

КӘСІП

БИЗНЕСТЕГІ ЕЛСЕНДІ арулар

**ӨҢІРІМІЗДЕ ШАҒЫН ЖӘНЕ ОРТА БИЗНЕСТЕ ЖАҢА
КӘСІП АШУДА ӘЙЕЛДЕР ДЕ БЕЛСЕНДІЛІК ТАНЫТУДА.**

Олар мемлекеттік бағдарламалар көмегінің арқасында жеке істерін дөңгелетіп отыр. Мәселен, Ұйғыр ауданының тұрғыны Юлдуз Тураева тоқыма бұйымдарын өндірумен айналыса, текелілік Гүлдана Өміртайқызы кофейня ашып, игілігін көре бастаған.

Алматы облысы әкімінің баспасөз қызметінің хабарлауынша, кәсіпкер әйелдер нәтижелі жұмыспен қамту және жаппай кәсіпкерлікті дамытудың «Еңбек» бағдарламасына сәйкес «Бастау бизнес» оқыту жобасына қатысып, грантқа ие болған.

Юлдуз Тураеваның әу бастан-ақ ісмерлікке қабілеті мен қызығушылығы ерекше болған. Сондықтан осы бағытта жеке бизнесін ашуды жөн көріпті. Осы тұста ол өңірлік кәсіпкерлер палатасына жүгініп, «Бастау Бизнес» жобасы бойынша кәсіпкерлік негіздерін оқып шыққан. Кейін «Жас кәсіпкер» бағдарламасы аясында 500 мың теңге көлемінде грантқа ие болып, бұл қаржыға қажетті тігін машиналарын сатып алып, өз цехын ашқан. Бұл істен өзі ғана пайда тауып отырған жоқ, сонымен қатар жеті жергілікті тұрғынды жұмыспен қамтуда.

«Біз жасаған өнімдер «Baby comfort» брендімен «Шонжыда жасалған» маркасымен шығарылады. Қолымыздан шыққан бұйымдарға өз ауданымыздан бөлек Панфилов, Кеген, Райымбек, Еңбекшіқазақ аудандарынан да сұраныстар түсіп жатады. Сондықтан алдағы уақытта шеберхананы кеңейтіп, жұмыс орнының санын арттырсам деймін», – дейді ол.

Шағын шеберханада ісмерлер қалыңдықтың жасауы, көліктерге қажет перделер, ас үй бұйымдары сияқты тұрмысқа қажетті заттарға тапсырыс қабылдайды. Ю. Тураева болашақта балаларға арналған киімдер тігуді де қолға алмақшы.

Ал текелілік жас кәсіпкер Гүлдана Өміртайқызы мемлекеттік грант есебінен кофейня ашқан. Оның бұл бастамасына «Бизнес бастау» арқылы оқуы үлкен сеп болыпты. Үш баланың анасы Гүлдана «Бизнестің жол картасы 2020-2025» бағдарламасы аясында 2

млн теңге грантқа ие болып, қоғамдық тамақтандыру орталығын ашуға қажетті құрал-жабдықтар сатып алған.

Қаланың орталығында орналасқан «MELISSA» кофейнясында қазір 3 адам жұмыс істейді. Онда кофе және басқа да сусындардан бөлек, кондитерлік өнімдер де пісіріледі.

Кәсіпкерлер палатасы Текелі қалалық филиалының директоры Тұрысбек Жұмаділовтың сөзінше, тек биылдың өзінде «Бастау Бизнес» кәсіпкерлік негіздеріне оқытуды 73 адам аяқтапты.

Биыл Алматы облысында «Бизнестің жол картасы», «Жұмыспен қамту жол картасы», «Еңбек» бағдарламалары және «Жетісу» өңірлік бағдарламасы шеңберіндегі қаржы көлемі 23 млрд. теңгеге жеткізілген. Бірінші жарты жылдықта сомасы 7,5 млрд. теңгелік 990 жоба қаржыландырылып, 2750 тұрақты жұмыс орны ашылған.

ӨЗ ТІЛШІМІЗ

БАСПАСӨЗ - 2021

«АЛАТАУ» қоғамдық-саяси газетіне II жарты жылдыққа жазылу жалғасуда

ЖАЗЫЛУ БАҒАСЫ:

редакция арқылы

6 айға – 1820 теңге.

облыстық маңызы бар қалалар үшін "Қазпошта" арқылы

6 айға – 2235,25 теңге.

ауыл тұрғындары үшін

6 айға – 2350,40 теңге.

Полугодовая подписка

на общественно-политическую газету «АЛАТАУ»

ЦЕНА ПОДПИСКИ:

с редакции

6 месяцев – 1820 тенге.

для города областного значения через "Казпочту"

6 месяцев – 2235,25 тенге.

для сельского населения

6 месяцев – 2350,40 тенге.

Индекс: 15534

КЕҢЕС

ҚАТЕРДЕН САҚТАУДЫҢ
ЖАЛҒЫЗ ЖОЛЫ – ВАКЦИНАЦИЯ»

Мемлекет басшысы Қасым-Жомарт Тоқаев еліміздегі эпидемиологиялық ахуал жөнінде кеңес өткізді. Кеңесте Президент жалған екпе құжатын жасатып алу өте ауыр қылмыс екенін айтты. Бұл туралы Президенттің ресми сайты хабарлады.

Қасым-Жомарт Тоқаев өз сөзінде соңғы кезде індет жұқтырған адамдардың саны күрт артып кеткенін атап өтті. Күн сайын 5 мыңнан астам науқас тіркелуде. Бір апта бұрын Үкімет ахуалды бақылауда ұстап отырмай деп мәлімдеген болатын. Бірақ эпидемиологиялық жағдай нашарлап кетті. Ауыр жағдайдағы науқастардың саны күн сайын көбейіп барады.

– Ең бастысы – аса ауыр науқастардың көбеюін болдырмау, адам өмірін сақтау. Сондықтан, оның бір ғана жолы бар. Бұл – жаппай вакцинация, екпе салу. Қалыптасқан ахуалдың өте күрделі екенін ашық айту керек. Пандемия өңір басшылары үшін нағыз сынақ болды. Бұл сынақты кем дегенде әкімдердің жартысы, ең жақсы дегенде, «үшке» тапсырады. Осындай жағдайда Үкіметтің үйлестірушілік рөлі бірнеше есе арта түседі. Бұл жерде сырттан тон пішіп отыратындардың пікірі маңызды емес. Үкімет пен тиісті ведомстволардың үйлестірушілік рөлін күшейту қажет, – деді Президент.

Мемлекет басшысы вакциналау деңгейі төмен өңірлерге әдістемелік көмек көрсету үшін шұғыл түрде көшпелі бригада жасақтауды тапсырды. Оның пікірінше, екпе салдырғысы келмейтін адамдармен жұмыс барысында саралау әдісін қолданған жөн.

– Бұл топ біркелкі емес. Екпе салдырудан бас тарту себептері әртүрлі. Мұндай адамдардың ішінде ойланып жүргендері көп. Барлық әдіс-тәсілді пайдалану, соның ішінде, әлеуметтік желілер арқылы олардың көзін жеткізу керек. Батыстың кейбір дамыған елдері көз жеткізу әдісінен мәжбүрлеу шараларына көшіп жатыр. Ірі еңбек ұжымдарының қызметіне байланысты ерекше жағдайлар болмаса, біз ондай қадамға бармаймыз. Сондықтан, өз дегенінен қайтпайтын аз ғана антиваксерлерге бола, отбасыларын өз еңбегімен асырап отырған азаматтарымыздың денсаулығын қатерге тіге алмаймыз, – деді Қасым-Жомарт Тоқаев.

Денсаулық сақтау министрлігіне Ақпарат және қоғамдық даму министрлігімен бірлесіп, тәуелсіз әлеуметтік сауалнама жүргізуге тапсырма берілді. Антиваксерлер деген кімдер екенін анық әрі нақты түсіну керек және олардың толық әлеуметтік бейнесін ашу қажет.

– Негізінен вирус жұқтыру деректері сауда ойын-сауық орталықтарында, кафелер мен ресторандарда болатынын ескеру керек. Мұндай жағдайда сақтану шаралары, соның ішінде вакцинация маңызды орын алады, – деді Мемлекет басшысы.

Президент өңірлердегі вакциналардың тапшылығына қатысты мәселені көтерді. Атап айтқанда, Алматыда екпенің бірінші доза-сы бойынша вакциналаудың бір-ақ күнгі көлемі (6,8 мың доза) қалған. Осы ретте бірқатар өңірде екпе

егудің орташа қарқыны бойынша есептегенде қалған вакцина Алматыдағыдан ондаған есе көп. Денсаулық сақтау министрлігіне өңірлермен бірлесіп, вакцинация қарқынына дұрыс болжам жасауға, сондай-ақ, жарамдылық мерзімін ескере отырып, вакцинаны қайта жіберу жүйесін жолға қоюға тапсырма берілді.

– Иммуитет қалыптастыру үдерісін тежеп отырған тағы бір өзекті мәселе – вакцинацияның жалған паспорттары. Мұндай теріс құбылыстардың алдын алып, олардың таралуына жол бермеу маңызды. 16 шілдедегі мәлімет бойынша 65 қылмыстық іс қозғалған. Яғни, жұмыс басталды. Енді оны белсенді жалғастыру керек. Бұл өте ауыр қылмыс. Бұл – ұлттық қауіпсіздікке нұқсан келтіретін іс-әрекет. Вакцинация паспорттарының қолдан жасалуына жол берген тұлғаларға қатысты қатаң жаза қолдануды тапсырамын, – деді Қасым-Жомарт Тоқаев.

Кеңес барысында вакцина өндірісі саласындағы көшбасшы елдерден әкелінетін екпелердің түрлерін кеңейту мәселесі де қарастырылды. Қасым-Жомарт Тоқаев ресейлік жаңа «Спутник лайт» вакцинасын жеткізу және оны отандық фармацевтикалық алаңдарда шығару мәселесін пысықтауды тапсырды.

Президент бытырғы жазда болған жағдайдың қайталануына жол беруге болмайтынын айтты. Ол үшін денсаулық сақтау жүйесінің бір қалыпты жұмыс істеуін қамтамасыз ету қажет.

– Ауруханалардағы төсек-орындарды індетпен ауырғандар үшін қайта дабындау ісіне байланысты жоспарлы операцияларды жасауға алтын уақытымыз кетіп жатыр. Нәтижесінде патологияның меңдеуі салдарынан қайтыс болған науқастардың саны артуда. Бұл емдеу ісінің табысты болу мүмкіндігін барынша төмендетіп, емге көп қаржының жұмсалыуына әкеп соқтырады, – деді Мемлекет басшысы.

Мемлекет басшысы көтерілген мәселенің бәрі Үкіметтің ерекше бақылауында болуы тиіс екеніне тоқталды. Сонымен қатар, Қазақстан азаматтарының өз денсаулықтарын, жақындары мен отбасыларын сақтауы қажеттігіне назар аударды.

– Коронавирус біз үшін ең қымбат жандарды алып кетіп жатыр. Индетке қарсы күресте аға буын өкілдері зардап шегуде. Дегенмен, балалардың да ауырып жатқаны мазалайды. Ата-аналарынан вирус жұқтырған бір жастағы сәбилердің қатты ауыратынын елестетудің өзі ауыр. Жақында ғана бұл мүмкін еместей көрінген, бірақ қазіргі кезде мыңдаған сәби осы қауіпті індетті жұқтырған. Өзіңді және жақындарыңды осы қатерден сақтаудың жалғыз жолы – вакцинация, – деді Қасым-Жомарт Тоқаев.

«АЛАТАУ-АҚПАРАТ»

ІС-САПАР

ДЕПУТАТТАР
КЕГЕН АУДАНЫНДА БОЛДЫ

Іс-сапар барысында халық қалаулылары Ереуілтөбе ауылындағы 1916 жылғы ұлт азаттық көтерілісінде құрбан болған ата-бабаларымыздың рухына арнайы орнатылған ескерткішке гүл шоқтарын қойып, маңына қойылған шағын музеймен танысты.

Бұдан соң аудан тұрғындарының ұсынысы бойынша депутаттар Қарқара ауылындағы шабындық, жайылымдық жерлерге арнайы барып, ондағы елдің үніне құлақ түріп, көтерілген мәселелердің шешілуіне ықпал ететіндерін жеткізді.

Халық қалаулылары Кеген ауылында салынып жатқан 36 тұрғын үйдің құрылысымен де танысты. Іс-сапар соңы мәжілісмендердің азаматтарды жеке мәселелері бойынша қоғамдық қабылдау жүргізуімен аяқталды.

«АЛАТАУ-АҚПАРАТ»

ӨНІР ТЫНЫСЫ

37 НЫСАН «ASHYQ»
ЖОБАСЫНАН ШЫҒАРЫЛДЫ

Алматы облысында «Ashyq» жобасының 37 қатысушысы нысанда келушілердің тіркелмеуіне байланысты жобадан шығарылды. Жалпы өңір бойынша 893 нысан «Ashyq» аясында қызметін жалғастыруда.

Облыстық кәсіпкерлер палатасының директоры Әсет Шаяхметовтың айтуынша, 806 нысан «Ashyq» жобасының қатысушы болып табылады, тағы 87 нысан сынақ режимінде жұмыс істейді.

«Ashyq» жобасы іске қосылған уақыттан бастап нысанда келушілерді тіркеу саны бойынша 9 көшбасшы-қатысушы анықталды. Оларға «Ashyq» көшбасшылары» мәртебесі берілді. Жобаның 37 қатысушысы жергілікті атқарушы органның хаты негізінде нөлдік көрсеткіштері себебінен жобадан шығарылды. Аталған нысандарда QR-код бойынша келушілерді тіркемеу фактілері анықталған. Жобаның көшбасшылары мен аутсайдерлерінің тізімі облыс әкімдігінің сайтында жарияланған», – деді Әсет Шаяхметов.

Айта кету керек, қазір «Ashyq» жобасы бойынша жұмыс істейтін нысандарға келушілер тек «Ashyq» қосымшасын ғана емес, Aitu, Egov mobile, Kaspi.kz, Halyk Homebank, Sberbank.kz платформаларын да пайдалана алады.

Ш. ХАМИТОВ.

ВЕБИНАР

ЖУРНАЛИСТ ЖАУАПКЕРШІЛІГІ

БАҚ өкілдері үшін ақпарат алу, өңдеу және деректерді тексеру өте маңызды. Түркітілдес журналистер қорының жанынан ашылған Медиа тренерлер мектебінің маманы Қалима Тәжіқұл өткізген вебинарда осы мәселе тілге тиек етілді.

100-ге тарта журналист қатысқан шарада мемлекеттік сатып алулар, инвестициялар, салаларға бөлінген бюджет қаржысының игерілуі туралы мәліметтерді алу көздері туралы да барынша мол мәлімет берілді.

«Журналистке ең алдымен ізденіс қажет. Бірінші ақпаратқа сұраныс беру, одан соң заңгерлерден кеңес алу, тәуелсіз сарапшыларды пайдалану - міне, нақты факті арқылы шынайы ақпаратқа қол жеткізу әдіс-тәсілдері», – дейді еліміздің ірі басылымдарында абыройлы қызмет етіп келетін тәжірибелі журналист. Өз өңіріміз жайлы сандық деректерді сөйлеткен журналистің ізденімпаздығын бірден байқауға болады. Қызықты ақпаратмен бөлісе отырып, вебинарды тыңдаған журналистермен өз білімін бөлісті.

Ақпарат беру барысында, әкімшілікке немесе белгілі мекемелерге қалай хат жолдауды e-GOV порталымен жұмыс жасаудың маңыздылығын да үйретті.

Түркітілдес журналистер қорының ұйымдастыруымен өтіп келетін вебинарлар сериясы жыл соңына дейін жалғасады.

А. ӘСКЕРБЕК.

КӘСІПОРЫН

ГАЗБЛОКТАР ШЫҒАРАТЫН ЗАУЫТ АШТЫ

Алматы облысының кәсіпкерлік палатасы баспасөз қызметінің хабарлауынша, Еңбекшіқазақ ауданының 28 жасар тұрғыны Ермек Сұңқарбекұлы газблоктың, приторлық блоктар мен кеспек-ше тастар шығаратын екі шағын кәсіпорынды іске қосты.

Алғашқы зауыт өткен жылы Талғар ауданында салынған, 0,3 га аумақта өндірістік цех, қойма үй-жайлары, ұңғыма, өнімдер сатылатын шағын дүкен орналасқан. Екінші цех осы жылдың мамыр айында Боралдай ауылында ашылды. Жалпы ауданы 1 га. Күн сайын зауыттарда 50 шаршы метрден кеспекше тастар, 240 дана газблок және 1200 приторлық блоктар шығарылады. Екі кәсіпорында барлығы 17 адам жұмыс істейді.

«Осыған дейін мен құрылыс компаниясында жұмыс істедім. Тәжірибем болды. Блоктарға сұраныс бар екенін, кәсіп жүргізуге мүмкіндіктің барына көзім жетті. Осылайша өз ісімді ашу туралы идея пайда болды. Еңбекшіқазақ ауданындағы Кәсіпкерлер палатасы арқылы «Бастау Бизнес» кәсіпкерлік негіздеріне оқыту жобасына қатысушы шештім. Алғаш рет 200 АЕК көлемінде грант кейін 6 млн теңге көлемінде 6 пайыз-

бен жеңілдетілген несие алдым. Сонымен бірге «Бизнестің жол картасы» бағдарламасы аясында инновациялық жоба ретінде 2 млн теңге көлемінде грант жеңіп алдым. Осы қаражатқа мен блоктар мен төсемдер мен басқа да жабдықтар шығаратын станоктарды сатып алдым. Жабдықтардың барлығы отандық өнім, тек приторлық блоктар шығаратын станок Қытайда жасалған. Өндіріске арналған шикізат жергілікті карьерлер мен цемент зауыттарынан жеткізіледі», – деді кәсіпкер.

Ермектің айтуынша, өндіріс пен сату маусымы наурыз айында басталып, қазан айының соңына дейін жалғасады. Өнімдердің

көпшілігін жеке азаматтар сатып алады, қалғаны шамамен 30%-ын мемлекеттік және бизнес құрылымдардың үлесі.

Алдағы кезеңде кәсіпкер өндірісті кеңейтіп, өнеркәсіптік базаны салуды жоспарлап отыр. Сондай-ақ қызмет көрсету және туризм салаларында дамуға ниетті екенін айтты.

Алматы облысы Кәсіпкерлер палатасының мәліметінше, жыл басынан бері «Еңбек» бағдарламасы аясында «Бастау Бизнес» кәсіпкерлік негіздеріне 2,5 мыңнан астам жұмыссыз және жас кәсіпкер оқытылды. Жоба бойынша өткен жылы және биыл оқытылғандарды ескергенде 700-ден аса бизнес-жоба гранттық қаржыландыру мен жеңілдетілген несие алды.

Ш. БАТЫРБАЕВ.

НОВОСТИ

КАЗАХСТАН УВЕЛИЧИТ
ДОБЫЧУ НЕФТИ

КАЖДЫЙ МЕСЯЦ ДОБЫЧА БУДЕТ УВЕЛИЧИВАТЬСЯ В СРЕДНЕМ НА 16 ТЫСЯЧ БАРРЕЛЕЙ В СУТКИ.

Казахстан увеличит добычу нефти в рамках соглашения ОПЕК+ до 1,491 млн баррелей в сутки, сообщает пресс-служба Министерства энергетики РК.

Решение об этом приняли во время министерского заседания стран-участниц соглашения ОПЕК+, которое прошло в формате видеоконференции.

Министр энергетики Нурлан Ногаев отметил, что благодаря принятым мерам в рамках соглашения ОПЕК+ ситуация на мировом рынке нефти изменилась в лучшую сторону.

Казахстан выступил за увеличение текущего уровня добычи стран-участников соглашения.

"По итогам заседания было принято решение о коллективном увеличении текущего уровня добычи странами ОПЕК+ на 400 тысяч баррелей в сутки ежемесячно до тех пор, пока

участники соглашения не снимут ограничения в 5,8 млн баррелей в сутки. При этом было решено в декабре 2021 года провести встречу для обсуждения состояния рынка и возможных дальнейших мер. Таким образом, квота для Казахстана в рам-

ках ОПЕК+ в августе составит 1,491 млн баррелей в сутки, и каждый месяц добыча будет увеличиваться в среднем на 16 тысяч баррелей в сутки", — сообщили в Минэнерго.

СОБ. КОРР.

МИРОВЫЕ НОВОСТИ

В ГЕРМАНИИ СРЕДИТЕЛЬНО
РАСТЕТ ЧИСЛО ПОГИБШИХ В
РЕЗУЛЬТАТЕ НАВОДНЕНИЙ

По данным местных СМИ, оно уже превысило отметку в 150.

К 17-му июля количество погибших в результате наводнений составляет как минимум 156, сообщает РИА Новости со ссылкой на немецкие СМИ. 18 июля утром в полиции города Кобленц сообщили, что число жертв непогоды в земле Рейнланд-Пфальц увеличилось еще на 12 — до 110.

Еще 45 человек, по данным на вечер субботы, погибли в земле Северный Рейн — Вестфалия, и еще как минимум один — в баварском районе Берхтесгаден. Напомним, в ночь на среду в западной и юго-западной частях Германии из-за сильных дождей вышли из берегов местные реки, из-за чего по стране прошли разрушительные наводнения.

По информации российского издания, вечером в субботу режим ЧС из-за наводнений и оползней объявлен в административном

округе Верхняя Бавария. Кроме того, наводнение пришло в Саксонскую Швейцарию на границе Германии и Чехии, отдельные населенные пункты отрезаны, ЖД-соединение прервано. Немецкие власти оценивают ситуацию там как "напряженную, но управляемую".

В связи с этими событиями президент Казахстана Касым-Жомарт Токаев отправил телеграммы с соболезнованиями лидерам Германии "Разделяя Вашу скорбь в этот тяжелый момент, от имени всех казахстанцев и от себя лично выражаю глубокие соболезнования Вам и семьям, потерявшим близких, а также всему народу Германии. Желаю скорейшего выздоровления пострадавшим в стихийном бедствии и возвращения в семьи пропавших без вести", — говорит-ся в телеграмме Ангеле Меркель.

К. ПАЙФЕР.

АКТУАЛЬНО

ЕЛБАСЫ РАССКАЗАЛ О
РАЗРАБОТКАХ ВАКЦИНЫ QAZVAC

В документальном проекте телеканала «Qazaqstan» «Nur-Sulan. Қолтаңба» Первый Президент Нурсултан Назарбаев рассказал о разработке отечественной вакцины QazVac. Он отметил, что в Алматы заработает университет искусственного интеллекта, передает zakon.kz.

У нас есть возможность создать медицинский и фармацевтический хаб. Мы должны не только производить вакцину сами, но и обеспечивать ею наших соседей. Сегодня на первом месте в мире — развитие искусственного интеллекта. Поэтому я планирую открыть в Алматы вуз, который бы работал в этом направлении. Его уровень будет таким же, как у Назарбаев Университета, — рассказал Назарбаев.

Также он рассказал о развитии аграрного сектора. У отрасли большие перспективы. Сельскохозяйственное производство и продукт его переработки, отправленный на экспорт, могут принести прибыль государству. Поэтому, прежде всего, я хочу посоветовать молодежи учиться. Сейчас время науки и образования. Следующее поколение должно стремиться к получению качественного образования. Не только в вузах. В мире доля выпускников высших учебных заведений составляет менее 10%. Главное — быть специалистом в своей профессии, — подчеркнул Елбасы.

Ш. ХАМИТОВ.

СПОРТ

В ОЛИМПИЙСКОЙ ДЕРЕВНЕ
ВЫЯВИЛИ КОРОНАВИРУС

Два иностранных спортсмена, проживающих на территории Олимпийской деревни в Токио, сдали положительные тесты на Covid-19, сообщается на сайте оргкомитета Игр.

Личные данные инфицированных спортсменов не приводятся.

Кроме того, в документе указано, что 18 июля заражение было выявлено у одного атлета, не проживающего в Олимпийской деревне, одного сотрудника СМИ, одного рабочего, занятого на олимпийских объектах, и пяти человек, связанных с проведением соревнований. Все инфицированные — иностранцы.

17 июля оргкомитет проинформировал о первом случае обнаружения коронавируса на территории Олимпийской деревни. В тот день заражение выявили у

человека, связанного с проведением Игр.

Как сообщает в воскресенье агентство Kyodo со ссылкой на представителя оргкомитета "Токио-2020", связанный с проведением Игр и оба спортсмена, инфицирование которых было подтверждено в

Олимпийской деревне, — граждане одной и той же страны. Кроме того, все трое вовлечены в проведение соревнований в одной и той же спортивной дисциплине.

Олимпиада в Токио должна была пройти с 24 июля по 9 августа 2020 года. Из-за пандемии ее перенесли на год, теперь соревнования состоятся с 23 июля по 8 августа. Организаторы решили проводить Игры без иностранных болельщиков, местных зрителей также не допустят на мероприятия в шести японских префектурах, включая Токио.

С 12 июля из-за ухудшения эпидемической ситуации в Токио вновь вступил в силу режим чрезвычайной ситуации, который продлится до 22 августа.

«АЛАТАУ-АҚПАРАТ»

Первая стадия испытаний нового препарата от COVID, основанного на использовании стволовых клеток, успешно завершена в клинике Рамбам в израильской Хайфе, передает газета «Алатау» со ссылкой на РИА Новости.

По словам разработчиков, потребовалось всего три инъекции в течение суток, чтобы нормализовать уровень сатурации и значительно улучшить состояние больных, в настоящее время специалисты переходят ко второй стадии испытаний.

Как рассказал главный исследователь Томер Бронштейн, ранее компания BonusBioGroup Ltd в течение многих лет занималась изучением стволовых клеток для выращивания из них костной ткани для использования в пластической хирургии и ортопедии. Исследования показали, что препарат, созданный на основе стволовых клеток, может быть исключительно эффективен при лечении COVID.

"У стволовых клеток есть свойство успокаивать иммунную систему. Можно сказать, что они работают как скорая помощь в организме.

ЗАВЕРШИЛИ ПЕРВУЮ СТАДИЮ
ИСПЫТАНИЙ ПРЕПАРАТА ОТ COVID

Например, если есть поврежденные ткани, то эти клетки могут восстановить ткань.

Они могут восстанавливать поврежденные ткани посредством успокоения иммунной системы. Именно этим свойством мы и пользуемся, когда пытаемся вылечить цитокиновую бурю в организме при коронавирусе. Мы не используем эти клетки в исходном виде такими, мы вносим в них некоторые изменения — небольшие, но они помогают усилить их действие против воспалительных процессов в организме больного", — рассказал Бронштейн.

По словам исследователей, стволовые клетки берутся у здоровых людей, обрабатываются в биореакторе по специальной технологии, в клетки вносятся необходимые изменения, весь процесс подготовки препарата занимает около 10 дней. Лекарство изготавливается в виде инъекции, которая вводится подкожно.

"В каждой такой дозе миллионы обработанных стволовых клеток с невероятной возможностью лечения. Во время клинических исследований мы увидели, что безопасность нашего лечения не вызывает никаких нареканий. Во-вторых, мы увидели, какой невероятный эффект у нашего лекарства", — сказал Бронштейн.

На первом этапе исследований лекарство

тестировали на нескольких больных коронавирусом в тяжелом состоянии, которые находились в группе риска, страдая серьезными хроническими заболеваниями. По утверждению специалистов, у всех пациентов состояние улучшилось в течение суток, и после третьей дозы лекарства сатурация вернулась на нормальный уровень.

"Мы знаем, что коронавирус повреждает и другие органы, не только легкие. Это, например, мышцы сердца. Анализы показали, что лекарство способствует восстановлению и других поврежденных тканей в организме больного", — сказал Бронштейн.

На первой стадии клинических испытаний в хайфской больнице новый препарат показал способность снимать цитокиновый шторм, нормализовать работу иммунной системы и предупреждать тяжелые последствия болезни, сказал проводивший испытания в клинике доктор Шади-Хамуд.

"Я вам скажу словами пациентов. Они рассказали, что с ними произошло чудо. Некоторые из них уже неделями не могли спать, им было очень тяжело дышать. Вдруг они говорят о том, что они могут спать, дышать и даже ходить, когда за день до этого не могли пройти ни шагу", — сказал Хамуд.

Данные компьютерной томографии, которую

больным, участвовавшим в эксперименте, проводили до, сразу после и через месяц после введения нового препарата, показали, что лекарство эффективно излечивает воспаление легких.

"Мы видим практически чистые легкие через месяц после лечения. А это обычно не происходит так быстро. Также важно сказать, что мы не заметили серьезных побочных эффектов при использовании лекарства", — сказал доктор Хамуд.

В настоящее время исследователи переходят ко второй фазе испытаний препарата, которая будет проводиться в Израиле с участием 60 тяжело больных коронавирусом. По завершении второй фазы начнется третья, в которой будут участвовать около 300 больных из различных стран мира.

"На данный момент препарат зарекомендовал себя очень хорошо. Девяносто процентов тяжелых больных выздоровели в течение пары дней после терапии и были выписаны домой", — рассказал РИА Новости один из руководителей группы разработчиков доктор Шай Марешки.

«АЛАТАУ-АҚПАРАТ»

КӨКЕЙКЕСТІ

Экономиканың күре тамырларының бірі де бірегейі, жердің асты үстіндегі қазба байлықтары. Оны тиімді пайдаланған мемлекеттер бүгінде алпауыт елге айналған. Тіпті өздерінде байлық көздерінің сарқылатынын біліп, қор жинақтап, өзге мемлекеттерге инвестиция салып жүргені де сондықтан. Қазақстан Тәуелсіздік алып, нарық жүйесіне қадам басқанда, жер көлемінен дүние жүзі бойынша тоғызыншы орында, қазба байлықтардың барлық элементі бар ел ретінде бізде алпауыт елге айналамыз деп бөрікті аспанға аттық. Алайда, «Алтын сандықтың үстінде отырып» көл-көсір байлықтарды ат төбеліндей азулылар бөліп алып, «инвестиция тарттық» деп қара халыққа қазанның түбіндегі қаспақты қырып берген сараңбайлардың сарқытына қараша қауым қапалы.

нақтылау кезінде 3,5 млрд.теңге қолдау тапқан. Сондай-ақ, Алакөл ауданының демалыс аймағын ескере отырып, Ақши ауылының Алакөл көлінің жағалауын сумен жабдықтау жүйесін реконструкциялау және салу жобасы бойынша жұмыстар жүргізілуде. 2020 жылы республикалық бюджеттен 900,0 млн.теңге, жергілікті бюджеттен 100,0 млн. теңге бөлінді және игерілді. 2021 жылға 1,1 млрд. теңге қарастырылған. Жобамен 53,5 км су құбыры желілерінің, су тартқыштың және 2 көтермелі сорғы станциясының құрылысы көзделгенін мониторинг желісінен анық білуге болады. Көлдің динамикалық жүйесін сақтау кезінде жағалаудың одан әрі бұзылуын болдырмау, осы ауданның рекреациялық тартымдылығын жақсарту мақсатында Алматы облысы әкімдігінің тапсырысы бойынша жалпы құны 6,8 млрд.теңге болатын "Алакөл көлінің қоршау бөгетін салу" жобасы әзірленіп, онымердігер "Спецстрой"ЖШС-гі, бүгінгі күні ҚМЖ жүргізуде. Жоғарыда аталған инфрақұрылымдық жобалар бойынша 1 маусымнан 31 тамызға дейін жазғы маусымда құрылыс жұмыстарын тоқтата тұру қарастырылуда. Қазіргі уақытта Үшарал қаласы әуежайының ұшу-қону жолағын қайта жаңартуда жалпы со-

ЖЕТІСУДА ТУРИЗМ ҚАРҚЫНДЫ ДАМЫҒАН ЖОҚ

Интернет желісіндегі ақпараттарға зер салсақ, туризм әлемде мұнайдан кейінгі ең табысты сала саналуда. Бүкіл әлемдік туристік ұйымның дерегінше (UNWTO) өткен жылғы туризм саласындағы халықаралық тенденция туралы қорытындыға зер салсақ (tourprom.ru ақпарат көзіне сілтемемен islam.kz) өткен жылы туристер қарасы әлем бойынша 7 пайызға артып, 1,3 млрд адамға жеткен. Туристердің дені, яғни 51 пайызы Еуропаға, 24 пайызы Азия мен Тынық мұхиты елдеріне, 16 пайызы Америкаға, қалғаны Африка құрлығы мен Орта Азияға саяхаттаған. Өткен жылдың қоры-тындысы бойынша туристер ең көп барған ел – Франция, аталмыш елге ағылған туристер қарасы 86 900 000 адамды құраған. Одан кейінгі орынға Испанияға - 81 800 000, АҚШ-қа 75 900 000 турист барған. Өткен жылдың қорытындысы бойынша туристер көп барған елдердің алғашқы ондығына кірген: Қытай (төртінші орыннан көрінген), Италия, Мексика, Ұлыбритания, Түркия, Германия және Таиланд. Мәселен, Қытайға сапарлайтын туристер қарасы 2,5 пайызға, ал Түркия бағытында 24,1 пайызға артса, АҚШ-та туристер қарасы 3,8 пайызға кеміген. Ал өзімізге келсек, KazakhstanTourism ұлттық компаниясының алға тартқан дерегіне сүйенсек, өткен жылы елімізге 7,7 млн турист келген. Ал биыл, яғни, алғашқы кварталда шетелден саяхаттап келушілер қарасы өткен жылғы осы мерзімдегі көрсеткішпен салыстырғанда 29,4 пайызға артқан. Осы туризмнің көз қызықтырар өлкесінің бірі Жетісу өңірі. Табиғаты тамсантқан Алатау баурайынан бастап Жоңғар қақпасындағы Алакөл аймағы, Қытай мемлекетімен шектесіп жатқан жібек жолы Хорғас, «Нарыққол», «Кеген», «Шарын», «Алтын емел» ұлттық паркі, «Қапшағай», «Балқаш», «Алакөл»-дей айдын көлдер көрген көздің жауын алатын жақұт табиғатты көрген, кез келген туристер жылма-жыл келіп тұрары хақ. Мәселен, Алматы облысының туризм басқармасының берген мониторинг деректері бойынша Жетісуда 804 туристі орналастыру объектісі жұмыс істейді. Деректерге сәйкес 804 нысанның 481-і маусымдыққа байланысты жабылды (Қапшағай, Алакөл, Балқаш - жазғы маусым). 323 орналастыру объектісі санитарлық-гигиеналық нормаларды сақтай отырып жұмыс істеуін жалғастыруда. Ұлттық парктер, тау курорттары, этно ауылдар, мұражайлар, оның ішінде «Таңбалы» мұражай-қорығына санитарлық-гигиеналық нормалар шектеулері мен баруға болатынын айтуда. Шомылу маусымына орай, өткен жылдың жазғы маусымының қорытындысы бойынша Алакөл, Балқаш көлдері мен

Қапшағай су қоймасына келушілер саны 1 млн. адамды құраған. Бұл 2019 жылғы деңгейге қарағанда 58,9% - ды құрайды. Алакөлге-798 мың, Балқашқа - 6 мың, Қапшағайға 212 мың адам келген. Туристерді көптеп тарту үшін, инфрақұрылымдар талапқа сай болуы шарт. Бұл бағытта, көлдер жағалауларына орналастыру орындарының саны 481 бірлікті құраса, бір жолғы сыйымдылығы - 15,5 мың төсек-орынмен қамтылаған. Ағымдағы жазғы маусымда эпидемиологиялық жағдайдың жақсаруын ескере отырып, оптимистік болжам бойынша туристер ағыны 1,2 млн.адам шегінде күтіледі, бұл 2020 жылғы деңгейден 20% - ға жоғары.

"Талдықорған-Үшарал-Талдықорған", "Нұр-сұлтан – Үшарал-Нұр-

сұлтан" және "Алматы-Үшарал-Алматы" бағыттары бойынша көліктік қол жетімділікті қамтамасыз ету мақсатында субсидияланатын авиарейстер жүзеге асырылуда. - 2021 жылдың сәуірінен 31 желтоқсанына дейін "Талдықорған-Үшарал-Талдықорған" бағыты бойынша тасымалдаушы "Жетісу" авиакомпаниясы" АҚ авиакомпаниясы аптасына 14 рет ("L-410" 19 орынға, билет құны-8000 теңге,субсидиялау құны-354 млн. теңге);- 2021 жылдың мамыр айынан қазан айына дейін "Алматы-Үшарал-Алматы" бағыты бойынша. Тасымалдаушы әуекомпания "SCAT"аптасына 7 рет ("CRJ-200", 50 орын,билет құны-15000 теңге, субсидиялау құны-226 млн. теңге) - 2021 жылдың мамыр айынан қазан айына дейін "Нұр-сұлтан-Үшарал-Нұр-сұлтан" бағыты бойынша. Тасымалдаушы "QazaqAir" авиакомпаниясы аптасына 4 рет (78 орындық "BombardierDASH 8 Q-400", билет құны-16000 теңге, субсидиялау

құны 265 млн.теңге) әуе рейсі қатынауда. Сондай-ақ, "Жетіген-Достық-Жетіген" бағыты бойынша әлеуметтік маңызы бар ауданаралық теміржол бағыты субсидияланады, осы мақсаттарға облыс бюджетімен 2017 жылдан 2021 жылға дейін 85,0 млн. теңге қарастырылған. Курс 2021 жылғы 1 маусымнан 31 тамызға дейін аптасына 3 рет жүргізіледі. 324 орындық 7 вагон іске қосылады. Плацкарт билетінің құны - 2686 тг, купе-4500 тг. Тасымалдаушы "Тұран-Экспресс "жолаушылар компаниясы" ЖШС. Жазғы маусымда "Нұр-сұлтан-Достық", "Алматы-1-достық", "Алматы -1-достық" (жаңа бағыт), "Ақтоғай-Достық" пойыздары қатынауда-дейді, Алматы облыстық туризм басқармасы. Ел экономикасының бюджеттін

толықтырудың басты көзінің бірі де, бірегейі осы туризм саласы. Осы бағытта, көлге келушілердің санын артыруда, Алакөл маңына бар инфра-құрылымдар жұмылдырылуда. Демалушылардың мақсат-мүддесінен шығу үшін көл маңындағы көріз жүйесін құрылысы тәулігіне 6,5мың м3 көріздік тазарту қондырғысының (КТҚ) құрылысын" кезең-кезең мен жоба әзірленді. Мәселен, I кезеңде 1,5 млрд. теңге сомасына құрылыс-монтаждау жұмыстары жүргізілуде. Анықтамалық кестеге көз жүгіртсек, 2020 жылы 1,0 млрд. теңгеигерілсе, (РБ - 900,0 млн.теңге, ЖБ - 100,0 млн. теңге). 2021 жылға республикалық бюджеттен бөлінген 550,0 млн.теңге теңгеге, ұзындығы 69,1 км көріз желілерін төсеу қарастырылған. II кезең бойынша қуаты тәулігіне 6,5 мың м куб болатын көріздік-тазарту құрылыстарын салу көзделген. Жобаны іске асыру үшін 2021 жылғы республикалық бюджетті

масы 7,5 млрд.теңгеге жобалау-сметалық құжаттама дайындалып, мемлекеттік сараптаманың оң қорытындысы алынды (1 кезең - 4,7 млрд. теңге, 2 кезең - 2,8 млрд. теңге). Игерілмек. 2021 жылы "Үшарал қаласы әуежайының ұшу-қону жолағын қайта жаңарту" бірінші кезеңі бойынша 4,7 млрд. теңге сомасында қаражат бөлу мақұлданған. Сонымен қатар, жөндеу жұмыстарын бастауға жергілікті бюджеттен 200 млн.теңге бөлінген. Былтырдан бері, әлемді дүрліктірген тәжтажалдың кесірі туризм саласының тоқырауына алып келді. Күні бүгінге дейін, біресе баялап, біресе өрттей қайта қаулаған індеттің қауіпі, әлі сөйле қойған жоқ. Осы бағытта шомылу маусымына келушілерге орай, облыстың аудандары мен қалаларының әкімдіктеріне туризм нысандарының қызметкерлерін вакцинациялау және «Ashyq» жүйесін енгізу бойынша ұсыныс хат жолданып, жұмыстар жүргізілуде. Жалпы туризм саласы бойынша Жетісу өңірінде әлі де кең көсіле алмай отырған жайы бар. Бар мүмкіндік бір ғана Алакөл маңайына тоғытылып, іргедегі Балқаш көліне инфрақұрылымдар толық жүзе аспады. Әгәрәки, жол, көл маңындағы реконструкциялау жобасы қолға алынса, өзендер өрнектеген Жетісуда туризмнің қарқыны арттар еді. Облыстағы Қапшағай, Алакөл, Балқаш көлдерінен бөлек Сарқан ауданына қарасты «Райкөл» аты тағы бір шипалы су бар. Оның батпағы да тұнып тұрған ем. Одан бөлек, Панфилов ауданындағы Қоңырөлең елді мекенінде «Найзатапқан» аты тағы бір шипалы су бар. Осылардың бәріне қараша қауым өз беттерімен барып, дерттеріне шипа алып жүр. Мұның кері демалушылар санитарлық жағдайды елеп ескермей, маңайларын ластауда. Бұдан бөлек, «Алтын-Емел», «Көлсай», дала мұражайлары, ұлттық парктер, тау курорттары, этно ауылдарға келіп, кетіп жатқан туристер бар. «Алтын-Емел» Мемлекеттік ұлттық паркіне 2020 жылы 9798 турист келсе, соның 228 шетелдік, ал 2021 жеті айда 5948 келсе, оның 268 шетелді туристер болған. Бұл туризм саласы жыл бойы жұмыс істейтінін ескерсек, індет өршіп кетпесе келушілер саны өткен жылғыдан артық болмаса кем болмайтыны ақиқат. Анығын айтқанда, жазғы маусымдағы шомылу кезеңі болмаса, Жетісуда туризм саласы қарқынды дамып кеткен жоқ. Бір ғана Грузин мемлекеті туризм саласын жандандырып қыруар табысқа кенелуде. Ал, бізде ондай мүмкіндіктер баршылық. Жарнамасын жарқыратып, әлем назарын Жетісу табиғатына бұрса, инфрақұрылымдар жасалса, «төрінен қонақ, белдеуінен ат кетпейтін» өңір туризмге сұранып-ақ тұр.

Айтақын МҰХАМАДИ

ҚАРЖЫЛЫҚ ӘЛІПШЕСІ

НЕСИЕГЕ ЖОЛАМА, АҚША ЖИНА ОДАНДА

Несие алғанда барынша қуансақ, қайтарар кезде қиналып қалатынымыз бар. Ең бірінші несие рәсімдер кезінде келісім шартқа назар аудару керектігін ескерген жөн. Себебі, келісім шарт – маңызды құжат және оны жасауға, қарыз шарты жайында болғандықтан жауаптылықпен қарау қажет. Сонымен қатар шартта номиналдық сыйақы мөлшерлемесі және жылдық тиімді сыйақы мөлшерлемесі міндетті түрде көрсетіледі.

Қаржылық сауаттылығымның төмендігін білсемде, отбасылық жағдайыма байланысты 7 маусым 2019 жылы «Банк Хоум Кредит» орталығынан 2 жыл 6 ай мерзімде несие алдым. Несие шартынан мүлдем мән бермеппін. Содан бір жылдан кейін үйдегі құжаттарымды ақтару барысында, несие шартына көзім түсті. Ондағы мәлімет бойынша, «Еуропалық сақтандыру» компаниясы акционерлік қоғамының жеңілдігін пайдаланыппын. Ал маған ол туралы менеджер ешқандай түсіндіру

жұмыстарын жүргізбеген. Несиемнің сомасы 350000 теңге, «Еуропалық сақтандыру» компаниясы акционерлік қоғам сақтандыру сыйақысының жалпы құны 83507 теңге, сонымен менің төлейтін несиемнің жалпы сомасы 433507 теңге екен. Содан менеджер маған ешқандай ескертпе жұмыстарын жүргізбегендіктен банкке шағым түсірдім. 14 күннің ішінде шағым бойынша зерттеу жұмыстары жүргізіліп, 83507 теңге қайтарылып, шағым оң нәтиже берді. Қазіргі таңда 433507 теңгелік несиемні емес, 350000 теңге несиемді төлеу барысында күш жұмсап келемін. Қайтарылған 83507 теңгенің арқасында мен 3 ай бойы несие төлемейтін жеңілдікке қол жеткіздім.

Біздің қаржылық сауаттылығымыздың аздығынан көп жерде опық жеп жатамыз. Менеджерден кеңес алуға талпынудың еш қажеті жоқ, ол әрдайым банктің пайдасы үшін жұмыс жасайтынын ескеріңіз. Алған ақшаңыздың түбіртегін жоғалтпаңыз. Өйткені, ертең қандай да бір түсінбеушілік туындаған сәтте, ол сізге дәлел болады.

«Көтере алмайтын шоқпарды беліңе

жинауды қолға алыңыз. Сондай-ақ несиемні төлеуге шамаңыз жетпейтінін, қалта көтермейтінін білсеңіз, қарыз алмаңыз. Несиемнің біз ұсынатын көлемі ай сайынғы табысыңыздың 35%-ынан аспауы керек. «Қыстың қамын жаз ойла» деген мақалды өмірлік серік етіңіз.

А.ӘСКЕРБЕК.

• КӘСІБІ –НӘСІБІ

Әріптесіміздің жазбасына сүйенсек, Ерсайын Көбенқұловтың ісіне Мөрлен Тұрсынәлі басқаратын балық өсіретін корпорация көмекке келіпті. Биылғы көктемде ол «Атамекен» Ұлттық кәсіпкерлік палатасы арқылы аталған корпорацияның балық мектебінде оқып, қолына арнайы сертификатын алыпты. Ол балық жайында арнайы кітаптарды ақтарып, әлеуметтік желі арқылы да біраз бас ауыртқан. Ақ балықты өсіру үшін «Атамекен» Ұлттық кәсіпкерлік палатасы арқылы 3 миллион теңге қайтарымсыз грант алыпты. Осылайша, еңбегі жемісін бере бастаған.

«Арнайы орынға баққан «Форель» атты балықтары аман-есен өсіп-жетіліп, жаңа жерге бауыр басып кеткен жайы бар. Балықтарды үш уақыт арнайы азықпен ауқаттандырып отырамыз» – деп ағынан жарылған ол мұнда балық мектебінде бірге оқыған Серік

Мәнкеевтей көмекші ағасы бар екенін, сонымен бірге сүйікті жары Айзада Ожарова да әр күнгі ісіне дем беріп отыратынын айтады. Жуырда Ерсайын ағамыз өзі

ТУҒАН ЖЕРІНЕН туристік орталық ашқан кәсіпкер

КЕГЕН АУДАНЫНДАҒЫ ТАЛДЫ АУЫЛЫНЫҢ ТУМАСЫ ЕРСАЙЫН КӨБЕНҚҰЛОВ СОҢҒЫ ЖЫЛДАРЫ ТУҒАНАУЫЛЫНЫҢМАҢЫНАНЖЕРАЛЫП,МЕМЛЕКЕТІМІЗДІҢ«ЖҰМЫСПЕНҚАМТУ ЖОЛ КАРТАСЫ 2020» БАҒДАРЛАМАСЫ АРҚЫЛЫ ІРІ ҚАРА МАЛЫН ӨСІРУДІ ҚОЛҒА АЛЫПТЫ. ШЫРҒАНАҚАУЫЛДЫҚОКРУГИНЕҚАРАСТЫ«ДИРМЕНСАЙЫ»ДЕПАТАЛАТЫНКӨРКЕМӨҢІРГЕ ТҰРҒЫНҮЙІН,МАЛҚОРАСЫН,КЕРЕКТІДҮНИЕЛЕРІНТҰРҒЫЗҒАН – ДЕП ЖАЗАДЫ ӘРІПТЕСІМІЗ ҚАНАТ БІРЖАНСАЛ.

тұрған жерден «Тау самалы» атты демалыс орнын да ашқан. Оның сөзінше, осындай істі қолға алудағы мақсаты – өңірде туризмді дамыту болып табылады. «Шаруам жақсы жүрсе осында бие байла-тып, саумал мен қымыз өзірлетіп, ұлтымыздың бесбармақ, қуырдақ

секілді тағамдарын алға тартып, келушілерді ренжітпей шығарып салатын боламыз. Балық өсіруге арналған тәжірибем сәтті аяқталды. Енді үш бассейн арқылы көптеп өсіремін. Мұнда келушілер балық аулайды. Балықтың етінен дәм татады. Осындағы әдемі

шағын көлге қайық әкелуді де ойластырып жатырмын. Атпен қыдырту жоспары да бар. Ал, қыс айында бұл жер бос тұрмаса деймін. Қыста тау сілемдері, бөктерлері арқылы адамдардың шаңғы теуіп демалуын, шаңғымен серуендеуін ұйымдастырсам де-

ген ойым бар. Қар қалың түсетін таулы жерде шаңғы спортына жол ашық», – дейді кәсіпкер.

Шырғанақ ауылдық округі аумағындағы Талды ауылына баратын үлкен жолдың шетінде, тау бөктеріне орналасқан «Тау самалы» атты демалыс орнына келушілер күн санап көбеюде екен. «Келешекте мұнда арнайы мамандар жұмыс жасайтын болады. Келушілерге барлық қызметті өздері көрсетеді. Бұл туризмді дамытуға арналған үлкен істің басы болмақ» – деген кәсіпкерге ісіңіз ілгерілей берсін дейміз.

ӨЗ ТІЛШІМІЗ

КОРОНАВИРУС

ЖЕТІСУ Өңірі «қызыл аймаққа» кіргі

ІНДЕТТІҢ УШЫҒУЫНА БАЙЛАНЫСТЫ АЛМАТЫ ОБЛЫСЫ ҚАЙТАДАН «ҚЫЗЫЛ АЙМАҚҚА КІРДІ. МӘСЕЛЕН, ӨТКЕН ТӘУЛІКТЕ АЛМАТЫ ОБЛЫСЫНДА 126 АДАМНАН КОРОНАВИРУС АНЫҚТАЛҒАН.

Соның ішінде, Іле ауданында – 28, Талдықорған қаласында - 23, Талғар ауданында – 17, Еңбекшіқазақ ауданында – 12, Қаратал ауданында – 8, Жамбыл, Қарасай аудандарында - 7, Ескелді ауданында - 6, Панфилов ауданында - 5, Алакөл ауданында – 3, Ақсу, Балқаш, Көксу және Сарқан аудандарында - 2, Кербұлақ ауданы мен Текелі қаласында 1 жағдайдан тіркелді. Сондай-ақ, өткен тәулікте 46 адам жазылып шықты.

Облыс ауруханаларында 1273 адам ем қабылдауда, 31-нің жағдайы ауыр. Жұқпалы аурулар стационарларындағы орындар 57,6 пайызға толған. Ауруханалардағы жалпы жатын орындар саны – 2210.

Соңғы үш күнде 5515 адамның сынамасы ПЦР зертханаларда тексерілген. Алматы облысы бойынша коронавирусқа қарсы вакцинаның 1-ші компонентін алғандар саны – 493 205. Соның ішінде өткен күні екпе алғандар саны – 4079. Екпенің 2-ші компонентін алғандар саны – 273 321.

«АЛАТАУ-АҚПАРАТ»

Дүйсенбі - Понедельник, 26 шілде

ҚАЗАҚСТАН

ҚАЗАҚСТАН

06.00 03.45 Өнұран
06.05 Д/ф«Қазыналары Қазақстан»
06.30 «Ауылдастар»
07.00,15.20 «Элвин мен алақоржындар»
08.00 «Айналайын»
09.00 «Көңіл толқыны»
09.50, 18.00 Т/х «Ғашықтық дерті»
12.00,17.20 «Қызық екен...»
13.00 М/ф «Сүйкімді софия»
14.00,02.30 «Теледәрігер»
15.00,03.20 «Біздің полиция»
15.20,20.35 «Замандастар»
17.00,20.00,01.55 Aqparat
22.20 Т/х «Жат мекен»
23.20 «Егіз лебіз»
00.50 «Сана»

ХАБАР

06.00,02.00 ҚР Өнұран
06.00 Хабарлайын
07.00 «Таңғы хабар»
10.00,01.15 «Әсем әуен»
10.30, 23.15
«Тракторшының махаббаты»
12.00,21.30 Т/х «Сырлы қала»
13.45 Бәсеке
15.00 «Тарих.Тағдыр.Тұлға.»
16.00 Сериал
18.00 «Ценный груз»
20.00 Қорытынды жаңалықтар
20.30 «Індетпен күрескен»
20.45 «Как боролись с пандемией в Казахстане»
21.00 Итоги дня
00.45 «Әсем әуен»

АСТАНА

06.00 «Ән мен әзіл»
06.30«Күлдірген»
07.00 «Ұрланған тағдыр»
08.00 М/ф «Маша и медведь»
09.50, 22.00 Т/х «Тұмарым»
11.20, 21.00 Т/с «Ұлым»
12.20,23.10 Т/х «Ай мен күн»
14.00 «Айтарым бар»
15.00 «Гризли и леминги»
15.30 «Сүлеймен сұлтан»
17.00 «Аладдин»
18.00 «Тағдырым жазылған күн»
20.00,01.30 Astana times
20.30,03.05 «Үздік әзілдер»
00.40 «Қош келдіңіз»
02.00 «Біреудің есебінен» деректі драма
02.45 «KazNet»
03.50 «Интерны»
04.35 «Біздің ауыл»
05.05 «Отбасы»
05.30 «БІРЕГЕЙ»

ЕВРАЗИЯ

06.00,03.05 «Әйел сыры»
06.40,03.35 «Той заказ»
08.00 «Доброе утро»
10.00 «Роман с детективом»
12.00 «На самом деле»
13.00 «Пусть говорят»
14.15,02.50 «112»
14.30 «Qoslike»
18.30,02.20 «Басты жаңалықтар»
19.00 «Большое небо »
20.00 «Великолепная пятерка»
20.30 «Презумпция невиновности»»
02.05 П@утина

КТК

07.00 Өнұран
07.05«КТК» қоржынынан»
07.20 «Өмір сабағы»
08.10 Т/х «Ясминнің тағдыры»

Сейсенбі - Вторник, 27 шілде

ҚАЗАҚСТАН

06.00 03.45 Өнұран
06.05 Д/ф«Қазыналары Қазақстан»
06.25, 17.00, 20.00, 01.55 Aqparat
07.00,15.20 «Элвин мен алақоржындар»
08.00 «Айналайын»
09.00 «Көңіл толқыны»
09.50, 18.00 Т/х «Ғашықтық дерті»
12.00,17.20 «Қызық екен...»
13.00 М/ф «Сүйкімді софия»
14.00,02.30 «Теледәрігер»
15.00,03.20 «Біздің полиция»
15.20,20.35 «Замандастар»
22.20 Т/х «Жат мекен»
23.20 «Егіз лебіз»
00.50 «Сана»

ХАБАР

06.00,02.00 ҚР Өнұран
06.00 Хабарлайын
07.00 «Таңғы хабар»
10.00,01.15 «Әсем әуен»
10.30, 23.15
«Тракторшының махаббаты»
12.00,21.30 Т/х «Сырлы қала»
13.45 Бәсеке
15.00 «Тарих.Тағдыр.Тұлға.»
16.00 Сериал
18.00 «Игра без правил»
20.00 Қорытынды жаңалықтар
20.30 «Індетпен күрескен»
20.45 «Как боролись с пандемией в Казахстане»
21.00 Итоги дня
00.45 «Әсем әуен»

АСТАНА

06.00 «Ән мен әзіл»
06.30«Күлдірген»
07.00 «Ұрланған тағдыр»
08.00 М/ф «Маша и медведь»
09.50, 22.00 Т/х «Тұмарым»
11.20, 21.00 Т/с «Ұлым»
12.20,23.10 Т/х «Ай мен күн»
14.00 «Айтарым бар»
15.00 «Гризли и леминги»
15.30 «Сүлеймен сұлтан»
17.00 «Аладдин»
18.00 «Тағдырым жазылған күн»
20.00,01.30 Astana times
20.30,03.05 «Үздік әзілдер»
20.55 Loto 5/36 00.40 «Қош келдіңіз»
02.00 «Біреудің есебінен» деректі драма
02.45 «KazNet»
03.50 «Интерны»
04.35 «Біздің ауыл»
05.05 «Отбасы»
05.30 «БІРЕГЕЙ»

ЕВРАЗИЯ

06.00,03.05 «Әйел сыры»
06.40,03.35 «Той заказ»
08.00, 02.05 П@утина
09.00 «Доброе утро»
10.00 «Роман с детективом»
12.00 «На самом деле»
13.00 «Пусть говорят»
14.15,02.50 «112»
14.30 «Qoslike»
18.30,02.20 «Басты жаңалықтар»
19.00 «Большое небо »
20.00 «Великолепная пятерка»
20.30 «Презумпция невиновности»»

КТК

07.00 Өнұран
07.05«Кешкі жаңалықтар»
07.20 «Өмір сабағы»
08.10 Т/х «Ясминнің тағдыры»

08.40,03.00 Т/х«Сен мықтысың,тек алға!»
09.40 Новости
10.15 «Ты помнишь, как все начиналось»
11.15 «Мельник»
13.40 «Тайны и ложь»
16.00,01.30 «Любимые дети»
18.00 «Екінші әйел»
19.30 Кешкі жаңалықтар
20.00,02.15 «Таныссыз танылғандар»
21.00 Вечерние новости
03.40 «Әйел қырық шырақты»
04.25-04.50 Кешкі жаңалықтар

ЖЕТІСУ

07.00 Өнұран
07.05 «Әсем әуен»
07.30 «Таңжарық» /тікелей эфир/
09.00 Жаңалықтар
09.30 Новости
10.00 М/ф «Тобот»
10.30 «Әдебиет пен адамзат»
11.00 «Сыралғы»
11.45 «Спорт»
12.00 «Шашу»
13.00 Т/х «Бәрі де анам жайлы»
14.00 К/ф «Атылған оқ»
16.00 «Әсем әуен»
16.30 Д/ф «Кең ауқымда»
17.00 «Шашу» /тікелей эфир/
17.45 «Әсем әуен»
17.52 «Тәуелсіздік жылнамасы»
18.00 Жаңалық
18.15 Новости
18.25 «Ковид-шолу»/Ковид-обзор
18.35 «Дәрігер кеңесі» /тікелей эфир/
19.20 «Күйеуге шыққым келеді» (2-серия)
19.30 Д/ф «Кең ауқымда»
20.00 «Тәуелсіздік тұлғалары»
20.30 Қорытынды жаңалықтар
21.00 «Арнайы репортаж»
21.30 Итоговые новости
22.00 «Бәрі де анам жайлы» (55-56 серия)
23.10 Новости
23.35 Жаңалықтар
00.00 Өнұран

31 КАНАЛ

05.58 Өнұран
06.00 Ризамын (каз.)
06.30 «Әзілдер күнделігі»
07.10 «Неге?»
08.40, 17.00 «Экстрасенсы-детективы»
09.50 «Иффет»
11.00, 23.30 Сериал «Анан-ди»
12.00 Сериал «Қырсық Ханзада»
14.00 «Восьмидесятые»
16.30 «Кухня -3»
18.10 «8 первых свиданий»
20.00 Информбюро
21.00 «Таинственный сад»
22.20 «Призрак»
02.00 «Кел, татуласайық»
03.30 1001 анекдот
05.00 Әзіл студио

7 КАНАЛ

06.00,05.00 «Қуырдақ»
07.00 «Оян, QAZAQSTAN»
09.00, 15.00 «Мезгілсіз сезім»
10.00 Т/с «Орел и решка»
11.00, 19.30 «Неисправимые»
13.00 «Бастық боламын»
14. 00, 02.15 «Q-елі»
16.00 « Анна –детектив»
17.00 Сериал «ИП ПИРОГОВА-2»
18.00 «Позднее раскаяние»
19.00 «Студия 7»
21.30 «Ата-ана, бала-шаға»
22.00, 03.00 «Арам ақша. Адал махаббат»

Сәрсенбі - Среда, 28 шілде

ҚАЗАҚСТАН

06.00, 03.45 Өнұран
06.05 «Қазыналы Қазақстан»
06.25,17.00, 20.00, 00.35 AQPAPAT
07.00 «Элвин мен алақоржындар»
08.00 «Айналайын»
09.50, 18.00 «ҒАШЫҚТЫҚ ДЕРТІ»
12.00, 17.20 «Қызық екен...»
13.00 «Сүйкімді София»
14.00, 02.30 «Теледәрігер»
15.00, 03.20 «Келбет»
15.30, 20.35 «ЗАМАНДА-СТАР»
22.20 Т/х «Жат мекен»
23.20 «Егіз лебіз»
00.50 «Сана»
02.30 «Теледәрігер»
03.20 «Келбет»

ХАБАР

06.00, 02.00 ҚР Өнұраны
06.00 Хабарлайын
07.00 «Таңғы хабар»
10.00 «Ән әлемі»
10.30, 23.15
«Тракторшының махаббаты»
12.00, 21.30 «Сырлы қала»
13.45 «Бәсеке 2»
15.00 «Тарих. Тағдыр.Тұлға»
17.00 Сериал
18.00 Мегахит «Бен-гур»
20.00 Қорытынды жаңалықтар
20.30 «Индустрия»
21.00 Итоги дня
01.30 «Әсем әуен»

АСТАНА

06.00 «Ән мен әзіл»
06.05 «Күлдірген»
07.00 «Ұрланған тағдыр»
08.00, 14.15 М/ф «Маша и медведь»
10.00, 22.00 Т/х «Тұмарым»
11.30, 21.00 Т/с «Ұлым»
12.30, 23.10 Т/х «Ай мен күн»
14.00 «Айтарым бар»
15.30, 03.50 «Үздік әзілдер»
16.00 «Сүлеймен сұлтан»
17.00 «Аладдин»
18.00 Т/х «ТАҒДЫРЫМ ЖАЗЫЛҒАН КҮН»
20.00,01.10 ASTANA TIMES
20.55 Loto 6/49 Прямой эфир
00.20 «Қош келдіңіз»
02.00 «Біреудің есебінен» деректі драма
02.45 «KazNet»
04.35 «Біздің ауыл»
05.05 «Отбасы»
05.30 «Бірегей»

ЕВРАЗИЯ

06.00 «Әйел сыры»
06.40 «Той базар»
07.05 «Той заказ»
08.00 «П@утина»
09.00 «Доброе утро»
10.00 «Роман с детективом»
12.00 «На самом деле»
13.00 «Пусть говорят»
14.15 «112»
14.30 «Qoslike». Тікелей эфир
18.30, 02.45 «Басты жаңалықтар»
19.00 Сериал «Большое небо»
20.00 «Великолепная пятерка»
00.00 «Презумпция невиновности»
01.30 «П@утина»

КТК

07.00 Өнұран
07.05«КТК» қоржынынан»
07.20 «Өмір сабағы»
08.10 Т/х «Ясминнің тағдыры»

08.40,03.00 Т/х«Сен мықтысың,тек алға!»
09.40 «Достучаться до мужчин»
16.00,01.30 «Любимые дети»
18.00 «Екінші әйел»
19.30 Кешкі жаңалықтар
20.00,02.15 «Таныссыз танылғандар»
21.00 Вечерние новости
21.35 «Тайны и ложь»
23.45 «Мельник»
03.40 «Әйел қырық шырақты»
04.25-04.50 Кешкі жаңалықтар

ЖЕТІСУ

07.00 Өнұран
07.05 «Әсем әуен»
07.30 «Таңжарық» /тікелей эфир/
09.00 Жаңалықтар
09.30 Новости
10.00 М/ф «Тобот»
10.30 Д/ф «Кең ауқымда»
11.00 «Дәрігер кеңесі»
11.45 «Спорт»
12.00 «Шашу»
13.00 Т/х «Бәрі де анам жайлы»
14.00 К/ф «Той шашуы»
16.00 «Әсем әуен»
16.30 Д/ф «Кең ауқымда»
17.00 «Шашу» /тікелей эфир/
17.45 «Ковид-шолу»/Ковид-обзор
17.52 «Тәуелсіздік жылнамасы»
18.00 Жаңалық
18.15 Новости
18.25 «Ковид-шолу»/Ковид-обзор
18.35 «Сыралғы» /тікелей эфир/
19.20 «Күйеуге шыққым келеді» (3-серия)
19.30 Д/ф «Кең ауқымда»
20.00 «Алматы облысы - 20 жыл (20 тұлға»
20.10 «Тұғырдағы тұлға»
20.15 «Ковид-шолу»/Ковид-обзор
20.30 Қорытынды жаңалықтар
21.00 Д/ф «Кең ауқымда»
21.30 Итоговые новости
22.00 «Бәрі де анам жайлы» (57-58 серия)
23.10 Новости
23.35 Жаңалықтар
00.00 Өнұран

31 КАНАЛ

05.58 Өнұран
06.00 Ризамын (каз.)
06.30 «Әзілдер күнделігі»
07.40 Информбюро
08.40, 17.00 «Экстрасенсы-детективы»
09.50 «Иффет»
11.00, 23.30 Сериал «Анан-ди»
12.00 Сериал «Қырсық Ханзада»
14.00 «Думай, как собака»
16.00 «Восьмидесятые»
16.30 «Кухня -3»
18.00 «Призрак»
21.00 «Таинственный сад»
22.20 «Джунгли»
01.20 «Кел,татуласайық!»
03.30 1001 анекдот
05.00 Әзіл студио

7 КАНАЛ

06.00,05.00 «Қуырдақ»
07.00 «Оян, QAZAQSTAN»
09.00, 15.00 «Мезгілсіз сезім»
10.00 Т/с «Орел и решка»
10.00 «Позднее раскаяние»
11.00, 19.30 «Неисправимые»
13.00 «Бастық боламын»
14. 00, 02.15 «Q-елі»
16.00 « Анна –детектив»
17.00 Сериал «ИП ПИРОГОВА-2»
18.00 «Ветреная женщина»
19.00 «Студия 7»
21.30 «Ата-ана, бала-шаға»
22.00, 03.00 «Арам ақша. Адал махаббат»

СӘТІ ТҮСКЕН СҮХБАТ

АМАНАДЫҚ ҒАББАСҰЛЫНА АЙТАРЫМ БАР...

Қандастар мәселесі әлі күнге күн тәрібінен түскен емес. Жер жүзіне тарыдай шашыраған, «қарға тамырлы» қазақтың көк байрақты мемлекеттің бауырына жиылып, ұлт болып ұйысқанын әр қазақ қалайды. Алайда, Тәуелсіздік алғалы елге келген ағайындарымыздың, тағдыр-тәлеуі бір арнаға түскен жоқ. Әлі күнге дейін «ер тұрманы түгелденбеген» күйі қалуда. Олардың азаматтық алуы, әсіресе, Қытай мемлекетінен келетін қандастардың сол тұрғылықты мемлекетінен қуғын-сүргін көруі, шекара бұзып, ата-мекенге қашып келгендерің ахуалдары ауыр күйде қалуда. Қазақстанға Монғолия мемлекетінен көшіп келіп, 2001 жылы ҚР-ның азаматтығын алып, Алматы облысы бойынша көші-қон департаментінде зей-нетке шыққанша, осы қандастар мәселесімен айналысқан, күні бүгінге дейін қоғамдық ұйым жұмысын жандандырып отырған Құрметбек Сансызбайұлымен тағы бір мәрте сұхбаттасудың сәті түсті.

– Құрметбек Сансызбайұлы тарихи Отаныңызға оралғаннан соң 10 жыл жеке кәсіпкерлікпен айналысып «Қайрат» ЖШС басқарған кезде де қандастарға қолдау көрсетіп, қаржылай көмектескеніңізді Жетісу жұрты мақтан етеді. Олардың мәселесін БАҚ арқылы жиі-жиі көтеріп жүрсіз. Қазір зейнеткерлік жаста қоғамдық ұйым жұмысына белсенді араласыз. Бүгінгі таңда қазақ қоғамына, нарықтық жүйеге қатысты өз ой пікір, ұсынымдарыңызды ақпараттық құралдары, әлеуметтік желілерде жариялап халықтың мұң мұқтажығын билік өкілдеріне айтудай-ақ айтып келесіз. «Әр қазақ мәнің жалғызым» деп ақын Сабыр Адай айтқандай, Алматы облысы бойынша «Қандастар» қоғамдық бірлестігін ашып, белді бекем буып, қам-қарекет жасап жатсыз? Түйін тарқатпаймай, аш ішектей шұбатыла беретін мәселеден шаршаған жоқсыз ба?

– Айтеке, “шаршадым” деп, қолды бір сілтеп, қаннен қаперсіз жатып алсам болар еді. Бірақ, екі күннің бірінде қоңырау шалып, болмаса босағамды тоздырып келіп жатқан қандастарды көріп қайтіп тыныш жатамын. Олардың бәрі бірдей сауатты емес, құжат рәсімдеуде алданады, арбалады. «Тозған қазды, топтанған қарға жейді» демекші, құқықтарын білмей сабылып жүргендерге бағыт-бағдар беретіін-деп, Алматы облысында тұрақты тұрып жатқан қандастар және де енді ғана келіп жатқан этникалық қазақ ұлт өкілдеріне заңнамалық кеңес беру желісін құру әрі кешенді сипаттағы қызметтер көрсетуге, оның ішінде психологиялық қолдауға, жұмысқа орналасуға жәрдемдесуге, жұмыс іздеу саласындағы әлеуеттерін арттыруға келген орталарына тез бейімделіп кетулеріне жан жақты қолдау көрсетіп, қамқорлық таныту мақсатында құрылған ұйым бұл. Ұйымның заңнамалық аясын айтар болсам, «Қандас мәртебесін» алулары, қандастарды уақытша бейімдеу орталығына орналасулары, тұрақты тұруға Қазақстан Республикасының азаматтығын алуларына заңнамалық көңестер берумен бірге жинақтайтын құжаттар топтамасын әзірлеп, өтініштерін толтырып жазып беруге ақысыз тегін көмек көрсетеміз. Осы бағыттағы облыстық деңгейдегі жұмыстарды мемлекеттік мекемелермен үйлестіруге белсенділікпен араласамыз. Қазірдің өзінде «Алматы облысының ішкі саясат басқармасы» мемлекеттік мекемесі, «Алматы облысының Жұмыспен қамтуды үйлестіру және әлеуметтік бағдарламалар басқармасы» мемлекеттік мекемесі және Алматы облысы бойынша «Қандастар» қоғамдық бірлестігі арасындағы өзара ұшжақты ынтымақтастық туралы меморандум жасалды.

Енді осы Меморандум негізінде жұмыстар жүргізетін боламыз. Ары қарай, Алматы облысы бойынша көші-қон қызмет көрсету басқармасы, Алматы облысы бойынша Халыққа Қызмет Көрсету Орталығы мен де ұшжақты Меморандум жасасып қандастар және этникалық қазақтар құжаттамалары заңнамалық шеңберде уақытылы орындалуына ықпалдастық жасамақпыз. Бұл жерде бұрындары делдалдар арқылы жұмыс жасалып уақыты өтіп созылып кеткен құжаттамалары мен ел аралық мәселелерге араласа алмайтынымызды ашық айтқым келеді.

– Қандастар, этникалық қазақтар деген ұғымда не айырмашылық бар? Делдалдар араласып уақыты созылып өтіп кеткен құжаттамалар, ел аралық мәселе деген ұғымдарға толығырақ тоқтала кетсеңіз?

– Қандастар дегеніміз тұрақты тұру мақсатында көшіп келіп «Қандастар» мәртебесін

алған ағайындар. Ал, этникалық қазақтар дегеніміз шетелде тұрып жатқан, Қазақстаннан «Қандастар» мәртебесін алмаған, Ықтиярхат пен келіп кетіп жүрген қазақ ұлт өкілдері. Бүгінгі таңда «Қандастар» мәртебесін алған қандастарға үш ай мерзім ішінде Қазақстан Республикасының азаматтығына қабылдау туралы заң күшіне енген. Яғни біздің негізгі мақсат, мүддеміз Алматы облысына тұрақты тұрамыз, ҚР-ның азаматтығын қабылдаймыз деп келген этникалық қазақ ұлт өкілдеріне қайта-қайта құжат жинаттырмай, қол жетімді жеңілдетілген қызметтерді толыққанды алуларына ықпал жасау. Осы құжаттамалары бұрындары өздері тікелей мемлекеттік мекемелерге бармай делдалдарға сеніп тапсырғандықтан уақыты созылған, визаларының мерзімі бітіп кеткен тағы сол сияқты келеңсіз жағдайлар орын алған болса мұндай даулы мәселелерге біз араласпаймыз. Біз, тек қана Алматы облысының деңгейінде ғана қандастарға қызмет көрсетеміз. Сондықтан ел аралық яғни қандастардың шет елдегі мәселелеріне араласуға құзырымыз жоқ. Бірақта қандастарымыздың шет елдегі ағайын туыстарының көшіп келуіне заң қағидаларға қатысты толыққанды түсініктеме бере аламыз.

– Соңғы жылдары көші-қон үрдісі тоқырауға ұшырағаны көшіп келетін ағайындар саны азайғаны жайында статистикалық мәліметтер көп айтылады. Бұның негізгі себебі не деп айтар едіңіз?

– Еңбек және халықты әлеуметтік қорғау министрлігінің ресми мәліметі бойынша 2021 жылы 1 шілдеде 8867 адам тарихи Отанына оралып, қандас мәртебесін алған.

Жалпы, 1991 жылдан бері республикаға 1 млн 79,2 мың этникалық қазақ оралды деп мәлімдейді. Келген этникалық қазақтардың негізінен (29,9%) Алматы облысына қоныстанғаны республика деңгейінде ең жоғарғы көрсеткіш.

Ал, Ұлттық статистика бюросының 2021 жылғы 15 шілдедегі ресми мәліметі бойынша 2021 жылдың қаңтар-мамыр айларында елге тұру үшін 3662 адам көшіп келген. Бұл 2020 жылдың сәйкес кезеңімен салыстырғанда 36 пайызға аз. Қазақстанға қоныстандырылғандардың 84,3 пайызы ТМД елдерінен. Егер иммигранттардың этникалық құрамын қарастыратын болсақ, онда елге тұрақты тұруға көшіп келгендердің үлкен үлесі екі этносқа – қазақтар мен орыстарға тиесілі. Қазақстанға қоныс аударатындардың жалпы санындағы орыстардың үлесі 2021 жылғы қаңтар-мамырдағы 16,9 пайыздан 27,5 пайызға өскен.

Осы статистикалық мәліметтер арқылы айтқым келгені: Жаңа заман, жаңа нарықтық қоғамда адамдардың психологиясы, талғамы мүлдем өзгеріп кетті. Нарықтық қоғам адамдарға әр нәрсенің құны мен құндылығы өмірдегі қажеттіліктеріне тікелей қатысты екенін үйретті. Уақытпен жарыса өзгеріп өскендеп жатқан ғылым-дәуірінде туылған қаңтардың сана сезімі өткен өмірдің үлгі өнегесімен үйлеспей де жатады. Соңғы жылдары өлемдік дағдырыстар, сан алуан қиындықтар туындап жатыр. Ұлы көште осы үрдіске тап болды. Екінші жағынан қарасаңыз әрбір адамның туып өскен жерінен алған тәлім тәрбиесі мен бойына қалыптасқан болмысы өзгеруі яғни қайта жаңғыруы, тек сол адамның өзін өзі жаңа ортаға бейімдеп тікелей басқаруына қатысты екенін өмір көрсетіп берді. Өкінішке орай осыны сезініп жете түсіне алмай жүргендері қаншама...

Қазақстанда туып өсіп қазақи менталитетпен қазақ қоғамында қазақ ұлтының құндылық қасиет болмысын өз тұлғаларына қалыптастырған орыс, немістер еліне көшіп кетіп барған жеріне өткен өміріндегідей сіңісе алмай қайтадан Қазақ еліне көшіп келіп жатқандары да содан. Бұл елімізден көшіп кетіп қайтадан көшіп келіп жатқан ұлт өкілдеріне де тиесілі мәселе. Ал, енді өзіміздің қандас ағайындарымызды алып қарасақ та тура осылай. 1991 жылдары алғашқы көшті бастап келген қандас ағайындар арасынан 10-15 жылға дейін туып өскен елі мен жерін аңсап екі ел арасына біразы сан мәрте барып келіп (кейбіреуі көшіп кетті, қайта көшіп келді) жүріп сағыныштары басылған соң тұрақтады, қазақстанның ішінде қаншама облыстарға көшіп қонып жүріп қоныстанып қалды. Ал, күні бүгінге дейін Ықтиярхат пен тұрып жатқан ағайындар қаншама. Бұл біздің қолданыстағы заңдарымыздың шетелдіктер мен қандастарымыз үшін аражігін ажыратуға тәртіптік қатал қағида қалыптастыра алмауынан. Соңғы жылдары көші-қон үрдісінде жүйе болмай ағыммен ғана әркім өз қажеттілігіне сай құжаттанып ел арасында аласапыран үрдіс қалыптасып кетті. Кесірінен қаншама ағымдар сапырылысқан адамдар ілегінде Қазақ елінде орын алғанды да жасырын емес. Тіптен шетелдіктерге де әсер етті.

Қазақстан Республикасының заң органдары ұзақ жылғы бақылау, зерделеу сараптаамалары нәтижесінде кімнің кім екенін, кімдердің қандай мақсат мүдде негізінде екі ел арасына және қазақ қоғамына қандай үлес қосқандарын енді-енді жете парықтап тізгіндеп енді ғана бір жүйеге түсе бастады деуге болады. Үкімет асықпайды, құрығы ұзын деген де осы шығар.

Отанына келген ағайындар арасынан тұрақты қоныстанып ерен еңбектерімен танылғандары да өте көп. Ал, олардың осында келіп ана тілінде білім алып жоғарғы оқу орындарын

үздік бітіріп бүгіндері Президент әкімшілігі, Үкіметте, жоғарғы органдарда, облыс деңгейінде, шетелдік ірі компанияларда абыройлы қызмет атқарып жүрген ұрпақтары да жетіп артылады. Осы ұрпақтар, ата-аналарының шет елде өз болмыстарына қалыптастырған менталитеттерін өзгертіп оларды нағыз қазақи қоғамының үрдісіне көндіріп жатқандары да өмірдің сүбелі шындығы. Бұл бүгіндері жаңа заман, жаңа қоғамның құндылығымен құндақталған жастардың нана технология үрдісі мен өркениетті ғылым негізіндегі жетістіктері.

Өзін жаңғырта жаңара құлшынғандары жастардан қалыспай тізгінді қолда ұстап адами құндылық рухымен заман көшінен қалыспай келе жатыр. Деседе кейбір қандас ағайындар мен біліксіз кадр-мамандар, ел басқарып отырған кейбір азаматтардың қабілет, ниет, жауапкершіліксіз іс қаракеттері кейде көшке кері әсерін тигізуде. Біз осы мәселелерді әліде түбегейлі жүйелі жолға қоюға өз үлесімізді қосып ат салысатын боламыз.

– Сонда, нақты қандай жолмен қоғамдық бақылау жүргізіп үлес қоспақ мақсаттарыңыз бар?

– Қазақ қоғамында бос сөз қуған белсенділер, қандастар арасында көптеген келеңсіздіктер туындатып жүргенін журналист сіздер жақсы білесіздер. Шетелдіктердің ақшасына қызығып өздері келеңсіз жағдайға қалған қандастарымыз да жоқ емес. Мемлекетіміздің мерейлі мейірімін жете сезіне алмай өз қарабастарының қамы, жеке бастарының мүддесі үшін бір-бірімен әлеуметтік желілер арқылы дау-дамайға барғандары да аз болмады. Жалпы біреуді қандай бір іске кінәлі деп тауып шешім қабылдау тек соттың құзырындағы мәселе. Ал ағайындар бір-бірінің ісіне араласып кінәлау, тіл тигізу, біреудің сыртынан жалған ақпарат таратып өтірік айта салудың өзі қылмыстық іске апаратынына немқұрайлықпен қарай береді. Соңы сенімсіздікке жеткізіп қандастардың атақ абыройына жаппай келеңсіздік туындатып жатады. Мен Қазақстанға келгелі, жеке кәсіпкерлік, мемлекеттік қызметкер, қоғамдық ұйымда отыз жыл еңбектенген тәжірибеме сүйене отырып, қандастарға бұл тұрғыда жақсы жағынан үгіт насихат жүргізе алатыныма қабілет дарын-талантым мен олармен еркін тіл табысатыныма сенімдімін. Сондықтан, біз үшін қиындық туындата қоймасы анық.

– Тағы да қандай мақсат мүддеге қол жеткізетін ойларыңыз бар?

ҚР-сы Үкіметінің арнайы қаулысымен бекітілген «Солтүстік өңірлерге» ішкі көші-қон бойынша көшулеріне, Алматы облысы бойынша Жұмыспен қамту орталықтарымен бірлесе нәтижелі жұмыс жүргізе отырып ШҚО, Павлодар, Петропавл, Қостанай, Ақмола облыстарына қоныстануларына ықпал жасап бұл істің соңғы нәтижесі шығып олардың жұмыспен қамтылып, жер үлестеріне ие болып толыққанды орныққандарына дейін бақылауда ұстап жұмыс атқаратын боламыз.

– Оған қалай қол жеткізіп орындай аламыз деп айта аласыз?

– Жұмыс, көрсететін қызметтерімізді Қазақстан Республикасының Ата Заңына, Қазақстан Республикасы Азаматтық кодексіне, Қазақстан Республикасының «Қоғамдық бірлестіктер туралы» Заңына, «Коммерциялық емес ұйымдар туралы» заңдарына, Қазақстан Республикасының «Халықтың көші-қоны туралы» Заңына, бірлестіктің бекітілген Жарғысының негізінде және басқа да Қазақстан Республикасының құқықтық актілеріне сәйкес жүзеге асырамыз. Мен осы заңдармен отыз жыл қызмет істеп келемін.

– Бірлестіктің толық атауы, мекенжай, хабарласуға телефон нөмірлеріңіз бен электронды пошталарыңызды қандастарға жеткізсек

– Алматы облысы бойынша «Қандастар» қоғамдық бірлестігі. 040000, Қазақстан Республикасы, Алматы облысы, Талдықорған қаласы, Қаратал шағын ауданы №36А үй. Достық үйі ғимараты. Тел: 8(7282) 41-29-42; E-mail qurmetbek.s@gmail.com

– Бірлестіктің қызметінің мәні туралы не айтасыз?

– Алматы облысына көшіп келген және олардың шет елден Алматы облысына көшіп келгісі келетін туыстары, этникалық қазақтарды жан-жақты қолдауды қамтамасыз етіп, қандастарды қазақстандық қоғамға бейімдеу және ықпалдастыру жөніндегі шараларға ақпараттық және анықтамалық нақты қызметтер көрсету арқылы ортаға тез бейімделулеріне ықпал етеміз дер едім. Барлық көрсетілген қызметтеріміз ашық түрде әлеуметтік желілерде, қоғамдық бірлестіктің және мемлекеттік мекемелердің сайттарында, бұқарат ақпарат құралдарында жарияланып тұратын болады.

– Қ. Сансызбайұлы көшке кедергі түйткілді мәселелерді жалпыламай ғана айттыңыз. Алматы облысы көлемінде бұл үрдіс қалай жолға қойылған, басшылар тарапынан қолдау қамқорлық барма, жоқ, құрақ уәде, «қысыр сиырдың уызы» сияқты нарселер емес пе?

– Сіз мені тығырыққа тірей бастадыңыз ғой, айтпасыма қоймадыңыз. Алматы облысында 1991 жылдан бері келген 220 мыңға жуық қандастар тұрақты тұрады. Облыс әкімдігі тарапынан ешқандай қолдау, нақты көмек қамқорлық жасалып жатыр деп айта алмаймын. Баталов Аамандық Ғаббасұлы облыс әкімі болған кезде қандастар, жансезім болмыс дүние танымымызды түсінер бір азамат келді деп «бөрімізді аспанға атып едік! Сенім ақталмады. Ол кісі өкім болғалы қандастар мәселесін бірде-бір рет өз деңгейінде қараған емес. Қоғамдық ұйым басшылары қандастар мәселесімен кірейін десе қабылдамайды. Өзі қабылдамаса, орынбасарлары, басқарма басшылары қалай қабылдасын. Көші-қон мәселесіне жауапты орынбасары Байжұманов Батыржан Құлаймергенұлы мені қабылдап көші-қон мәселесін талқылайық деп уәде бергеніне үш ай асты. Сонда өкім мен тікелей жауапты орынбасары қоғамдық ұйымнан қашқақтаса халықпен қоян қолық араласып «Қоғам халық пен санасқан» мемлекет құрып жатырмыз деп айтудың мәнісі барма өзі! Ұлттық идеологиямыз құлдырап ұлт құндылығы төмендеп тұрғаны тура осыдан деп білемін. Біздің облыста «Әкімнің» көңілін қалдырмау деген үрдіс өте жоғарғы деңгейде орын алған. Бері алдын ала дайындалған жоспар сценари бойынша ғана жүреді. Қысқасы өз қызметтік міндетін атқаратын басшы көп. Сол міндеттерін атқаруда адами азаматтық парызын ұмыт қалдыратындары аз емес. Мұндайды халық «Арбаны сындырмай, көңілді қалдырмай, өгізді өлтірмей» қызмет атқаратындар дейді. Осындай жандардың кесірінен келер ұрпаққа рухани құндылық бере алмай, жан жақты қолдау көрсетілмей, көне қоғамның тозық үлгісінен шыға алмай жүрміз. Қаламыз, облысымыз құлаш жайып көркейіп жаңа құрылыс нысандары салынып, көрген жанның көз жауын алады. Ал, халықтың еліне, жеріне деген сенімі төмендеп күн көріс деңгейі мен адамдық құқық, құндылығы үшін күрес наразылықтары азаймауы ұлттық сана сезіміміз ұлтымыз үшін жаңғыра алмауы рухани ашаршылықтың кеселі. Яғни, идеологиялық төлім-тәрбие ақасап тұр. Екі жүзді, екі сөйлейтін, құйрығымен ізін жасырған түлкі кейіптегі шенділердің көбеюі осыған дәлел. Қазақта «уәде, Құдай сөзі»-деген тәмсіл бар. Уәде берген шенеуік осыны ойдан шығармауы керек-ақ.

Әгерәки, облыс әкімі қабылдаса, қандастар туралы толғақты ойларымды ортаға салар едім.Өйткені қандастар мәселесі әкімге тікелей жетіп жатыр-дегенге өзімінінде сенім аз. Егерде қоғамның ортасында, сорпадай қайнап жатқан мәселе, Аамандық мырзаның құлағына нақты жеткен болса, ол кісінің шара қолданбауы мүмкін емес. Кездесулерде, есеп беру жиындарында ол кісі «мен уәде берсем оны орындаймын» -деп айтады, орындайды да. Мәселе, қол асытындағы нөкерлерде болып тұр.

Қандастар шетелде туып өскендіктен бұл үрдіске жиі тап болады. Жәнеде олар шетелдік болмыс, төлім қабілет, ілімі негізінде ашық екі айтамыз дер өздері сөзге қалып, елге келеңсіздіктер туындатып жататыны да содан. Оның үйлесімін келтіргісі келетін қоғамдық ұйымдарды әкім, қаралар әлі де менсінбей олармен санаспай жүргені шынайы ұлағатты қазақи қоғам қалыптасуына кері әсер тигізе берері хақ! Ақшаның құлы болып адами қасиет парызынды ұмыт қалдырғаннан гөрі, ұлтының құлы болып адами құндылықты жоғалтпай жүрсең ел алдында еңсең тік болып елің ешқашан есінен шығармасы тарихтан қалған ғұмырнама дер едім! «Токсан ауыз сөздің тобықтай түйіні» қанына тартып, қандастар мәселесін, қоғамық ұйыммен бірлесіп шешуде ағайындар аманаты Аамандық мырза жетер мекені Әй, Қайдам.....

– Сұхбаттасуға уақыт бөліп, ойыңызды ашық айтқаныңызға көп-көп рахмет! Алла істеріңізге береке берсін!

Айтақын МҰХАМАДИ

Әңгіме

ҚАЗАҚ ЖАЗУШЫСЫ
ЛИРА ҚОНЫСТЫҢ
ТЫҢ ШЫҒАРМАСЫН
НАЗАРЛАРЫҢЫЗҒА
ҰСЫНАМЫЗ.

Калифорниядан Нью-Йоркке қоныс аударған күні-ақ жұмыс іздеуді бастадым. Бұл шаһарға бақытсыз елдерден, жоғалған жұрттан, аты жоқ аралдардан бағын іздеп бас сұққан баршаның өткеніндей тырмысқан апталардан соң жергілікті музейлерді басқаратын компанияның антропологиялық бөліміне қызметкер керек бола қалғаны. Әмиянымның жұмырына жұқ болмайтын тиынын естіп қосынғаныммен, мүшкіл хәлім таңдау жасатпайтын. Міне, Патагония аруын осы жолда кездестірдім.

Өмір жомарт емес деп кім айтады? Өз бәтіңкемнің бауын өзім басып кетіп құлаған күнгі кеңілісідігіме оның не қатысы бар, кеуілденсе бір көрзеңке түймедағы гүлін үстіңе аударса салатын салты емес пе, антропологиялық бөлімнің Американың ұлттық тарихи музейінің екінші қабатында орналасқанын естігенде ұшып кете жаздадым. Ерtesі күні таңда метро бекетіне түсіп келе жатып, өзіме таныс сәтсіздікті ұшыраттым. Ол бұрышта қызғаныштан күйініп, қолы қалтырап темекі шегіп тұр екен. Қараңызшы, арзандау бәтіңке кісе де сау, ұзын аяқтарым бар, білегімде қымбат әшекей жарқырамаса да мықты қолым бар, таңмен таласып Куинстегі аялдамадан пойызға отырамын да, жолаушылармен күлімсіреп есендесемін, кейбіріне «күніңіз жақсы өтсін!» деп сәттілік тілеймін. Құлағымда шаршамас шабыт сыйлайтын EXO әндері ойнайды, сүйікті Кайдың партиясын онымен бірге қосыла шықаймын:

Don't be afraid
Love is the way
You can call me monster.

Содан соң Орталық саябақтың тап желкесіндегі аялдамадан шығып, маңайына турист толтырған музейге беттеймін. Ал, сол кезде қуаныштан жылағым келеді. Азияның бір түкпірінде өткен балалық шағымды есіме аламын, ымыртта әжем пісірген кеспеге тойып алған соң майшамның жарығымен кітап оқитын жүдеу кештерді ойлаймын, жүннен тоқылған жамаулы шұлығымды, әпкелерімнен қалған ебедейсіз ұзын көйлектерімді және бойыммен бірдей ауыр қапшық арқаlap мақталы алқапта жүрген өзімді көремін. Мұндайда көшедегі бейтаныстың бәрін тоқтатып, «Қарашы, мен сол мақталы алқапта өмір бойы қалып кетпедім, қазір бала кезде өзім суретін журналдан ғана көрген мынау музейде жұмыс істеймін!» – деп айғай салғым келеді. Кейде қымсынбастан еңіреп жылап аламын да, әріптестерім аңғарып, бәрі дұрыс па десе, «көзіме шаң түсіп еді» деп өтірік айтамын. Өзімнің не қара жер бетінде, не ақ бұлттың түзінде екенімді ұғып болмас, күлгін түсті тосаң арасындағы сәттен шығып, айналама байыптап қарағанымда менің мұнда жұмыс атқарғанымға тура бір ай болған екен.

Бөлімде небәрі алты адам жұмыс істейді. Терезесі Калумбус даңғылына қараған кең бөлмені ағаш жақтаушалармен аядай өтіп кесіп, сол алтауға жеке отау тіккен, одан әрі құжаттар мен кітаптар салынған сөрелер жалғасады. Әрі қарай ақ жамылғы мен тұмылдырық киіп қана кіруге болатын зерттеу бөлімі, ол жаққа тұмсық сұғуға зауқым жоқ, әлдебір қорымнан табылған сүйектер мен құмыралар тақырыбы мені қызықтырмайды, әрі ғылыми қорытындыларды жариялау міндетін атқаратын маманға ол жақта көлбеңдеп жүру әбес те. Бөлімді Мәлиса Хәрисон есімді елуді еңсерген әйел басқарады. Бой-сойын Алманиядан ауған ата-бабасынан алған ат жақты, пісте мұрынды, еуропалық дидаpлы, гавайлық әжесінен қысыңқы қой көздерін бәсірелеген ширақ та суық әйел. Өмірінің он жылын ғылымда «Патагония аруы» деген атпен белгілі, ал, қызметкерлер өзара «Ұйқыдағы сұлу» деп атайтын Латын Америкасынан табылған мумияны зерттеуге арнаған. Бастапқы мамандығы лингвист, Аргентина, Чили даласын мекен ететін үндістердің Араукан тілін, оның ішінде Mapудангу диалектісін зерттейді.

Жұмысқа кіріскен алғашқы апталарда мен «Патагония аруына» назар аудармадым. Ару деп ардақтайтын несі бар, археологтардың көп олжасының бірі. Ары-бері өткенде жәй мүсінге балаушы ем. Қалай болғанда да қатып-семген мумияны екі жүз жыл бұрын өмір сүрген әдемі бойжеткен еді деп қабылдау оңай емес. Оның Әйел тұрықты болғанын

ПАТАГОНИЯ АУРУЫ

Патагонияның суық желінің арқасында бүтін сақталған мүшелері айқындайтын. Ұзын кірпіктері, жартысы жидіп түскен қасы, түтілген бір шуда қолаң шашына қарап оның бір кездегі келбетін елестететімін. Үстінде ақ гүлдер кестеленген кең етекті қызыл көйлегі болды. Мұны профессор Хәрисон той көйлегі деп түсіндіретін. Топшылауымда бұл қалыңдық киімі емес, бұл көйлектен мен еуропалық винтаж ізін танимын. Бұл испан мәдениетінің осы құрлыққа орныға бастаған кезіне тән сәннің өзгеріске ұшырауы. Бәлкім қыз баланы – оның ең бақытты некелесу күні көз жұмды деген жаманатқа қимайын ба, әйтеуір қазір тамтығы қалған қызыл киімді неке көйлегі еді деуге үзілді-кесілді қарсымын. Иығына жұлдыздар мен жарты ай бейнеленген теңбіл көрпе жамылған. Ондағы аспан денелері үндістердің теңірілігін танытады. Испан мәдениеті жойдасыз жауласа

да үндіс кеңістігін қолөнер әлі ұмытпаған. Алқымында ақ күмістен соққан теңгелі, қоңыраулы бес қатпарлы омырау-тана, мандайына шұбыртпалы-үзбелі моншақ ілген. Мұның бәрі бұл бойжеткеннің мүсін емес, жер атмосферасын қамтитын табиғи газдардың арқасында өмір сүрген біз секілді көп пақырдың бірі екеніне сендіретін.

Бұл кезде қараша қаздар қайтып, желтоқсан жеткен. Қыстың күні бір тұтам, арқан бойы көтеріледі де, іле дөңгеленіп ұясына қонады. Жұмыс уақыты тұғырланамын дегенше ақшам түсіп, саны самсаған ғимараттағы үнсіздіктен елегізімің. Өр бұрыштан үрейдің құлағы қалқайғанда әлгі бір Бэн Стиллер сомдайтын киноны көргенім бекер болды деп ойлаймын. Алақаныңнан келер күнніңді оқитын елтімін, болашағыңды болжар құшынашпын дегендерді айтпаймын, әр адам өзіне көріпкел, бұл белгілер сол күндері көңілім алабұртып, мені күткен бір құбылыстың келе жатқанын аңғартатын.

Сол күні қас қарайса да, әлдебір құжатты қабылдауы тиіс қызметкерді күтіп кідіре бердім. Мөлшерімде ол сүтпісірім уақытта жетуі тиіс еді. Әріптестерім түгел жөнін тапқан, абадан терезелерден қызыл-жасыл жарықтан тәж киген қаланың ымырттағы дүрмегі естіледі. Шәрі әлі көз ілмеген, үрей атаулы ай ауа андыздамай ма, қазір олардың сандалып жүретін шағы емес деп сыбырладым, осы күбірдің өзі маған төніп тұрған қорқынышты айқындайтын. Өсілгенде ұятпен жіті жұмыс істейтін жан емеспін, жетіп болмаған қызметкерді тоспай-ақ тайып тұрар ем, бірақ еңсемді бір күш басып тырп еткізбеді. Сөмкемді қажетсіз ашып, жаптым, тартпаларға да мағынасыз үңілдім, мүмкін қазір бәрін тастап, бірінші қабатқа қарай жүгіруім керек шығар? Сұмдық қорқыныштың құрсаында оны күткенім анық.

Әне, есік ашылды. Бұл мен күткен қызметкер емес. Баяу басып жақындады. Сосын, испан тілінде Сәлем деген дауысты анық естідім.

– Hola.
– Өтінем... менің жанымдағы орындыққа отырыңыз. Қонақ қабылдауға дайын емеспін,

маған көрінбегеніңіз дұрыс.

– Esta bien, no te preocupes.

Біреудің жайғасқанын желкеммен сездім. Сыбдырын құлақ естіп, көз көркін көрмесе де, жаныңда біреудің бар екенін ұқтыратын шошымалы сезім. Әлгі Бэн Стилл ойнайтын киноны бекер қарадым, енді мұның бәрін қиялым ойлап тапты, испанша сөйлеген ешкім емес, ол жүрегімнің тарсылы дедім. Сөйтіп алдарқатудың не керегі бар деді екінші ойым: бұл бөлімдегі алты қызметкердің арасында Хәрисон ханымнан басқа ешкім испанша білмейді. Сол мезетте осы қорқынышты ешқашан ұмытпай, өзіммен бірге өмір бойы алып жүретінімді түсіндім.

– Бұл кім? – дедім.

– Quin es por alla? Оның кім екенін сұрадым. Тілім бұралып, ғы-ғы, по по дегендей дыбыс шықты. Тек, екінші қайталағанда анық дауыстаған сияқтымын.

– Бұл мен...

Көзімнің қиығы ақ гүлдері бар қызыл көйлектің етегін шалды. Жотама жайғасқанның кім екенін сезетін сияқтымын. Тап қазір шындықты тандасам жынданып кетерімді сеземін, амалы – мойындамау, бұл өз қиялымнан өнген елес деп сексен-беу. Әйтсе де өзім күткен қызметкер қашан жетпек деп үміт-ілгегім сол бейтаныс біреу болғаны рас.

– Сенімен әңгімелескім келді, – деді қызыл етекте. – Осында әр тәулік сайын әлемнің түкпір-түкпірінен туристер келеді. Мен өз денеммен оларға пәни жалғанның өткіншілігін түсіндіретін бейне бір құрал сияқтымын.

– Бұл жаман емес қой? Иә, қандай жолмен болсын біреуге пайдаң тигені жақсы-ақ, – дедім қорғаншақ дауыспен. Әлгі әр қадамын санап келе жатқан қызметкердің жайбасарлығына күйіндім.

– Қалай ойлайсың, сен үшін өмірдің мәні не? – деді ол.

– Өзің армандаған істерді жасап қалу шығар... Соңғы деміңді аларда жүріп өткен жолыңа қарап өкінбесең, өзіңе-өзің риза болсаң жеткілікті емес пе?

– Дұрыс айтасың.

Құжатты қабылдауы тиіс қызметкер ең болмаса кептелістемін деп қоңырау да шалмайды, ал, біз қатар отырып, кілем тоқыған қыздардай шүйіркелесуге жарап қалдық.

– Өзім туралы айтсам тыңдайсың ба? – деді ол.

–...

Терезеден жол шетімен сылдырлап келе жатқан туристерді таситын ат-арбаның күлдірі, сосын жылқының кісінегені естілді.

– Есімім – Суана-Куна. Бұл араукан тілінде үміт және жаңа атқан күн деген мағынаны білдіреді.

– Әдемі екен.

– Балалық шағым, бойжеткен күндерім қос мұхиттың саласында, Патагония жазығында өтті. Бұл бір қысы желді, жазы ызғарлы ашулы мекен, сөйтсе-дағы, мәңгілік жап-жасыл, жер жаннаты дерсің... Сен нағыз чилилік, аргентиналық карнавалдарды көріп пе едің,

көрмеген де шығарсың? Түгел жарқырап, алау шашқан, көбелекті еске түсіретін түрлі-түсті ғажап мереке, менің өмірім де сол көбелектің күндік ғұмырындай жалт етіп өте шықты-ау. Тыңдап отырсың ба, өзі?

Құлақ салмасқа амалым бар ма дей жаздадым да:

– Иә... – деп мақұлдадым.

– Жер бетінде ұмыт қалғанымға екі ғасыр болса да, аз өмірім Лент, Попаянда мерекесін атап өту секілді тіршіліктің тәтті жәрмеңкесінде өтті. Бірде айна алдында шашымды тарап отырып, балалық шағымды артқа тастап, бойжеткен бұла күндерге аяқ басқанымды түсіндім. Біз сол айда Семанта Санта мейрамына дайындалумен әуре едік. Сенің ол мерекеден хабарың бар ма?

– Иә, Пасха жексенбісін атап өтетін...

Мен тіпті оның әңгімесін әу деп қостауға жарап қалдым.

– Біз шеру өтетін көшелерді гүлмен әрлеп, өз қолымызбен жасаған қолөнер бұйымдарын саудалау үшін жүгері ұнын салатын, тұз салатын шағын бөшекелерді, ағаш тостағандар мен қасықтарды бояп, күллі Патагония жазығы гүлге малынатын. Тәтті ша-раптар, кофе мен какаоның жұпары кернеп, теңіз құдайы Емананың құрметіне бойжеткендерге өтір таратқанда біздің көшелерімізге хош иісі сіңіп қалатын. Біз Семанта Сантаға даяр едік. Сені жалықтырып алмадым ба? Сен алғаш көрген адамыңа қалай баға бересің?

– Адамның келбетіне қарап тұжыру асығыстық-ау. Сөзіне қарап бағалармын...

– Сөзі, баяны адамның айнасы емес пе?

Мен де солай ойлаймын. Бірақ, менің сұлулығымды сен көрмедің, жарқыраған қара көздерімді, шиедей еріндерімді, сирағым қысқа болғанымен, дөңгеленген бөксемді көрмедің, жүрегімнің шексіз бақыттан шаттанған дүрсілін, Анд тауларын жаңғыртып ән салатын даусымды сен естімедің. Жалпы, анау залда жатқан «Ұйқыдағы аруға» қарап, сөзімнің бәрі жалған деуге болады.

Екеуіміз де бір сәт үнсіз қалдық.

– Үлкен үш өпкем тұрмыс құрған соң, кезегім жеткенін сездім. Бір таңда анам ұзатылатынымды айтты. Біздің отбасы күйеуімді Tados Los Santos фестивалінде байқап ұнатыпты. Қызықты қарашы, оны бәрі біледі екен де, тек менің есімде сақталмапты. Өкем оны сымбатты қараторы жігіт деп сипаттады. Анам еңбекқор деп мақтады. Інім болса, жо-жоқ, сенің күйеу жігітің етжеңді, тапал бойлы азамат, дәстүрлі сомбрэро қалпағын кигенде ол көдімгі саңырауқұлаққа ұқсап қалады, – деп қуақыланды. Ал, мен болсам... Ол туралы кім не айтса да қуаныштан сықылықтап күле бердім. Мен өз ханзадамды ең күшті Іnti құдай, өзімді оның жары Mama Quilla деп білдім. Айтшы, арманмен өмір сүрген жақсы, ә?

– Әрине, біз армандарымызға рақмет айтуға тиіспіз.

– Айтасың-ау, сол армандарымның бірі де орындалмады. Сол Саманта-Санта мерекесі өмірімдегі соңғы карнавал екен. Сол жылы біздің өлкеде жауын-шашын аз болды. Он дай жылдары Тлос құдайдың рақымын алу үшін құрбан шалынатын. Жастардың көз жасы жерді суландырады деп сенетін. Мені мереке үстінде діндарлар ұрлап әкетті...

Мұнан соң екеуіміз де тіс жармадық. Ендігісін әлгі қорқыныш жөнімен кетіп, оның орнына еңсені өзген ауыр үнсіздік кеңірдегімді буып азапқа түстім. Жан-тәнімнен құтқарғын келетін, бірақ, қолыңнан түк келмейтінін өзің ұққан дәрменсіз, шарасыз хәл. Ешқашан сезінбеген бір қайғы.

– Мені ешкім түсінбеді, мен де оларды ұқпадым. Арқанмен матап, Ампато тауына қарай алып жөнелгені, масайтатын сусын бергені есімде. Арғы жағын білмеймін, мүмкін таудың суығына шыдамай қатып қалған шығармын? Ал, Хәрисон ханым тауып алған соң есімді жисам, арада екі жүз жыл өтіп кетті.

– Кейде күйеу жігітімді ойлаймын, – деді ол. – Мен үшін көп қайғырды-ау, ә? Көз жасы суалған күні Патагония жазығындағы тағы бір сұлуға ғашық боп, сосын үйленіп, сосын мына қызық ғаламнан қартайып өткен болар?

Мұнан соң өксіп-өксіп жылап жібергенім есімде, ол жұбатпақ болса да, тынышталудан бас тартқаным есімде...

Бір аптадан соң өз жобасына қатысты баяндама әзірлеп, бір құшақ сараптаманың ортасында отырған бөлім басшысына кіріп, төбеден тік түскендей айтып салдым:

– «Ұйқыдағы сұлудың» есімі – Суана-Куна. Оны карнавал кезінде ұрлап, жаңбыр құдайына құрбан шалған.

– Сіз бұл туралы қайдан білесіз?

– Суана-Кунаның өзі айтты.

Бұл жауаптан кейін профессор Хәрисон

ӨНГІМЕ

маған қадала қарады. Жүйкесі тозған әлдекімге деген аянышты, мүсіркеулі көзқарас.

...Арада бір жыл өткен. Бұл кезде музей-де емес, қалалық университеттің жоғалған тілдерді зерттейтін бөлімінде жұмыс істеп жүрдім. Түнгі сағат төртте ұялы телефоным безек қақты. Өлі жантаймаған, ілде көз шырымын енді алмаққа қағаздарымды жинай бастаған уақыт. Түнгі нөмірдің иесі профессор Мәлиса Хәрисон екенін көргенде таңырқадым. Лингвист тәтей көңілсіздіктен телефон шалатындай жақын адамдар емеспіз, өмірдің бір аялдамасында кезігіп қап есендесіп, сосын нөмірі басқа көліктерге отырып кеткен жүзі таныстармыз.

— Тыңдап тұрмын, Хәрисон ханым.

— Сіздің есіктің алдында тұрмын, кездесек бола ма?

Үркер ауғанда үйге қонақ шақырып, кофе ұсынбасым белгілі, тәлішкемді сүйретіп төмен түстім. Өр таңда бөтелке жинайтын дағдысымен Flashing аумағының қоқысын ақтаруға шыққан қожайынның кәрі әкесін дәлізде ұшыраттым. Аққөңіл қария сөйлейтін Хакка-ғаң диалектісін маңдарин тілін зерттеушінің өзі ұқпағанда мен жетістіремін бе, екеуміз тек көңіл тілінде, жүзіміздің дарқандығы мен дауысымыздың бейбіт нышаны арқылы түсінісетінбіз.

— Ата, амансыз ба? Сыртта біреу шақырып, соған шықтым, — дедім. Ол сөйлеп-сөйлеп ескі қолшатыр ұсынды. Үйде отырып сезбеппін, көшеде жаңбыр себезгілеп тұрған. Мені байқай сала, профессор көлігінен түсті. Түнгі көйлегінің сыртынан қыстық пәлтесін желбегей іліпті, қолы ауа қармап, эмоциясын басқара алмай тұтықты.

— Мәлиса, сізде бәрі дұрыс па?

— Бүгін білесіз бе, Мен Патагония аруына қатысты күллі деректерді таптым. Ол шынымен сіз айтқандай... Айтыңызшы, ол ақпараттарды қайдан алдыңыз?

— Суана-Кунаның өзі айтты.

— Кешіріңіз мені, кешіңіз, — деп ұйқы көйлегіндегі ханым безек қақты. — Сіз бұл деректерді қай архивтен қарадыңыз? Өлде менің әріптестерім айтты ма? Өтінемін, тек жасырып қалмаңызшы?!

— Суана-Кунаның өзі айтты.

— Өзі айтты? Осы бір ауыз жауабыңызбен мені жыңды қылып келесіз!

— Себебі, басқа сөзім жоқ! Хәрисон ханым, қайдағы архив, мен археологтардың жұмағы Латын Америка елдеріне түсімде де барып көрмедім! Араукан тілінде амандаса да алмайтынымды, испаншаның өзін ана тілім қазақшаның дыбысымен зорға сөйлейтінімді көрмейсіз бе? Ол құжатты қолға түсіргенде де не бітіруші едім?

— Құдай үшін маған жақсы қараңызшы! Енді профессор жылай бастады.

— Осы оқиғаны баян қылғанымда әлдебір еліріп ауыратын сырқатқа қарағандай жүзбен зер салғансыз.

— Кешіріңіз, осы жауа-быңызға өзіңіз сенесіз бе?

— Сенемін! Өткен уақыттан оралған адамдарға, тарихтың қайталану құбылыстарына қатысты ғылым нәліктен жұмған ауызын ашпайды? Физиктер неге жерге қарайды? Чалқаншты соңғы шаманы қара табанымен жоқ кешіп, зекір салғанда көкте нәліктен бұлт жөңкіліп, найзағай ойнайды? Қарт эскимос жұлдздардың орналасуына қарап ертеңгі жер сілкінісін қалай дәл болжайды? Бүкіл этиканы жинап қойып, осы жаңалықты менен бұрын біреу айтып қоя ма деген үреймен таң атпай маған қарай жүгіргенше, мына біз өмір сүретін әлемде жауабы жабық жұмбақтардың да барына зер салыңыз. Олар ешқашан ғылымның табиғи радиациялардың көлеңкесі дегендей сандырақтарына бағынған емес.

— Сіз ашулысыз ба?

— Иә, мен ашулымын.

Сол сәтте аспан күркіреп нөсер төлеп кетті.

— Мені кешіріңіз.

— Мына мазалауыңызды да кешіремін.

Ал, күдігіңіз нағыз қорлық болды.

— Ғафу өтінемін. Екеуміз де эмоциямызды басқара алмай тұрмыз.

— Суана-Куна мүсіншінің қолынан шыққан жоқ, ол адам. Тәні семгенмен жаны кеңістікте қалды, осы әлеммен бірге жасауда. Жанның да өз айтары, тіршіліктің көшінде бір мезет көрініп қалуға құқы бар ма? Бар! Бұдан басқа жеткізетін түгім жоқ. Малмандай су болдым, сау болыңыз.

Мәлисаның не дегенін естімедім. Тамақ сұрап аяғыма оралған мысыққа дірілдеген қолдарымды әзер басқарып ас құйып тұрып кетті түнде көңілсіздіктің күлін шашып кеткен лингвист әйелді тезірек ұмытсам деп күрсінгенім, төсегіме қисайғаным есімде. Со-сын Нью-Йорктың алып жолдарының шуылы да, терезені тепкілеген ақ жауынның тысыры да жұмсарып, жұқарып, жоғалып кетті.

Сол таңда түсімде Суана-Кунаны шалғымда себетіне қызғылт түсті чувирауаларды толтырып, билеп жүр екен.

Лира ҚОНЫС

Кешқұрым шақ еді. Бір құл Рашйоумон (ежелгі астана Киотоның орталық даңғылындағы ұлы қақпа) түбінде жауынның басылуын күтіп тұрды. Үлкен қақпаның түбінде одан басқа ешкім жоқ. Тек лакпен боялған, жаңырып кеткен діңгекте бір тал шегіртке қонақтауда. Рашйоумон Судзаку даңғылында орналасқан соң бұл адамнан басқа жаңбырдың толастауын күткен ичимэгаса мен момизбоши киген екі-үш кісі болуы керек еді. Бірақ бұдан басқа ешкім көрінбейді.

Неге десеңіз, соңғы екі-үш жылда Киотоны жер сілкінісі, дауыл, өрт, аштық сияқты апаттар бірінен соң бірі басты. Шаһар ішіндегі қаңырап қалған жалғыз бұл көше емес. Киюкиге (тарихи кітап) қарасақ, Будда мүсіні мен Будда құралдарын талқандап, лакпен боялған, алтын-күміспен қапталған ағаштарды жол жиегіне үйіп тастап, отын етіп сатқан деседі. Шаһардың жағдайы осы болған соң иесіз Рашйоумонды жөндеу ісін қолына алған ешкім жоқ. Ту-талқаны шыққан қала ішін ит-құс кезді. Ұрылар қаптады. Ақырында іздеушісі жоқ мәйіттерді осы қақпаға әкеліп, лақтырып тастайтын әдет пайда болды.

Күн көзі жасырына бұл қақпа маңына аяқ басуға ешкімнің жүрегі дауаламайды. Оған қоса бұл жерге қарға-құзғын үймеледі. Күндіз қарасаң қаптаған қарға шеңбер сыза шибиді (патша сарайы, ғибадат үйлерінің шатырының екі ұшына орнатылған балық пішінді мүсін) айнала қарқылдап, ұшып жүреді. Күн батар шақта қақпа үстіндегі аспан арайланғанда құстар себілген күнжіт дәніндей айқын көрінеді. Қарғалар қақпа төбесіндегі өлі денелерді шоқуға жиналған. Ал бүгін кешқұрым болған соң ба, бірде-бір қарға көрінбейді. Тек ұзын-ұзын шөп басқан, шытынаған тас баспалдақтың әр жерінен қарғаның саңғырығы ағараңдайды.

Өбден өңі кеткен, жұқа астары бар көк кимонолы құл жеті басқашты баспалдақтың ең үстінде бетіндегі бөрткендерді сипалап, алаңсыз ғана жаңбырдың басылуын күтті. Жаңбыр басылса да, құлдың барар жері жоқ. Әдетте, әрине, иесінің үйіне қайтатын. Бірақ иесі оны 4-5 күн бұрын босатқан. Алдында жазғанымдай, бұл Киотоның қаңырап қалған шағы. Құлды ұзақ жыл қызмет еткен иесінің босатуы да осы алапаттың нәтижесі. Сондықтан «құл жауынның басылуын күтіп тұрды» дегеннен гөрі «жаңбыр астында қалып, тығырыққа тірелген құлдың барар жері жоқ еді» десек, дәл болар. Оның үстіне бүгінгі ауа райы мынау, Хэйан династиясы құлының ұнжырғасының түсуіне аз үлес қоспады.

Ақшама таяу жауған жаңбырдың саябыр-ситын түрі жоқ. Құл ең алдымен ертеңгі күнім не болады деген ұшы-қиыры жоқ уайымға беріліп, бағанадан Судзаку даңғылына жауған жаңбыр дыбысын тыңдамаса да естіп тұрды. Пайдасыз нәрсені пайдаға жаратам деп, амал іздер мұрша жоқ. Амал іздесе қақпа түбінде немесе жол жиегінде аштан өлу ғана қалады. Одан соң бұны осы қақпаның үстіне алып келіп, ит сияқты тастар. Амал іздемейін десе, құлдың ойы бір жолды сан айналып, осы жерге тоқталды. Бірақ бұл «егер» қанша уақыт өтсе де «егер» боп қалады. Құл амал таба алмайтынын мойындай отырып, бұл «егерден» дәнעה шықпайтынын түсініп, ұры болғаннан басқа амал жоғын ұқты.

Қатты түшірді де, орнынан сылбыр көтерілді. Кешкі салқындағы Киото бір жылылық күткендей суық еді. Жел қақпа діңгектерінің арасын қараңғылықпен жағаласып соғып өтеді. Лакпен боялған діңгекке қонақтаған шегіртке жоғалыпты.

Құл мойнын қисайтып, сары кадзами (тер сыртқы кимоноға өтпес үшін киілетін ішкі жейде) сыртындағы көк кимононың жағасын көтеріп, қақпаның төңірегін көзбен шалды. «Жел, жаңбыр тимес, кісі көзіне түспес орын болса, бір түнеп шықсам» деп ойлады. Қуанышқа орай қақпа төбесіндегі мұнараға апаратын, лакпен боялған кең баспалдақты байқады. Оның үстінде кісі баласы бар дегеннің өзінде кілең өліктер ғой. Құл беліндегі ағаш сапты семсерін қынынан шығып кетпестей тұтып, сабан дзоури киген аяғын баспалдақтың ең төменгі басқышына қойды.

Біраз уақыт өтті. Рашйоумонның мұнарасына апарар кең баспалдақтың ортан белінде бір еркек мысық сияқты бүрісіп, демін ішіне тартып, жоғары жақты бақылап тұр. Мұнара төбесінен жаңған оттың ұшықы әлгі адамның оң жақ бетіне түседі. Қысқа қылдардың ортасындағы қызғылт ірінді бөртпелері бар бет бұл. Құл жоғарыдағының бәрі өлік екеніне о бастан сенген.

Баспалдақтан екі-үш басып қараса жоғарыда біреу от жағып, алау ары-бері жылжып отырған сыңайлы. Бұны бірден байқағаны — бұлыңғыр сары сәуле бұрыш-бұрыштағы өрмекші торы жақпан төбеде көлбеңдеуде. Жаңбырлы түні Рашйоумон қақпасының төбесінде от жағып отырған жай адам емес. Құл кесіртке тәрізді аяқ дыбысын білдіртпей, асығыс баспалдақ үстінен ең жоғарғы басқышқа дейін жорғалағандай көтерілді. Одан соң кеудесін барынша жазып, мойнын алдыға созып, қорқа-қорқа мұнара ішіне сығалады.

Қараса мұнара ішінде, елден естігеніндей-ақ біраз сүйек оп-оңай тасталған қалпы шашылып жатыр. Жалын сәулесі шарпылған ай-

нала тарлау, сүйектің санын да біле алмады. Үрейленіп тұрып байқағаны ішінде жалаңаш сүйек те, кимонолы мәйіттер де бар. Әрине, әйел-еркек, бәрі аралас. Және бұл мәйіттер бұрын тірі адам болды деуге сенбестей, топырақтан илеп жасалған қуыршақ тәрізді ауыздары ырсыып, қолдары созылып, еденде иленген күйі жатыр. Оған қоса кеуде бөліктері оттың алаңсыз сәулесіне шомып, төменгі бөлігінің көлеңкесін көмескілетіп, мәңгілікке мылқау боп үндері өшкен.

Құл мәйіттердің мұңкіген иісінен мұрнын бүркеді. Бір кезде қолы мұрнын жабуды да ұмытты. Көріністің әсерінен иіс сезу сезімінен айырылғандай.

Құлдың көзі сол сәтте мәйіттердің ортасында тізерлеп отырған кісіге түсті. Хиоки ағашының қабығының түсіндей кимоно киген, аласа бойлы, жүдеу, ақ шашты кемпір самырсын тамызық ұстап, мәйіттің бетіне қарап отыр. Ұзын шашты болғанына қарағанда әйелдің мәйіті.

Құл қорқыныш пен қызығушылық аралас сезімде демін ішіне тартып, тына қалды. Кемпір самырсын тамызықты еденге қойды

да, бұған дейін қарап отырған мәйіттің мойнынан қос қолдап ұстап, дәп бір үлкен маймыл кіші маймылдың битін тергендей кейіпте ұзын шашты бір талдап жұла бастады. Шаш қолдың қимылына сай оңай үзіліп жатса керек.

Шаш бір-бірлеп жұлынған сайын, құлдың жүрегінен қорқыныш біртіндеп өше бастады. Сол сәтте кемпірге деген жек көрушілік сезімі ояңды. Жоқ, бұл кемпірге қатысты дегеніміз қате болуы мүмкін. Дұрысы зұлымдық атаулыны жек көру сезімі күшейіп барады. Осы кезде біреу бағана қақпа түбінде өзі ойлаған «аштан өлу ме, әлде ұры болу ма?» деген мәселені қайта көтерсе, ойланбастан аштан өлуді таңдар еді. Пенденің зұлымдығын жек көрген жүрек кемпірдің еденге шанышқан самырсын тамызығы сияқты лапылдап жатты.

Құл, әрине, кемпір өліктің шашын неге жұлып отырғанын түсінбеді. Бұл әрекетті жақсылық пен жамандықтың қайсысына жатқызарын білмеді. Бірақ құл үшін бұл жаңбырлы түні Рашйоумонның үстінде өліктің шашын жұлу деген еш кешіруге болмайтын зұлымдық еді. Осы сәтте құлдың бұған дейінгі ұры болуға деген ниеті ұмыт қалды.

Құл екі аяғына күш жинап, баспалдақпен жоғары қарай көтерілді. Содан соң ағаш сапты ұстап, ілгері адымдап, кемпірге жақындады. Кемпірдің қорыққанын айтпаса да болады. Құлды көргенде сақпаннан атылғандай атып тұрды.

Қайда барасың?

Құл мәйітке сүрініп, қашпақ болған кемпірді бөге, ақырды. Кемпір құлды итеріп өтпек болды. Құл оны өткізбес үшін кеудесінен кері итерді. Екеуі өліктің ортасында біраз үнсіз ұасты. Бірақ кімнің жеңіп, кімнің жеңілетіні белгілі. Құл ақыры кемпірдің білегінен ұстап, жерге атып ұрды. Тура тауықтың сирағындай, терісі сүйегіне жабысқан білек. «Не істедің? Айт! Айтпасаң көресің».

Құл кемпірді ұрып жіберді де, семсерін қынан суырып, өткір жүзін көз алдына тақады. Бірақ кемпір үнсіз. Дір-дір еткен қос қолын сермеп, демін ішіне тартып, көзі ұясынан шығып көтердей бақырайып, қасарысқан күйі мылқау тәрізді үнсіз тұр. Осы кезде құл алғаш рет бұл кемпірді өзінің еркі билейтініне көзі жетті. Бұл ойы өртеніп жатқан зұлымдықты суытты. Тек бір істі тындырып, ол толыққанды жүзеге асқанда туатын тәкаппарлық пен көңіл толу

сезімі ғана қалды. Құл кемпірге көз тастап, дау-сын сәл жұмсартып былай деді:

— Мен қала күзетшісі емеспін. Қақпа түбінен өтіп бара жатқан жолаушымын. Сондықтан сені арқандайын деп тұрған емеспін. Қазір мына қақпа үстінде не істегенінді айтсаң болды.

Сол кезде кемпір бақырайып тұрған көзін одан да зорайтып, құлдың жүзіне қарады. Қабағы қызарған құзғындай өткір көзімен қарады. Одан соң әжім-әжім мұрнымен бірігіп кеткен ернін, бірдеңе тістегендей жыбырлатты. Жіңішке жұтқыншағы бүлк-бүлк етеді. Сол кезде тамағынан қарғаның қарқылындай дауыс құлдың құлағына жетті.

— Мына шашты жұлып, мына шашты жұлып, парик жасамақ болдым.

Құл кемпірдің жауабы қарапайым болады деп күтпеген еді, көңілі құлазып қалды. Түңілумен бірге ескі ыза жек көрушілікпен қосылып жүрегіне уялады. Кемпір мұны байқап қалса керек. Бір қолымен мәйіттің басынан жұлынған ұзын шашты ұстап, құрбақаның әлсіз үніндей дауыспен міңгірледі.

— Иә, өлген кісінің шашын жұлу қалай

болғанда да жаман іс шығар. Бірақ мұндағы өліктер құр жатыр ғой. Мен шашын жұлған әйел жыланды 4 сундай етіп, (1 сун — 3,03 см) кесіп, күнге қақтап, кепкен балық деп сарай күзетшілеріне сатқан. Жұқпалы аурудан өлмегенде қазір де сауда жасап жүрер еді. Бұл әйелдің сатқан кепкен балығын дәмі жақсы деп, қарауылдар сатып алатын. Мен бұл әйелдің істегенін бұрыс деп ойламаймын. Аштан өлмес үшін амалсыздан барды. Қазір менің жасағаным да жаман іс емес. Мұны істемесем аштан өлер едім, амалсыздан барған әрекет қой. Амалсыз істегенімді білсе, бұл әйел менің кінәламас еді.

Кемпір осылай еді. Құл семсерін қынына салып, семсердің сабын сол қолымен ұстап, әңгімені салқынқандылықпен тыңдады. Оң қолымен ірінді қызғылт бөрткенді сипап тұрып тыңдады. Құлдың жүрегінде бір батылдық пайда болды. Бұл әлгіңде қақпа түбінде тұрғанда бұған жетпеген батылдық еді. Оған қоса қақпаның төбесіне шығып, мына кемпірді ұстаған кездегі батылдық мүлдем басқа жаққа ауып кеткендей. «Құл аштан өлу, әлде ұры болу» дегенді ойлаған жоқ. Сол сәтте аштан өлу туралы ой санасынан мүлдем шығып кеткен еді.

Солдай де.

Кемпір әңгімесін аяқтағанда құл кекете тіл қатты. Және ілгері бір қадам басып, оң қолын еріксіз бөрткеннен аяратып, кемпірдің жағасынан алып, былай деді:

Ал, мен... Мен де дегенімді істемесем аштан өлетін тәнним ғой.

Құл жылдамдата кемпірдің кимоносын шешті. Одан соң аяғына жармасқан кемпірді мәйіттің үстіне теуіп құлатты. Баспалдақтың аузына дейін бар болғаны бес қадам, құл шешіп алған хиоки қабығының түсіндей кимононы қолтығына қысып, баспалдақпен көзді ашып-жұмғанша қара түнекке сүңгіп кетті.

Өлгендей боп құлаған кемпір сәлден соң мәйіттің арасынан жалаңаш күйде көтерілді. Зарлады ма, еңіреді ме, әйтеуір дауыс көтеріп, әлгі жанып тұрған оттың сәулесін пайдаланып, баспалдаққа жорғалап жетті. Қысқа ақ шаштары жалбырап, қақпа түбіне көз тастады. Сыртта қара түнек қана.

Құлдың қайда кеткені белгісіз.

Жапон тілінен аударған
Шарапат ЖЫЛҚЫБАЕВА

В ТЕКУЩЕМ ГОДУ ЧИСТЫЙ ИНВЕСТИЦИОННЫЙ ДОХОД ВКЛАДЧИКОВ ЕНПФ ПРЕВЫСИЛ 654 МИЛЛИАРДА ТЕНГЕ

Сумма пенсионных накоплений вкладчиков Единого накопительного пенсионного фонда на 1 июня 2021 года превысила 12,7 триллионов тенге. Как известно, данная сумма включает в себя пенсионные взносы и инвестиционный доход.

Важно отметить, что только за пять месяцев с 1 января по 1 июня 2021 года на счета вкладчиков ЕНПФ был начислен чистый инвестиционный доход в размере 654,2 млрд тенге, что на 155 млрд тенге или 31% больше, чем за пять месяцев прошлого года. Доходность по пенсионным активам ЕНПФ под управлением Национального банка Республики Казахстан с начала года составила 5,3%, при инфляции в 3,5%. При этом, доходность за последние 12 месяцев составила 11,7%, при инфляции за этот же период в 7,2%.

Напомним, что сумма пенсионных накоплений вкладчиков (получателей) пересчитывается и переоценивается еженедельно в соответствии с результатами инвестирования пенсионных активов. В состав инвестиционного дохода входят доходы в виде вознаграждения по ценным бумагам (вкладам и другим операциям), доходы в виде рыночной переоценки финансовых инструментов, доходы в виде валютной переоценки, доходы по активам, находящимся во внешнем управлении и т.д.

В целом, инвестиционный доход, обеспеченный Национальным банком с момента объединения всех пенсионных активов в ЕНПФ, составил свыше 5,3 трлн тенге. На 1 июня 2021 года доля чистого инвестиционного дохода в общем объеме пенсионных накоплений составляет 36,1%.

Если же брать период со дня основания самой накопительной пенсионной системы Казахстана в 1998 году, то чистый инвестиционный доход превысил 6,2 трлн тенге. Инвестиционная доходность за это время с нарастающим итогом составила 640,01%. При этом инфляция составила 517,53%. Таким образом, реальная доходность пенсионных активов за период с начала действия накопительной пенсионной системы до 1 июня 2021 года составила 122,48 %.

Стоит подчеркнуть, что пенсионные накопления – это долгосрочные инвестиции и анализировать размер инвестиционного дохода целесообразно за период не менее 1 (одного) года. Краткосрочные данные (еженедельные, ежемесячные и т.д.) – не являются показательными, т.к. зависят от постоянных изменений рыночной конъюнктуры.

Вся система инвестиционного управления и учета пенсионных активов является прозрачной: каждый вкладчик имеет возможность видеть свой инвестиционный доход в личном кабинете на сайте enpf.kz или в мобильном приложении. Информация по инвестиционному управлению пенсионными

активами ЕНПФ и о финансовых инструментах, в которые размещены пенсионные активы ЕНПФ, публикуется на официальном сайте ЕНПФ (www.enpf.kz) в разделе «Показатели/Инвестиционная деятельность».

Помимо Национального банка, вкладчики ЕНПФ могут перевести часть своих накоплений в компании Управляющие инвестиционным портфелем (УИП). На данный момент ЕНПФ заключен договор о доверительном управлении пенсионными активами с четырьмя УИП. Ознакомиться с информацией о них и изучить их инвестиционные декларации можно на сайте enpf.kz в разделе «Услуги» - «Реестр управляющих инвестиционным портфелем».

Напомним, после получения пенсионных активов от ЕНПФ УИП инвестирует их в разрешенные финансовые инструменты, указанные в Правилах осуществления деятельности по управлению инвестиционным портфелем, утвержденных постановлением Правления Национального Банка РК от 3 февраля 2014 года №10, и предусмотренные в Инвестиционной декларации УИП.

Согласно Закону о пенсионном обеспечении, УИП имеют право на взимание комиссионного вознаграждения за инвестиционное управление. Предельная величина вознаграждения УИП не может превышать 7,5% от полученного инвестиционного дохода. Фактическая величина комиссионного вознаграждения ежегодно утверждается органом управления УИП и может меняться не чаще одного раза в год.

В период нахождения пенсионных накоплений под управлением Национального Банка до достижения вкладчиком пенсионного возраста действует гарантия сохранности пенсионных накоплений с учетом уровня инфляции. При переводе пенсионных накоплений в управление УИП гарантия государства заменяется гарантией управляющей компании по обеспечению минимального уровня доходности пенсионных активов. Минимальный уровень доходности рассчитывается исходя из средневзвешенной доходности пенсионных активов, переданных в управление УИП, действующим на рынке.

Отметим, что пенсионные активы, находящиеся в доверительном управлении АО «JysanInvest», показали доходность с начала деятельности (а это 15 марта 2021 года) на уровне 4,7%. Доходность пенсионных активов, находящиеся в доверительном управлении АО «HalykGlobalMarkets» за этот же период 1,6%; АО «BCC Invest» 2,3%. При этом инфляция за период составила 3,5%. АО «СентрасСекьюритиз» управляет пенсионными активами с 1 апреля 2021 года, за это время инвестиционная доходность составила 2,5%, при инфляции 3,5%.

КЛЮЧЕВЫЕ ПОКАЗАТЕЛИ АО «ЕНПФ» НА 1 ИЮНЯ

На 1 июня 2021 года на счетах вкладчиков Единого накопительного пенсионного фонда сформированы пенсионные накопления на сумму 12,7 триллионов тенге. За год, с 01.06.2020 года по 01.06.2021 года, сумма увеличилась более чем на 1 триллион тенге или на 9%.

Основная сумма пенсионных накоплений сформировалась за счет обязательных пенсионных взносов (ОПВ) и составила 12,4 трлн тенге (рост за последние 12 месяцев составил 9%). Сумма пенсионных накоплений по обязательным профессиональным пенсионным взносам (ОППВ) составила 326,1 млрд тенге (рост составил 18%), сумма пенсионных накоплений по добровольным пенсионным взносам (ДПВ) составила 2,2 млрд тенге (рост 4%).

За пять месяцев 2021 года вкладчики ЕНПФ внесли больше средств, чем за аналогичный период прошлого года. На 1 июня 2021 года на счета вкладчиков поступили пенсионные взносы в общем объеме 665,6 млрд тенге, что превысило показатель за аналогичный период 2020 года на 236,7 млрд тенге или 55%. Из общего объема взносов, 95,5% составляют поступления в ЕНПФ по ОПВ – 491,5 млрд тенге (рост за последние 12 месяцев 20%), по ОППВ поступило 22,9 млрд тенге (рост 14%), 241 млн тенге (рост 80%) было перечислено по ДПВ.

Помимо взносов самих вкладчиков, значительный прирост пенсионных накоплений был обеспечен благодаря чистому инвестиционному доходу, который с 1 января по 1 июня 2021 года составил 654,2 млрд тенге, что превышает показатели за

аналогичный период прошлого года на 31% или 155 млрд тенге. Доходность по пенсионным активам ЕНПФ под управлением Национального банка Республики Казахстан с начала года на 1 июня составила 5,3%, при инфляции в 3,5%. При этом, доходность за последние 12 месяцев составила 11,7%, при инфляции за этот же период в 7,2%.

Число индивидуальных пенсионных счетов в ЕНПФ на 1 июня 2021 года составило 11,6 млн единиц. Наибольшее количество счетов открыто по обязательным пенсионным взносам (ОПВ) – 10 900 756. Далее идут счета, сформированные за счет ОППВ – 523 624, количество счетов за счет ДПВ в ЕНПФ сейчас 45 143 ед.

С начала года вкладчикам ЕНПФ выплатили около 1,5 трлн тенге, большая часть из выплат составила единовременные пенсионные выплаты (ЕПВ) 1,4 трлн тенге. Вторыми по суммам выплат стали выплаты по возрасту – 37,4 млрд тенге. Далее следуют: переводы в страховые организации – они составили порядка 33,8 млрд тенге, выплаты по наследству 26,3 млрд тенге, в связи с выездом на ПМЖ за пределы РК – 13,4 млрд тенге, на погребение – 2,1 млрд тенге и выплаты по инвалидности 0,9 млрд тенге.

Стоит отметить, что сумма средней ежемесячной выплаты по графику (в связи с достижением пенсионного возраста) составила 28 780 тенге, а максимальная сумма ежемесячной выплаты по ОПВ составила 522 610 тенге. При этом, в текущем году максимальная выплата по графику вкладчику суммарно по ОПВ, ОППВ и ДПВ составляет 558 954,53 тенге.

НОВОСТИ

ГЛАВНЫЙ САНИТАРНЫЙ ВРАЧ ИЗМЕНИЛ ПРАВИЛА

ГЛАВНЫЙ САНИТАРНЫЙ ВРАЧ КАЗАХСТАНА ЕРЛАН-КІЯСОВ ИЗМЕНИЛ ПРАВИЛА ВЪЕЗДА В КАЗАХСТАН НА ЖЕЛЕЗНОДОРОЖНОМ, МОРСКОМ, РЕЧНОМ ТРАНСПОРТЕ И АВТОПЕРЕХОДАХ, ПЕРЕДАЕТ TENGRINEWS.KZ.

"Прибывшие граждане Республики Казахстан и лица, имеющие вид на жительство на территории Республики Казахстан (за исключением лиц, указанных в пункте 2 настоящего приложения), при отсутствии справки (ПЦР - Прим.) и документа о получении вакцинации против COVID-19 в Республике Казахстан подлежат изоляции в карантинный стационар до 3 суток для лабораторного обследования на COVID-19 методом ПЦР. Забор материала для лабораторного обследования на COVID-19 осуществляет специалист первичной медико-санитарной помощи", - говорится в постановлении.

Новые правила касаются лишь въезда в страну на железнодорожном, морском, речном транспорте и автопереходах. Как сообщили в Комитете санитарно-эпидемиологического контроля, правила пересечения границы авиасообщением не изменились.

"Согласно внесенным изменениям, теперь по уважительным причинам с просроченными справками будут запускаться

только граждане Республики Казахстан и лица, имеющие вид на жительство. Ранее было так, что все люди с просроченной по уважительным причинам справкой могли помещаться на карантин. А сейчас добавили фразу: "граждане Республики Казахстан и лица, имеющие вид на жительство", - сообщил официальный представитель комитета Ержан-Байтанаев.

Как подчеркнул официальный представитель, гражданин Казахстана или лицо, имеющее вид на жительство, подлежит изоляции, если у него не будет ни одного из следующих документов: ПЦР-справка или паспорт вакцинации.

СОБ.КОРР.

ЗДОРОВЬЕ

ОБНАРУЖЕН ШТАММ АКТИВНЫХ ПРОТИВ COVID-19 ЛАКТОБАКТЕРИЙ

Штамм лактобацилл, активных против коронавирусной инфекции, выявили специалисты государственного научного центра "Вектор" и Нижегородского института имени Блохиной, передает Tengrinews.kz со ссылкой на РИА Новости.

На сайте Роспотребнадзора говорится, что нижегородские специалисты совместно с сотрудниками ФБУН ГНЦ ВБ "Вектор" изучили противовирусную активность шести штаммов лакто- и бифидобактерий, входящих в состав авторских пробиотиков, против свиного гриппа, штамма вируса гриппа птиц

H5N6 и коронавируса.

"Установлено, что пробиотические штаммы лактобацилл и один штамм бифидобактерий проявляют выраженную активность против вирусов гриппа, а один из штаммов лактобацилл активен и в отношении вируса SARS-CoV-2", - говорится в сообщении.

Добавляется, что результаты исследований оформлены в совместную научную статью, которая опубликована в зарубежном научном журнале BiomedResearchInternational.

«ALATAU-AQPARAT»

Бейсенбі - Четверг, 29 шілде

ҚАЗАҚСТАН

06.00 03.45 Әнұран
06.05 Д/ф «Қазыналары Қазақстан»
06.25, 17.00, 20.00, 01.55 Aqparat
07.00,15.20 «Элвин мен алақоржындар»
08.00 «Айналайын»
09.00 «Көңіл толқыны»
09.50, 18.00 Т/х «Ғашықтық дерті»
12.00,17.20 «Қызық екен...»
13.00 М/ф «Сүйкімді софия»
14.00 «Дарын»
15.00, 03.20 «MeninQazaqstanim»
15.20,20.35 «Замандастар»
22.20 Т/х «Жат мекен»
23.20 «Егіз лебіз»
00.50 «Сана»

ЖЕТИСҮ

07.05 «Әсем әуен»
07.30 «Таңжарық» /ікелей эфир/
09.00 Жаңалықтар
09.30 Новости
10.00 М/ф «Тобот»
10.30 Д/ф «Кең ауқымда»
11.00 «Сыралғы»
11.45 «Спорт»
12.00 «Шашу»
13.00 Т/х «Бәрі де анам жайлы»
14.00 К/ф «Сүйгенім бол...»
16.30 Д/ф «Кең ауқымда»
17.00 «Шашу» /ікелей эфир/
17.45 «Әсем әуен»
17.52 «Тәуелсіздік жылнамасы»
18.00 Жаңалық
18.15 Новости
18.25 «Ковид-шолу»/Ковид-обзор
18.35 «Дәрігер кеңесі» /ікелей эфир/
19.20 «Күйеуге шыққым келеді» (4-серия)
19.30 Д/ф «Кең ауқымда»
20.00 «Зейнеп апаның әңгімелері»
20.15 «Әсем әуен»
20.30 Қорытынды жаңалықтар
21.00 Д/ф «Кең ауқымда»
21.30 Итоговые новости
22.00 «Бәрі де анам жайлы» (59-60 серия)
23.10 Новости
23.35 Жаңалықтар

ХАБАР

06.00 Хабарлайын
07.00 «Таңғы хабар»
10.00,01.15 «Әсем әуен»
10.30, 23.15 «Тракторшының махаббаты»
12.00,21.30 Т/х «Сырлы қала»
13.45 Бәсеке
15.00 «Тарих.Тағдыр.Тұлға.»
16.00 Сериал
18.00 «Добро пожаловать врай!»
20.00 Қорытынды жаңалықтар
20.30 «Індетпен күрескен»
20.45 «Как боролись с пандемией в Казахстане»
21.00 Итоги дня
00.45 «Әсем әуен»

АСТАНА

06.00 «Өн мен әзіл»
06.30«Күлдірген»
07.00 «Ұрланған тағдыр»
08.00М/ф «Маша и медведь»
09.50, 22.00 Т/х «Тұмарым»
11.20, 21.00 Т/с «Ұлым»
12.20,23.10 Т/х «Ай мен күн»
14.00 «Айтарым бар»
15.00 «Гризли и леминги»
15.30 «Сүлеймен сұлтан»
17.00 «Аладдин»
18.00 «Тағдырым жазылған күн»
20.00,01.30 Astana times
20.30,03.05 «Үздік әзілдер»
22.25 «Үзілген моншақ»
02.00 «Біреудің есебінен» деректі драма
02.45 «KazNet»
03.50 «Интерны»
04.35 «Біздің ауыл»
05.05 «Отбасы»
05.30 «БІРЕГЕЙ»

ЕВРАЗИЯ

06.00,03.05 «Әйел сыры»
06.40,03.35«Той заказ»
08.00, 02.05 П@утина
09.00 «Доброе утро»
10.00 «Роман с детективом»
12.00 «На самом деле»
13.00 «Пусть говорят»
14.15,02.50 «112»
14.30 «Qoslike»
18.30,02.20 «Басты жаңалықтар»
19.00 «Большое небо »
20.00 «Великолепная пятёрка»
20.30 «Презумпция невиновности»»

КТК

07.05«Кешкі жаңалықтар»
07.20 «Өмір сабағы»
08.10 Т/х «Ясминнің тағдыры»

Жұма - Пятница, 30 шілде

ҚАЗАҚСТАН

06.05 Д/ф «Ұлы дала дүбірі»
06.25, 13.00, 17.00, 20.00, 01.55 Aqparat
07.00 М/ф «Элвин мен алақоржындар»
08.00 «Айналайын»
09.00 Т/х «Көңіл толқыны»
09.50, 18.00 «Ғашықтық дерті»
12.00, 17.20 «Қызық екен...»
13.00 «Сүйкімді София»
14.00 «Дағу» телеолимпиада
14.50«Тәуелсіздік тәуекелдері»
15.30, 20.35 «Замандастар»
22.20 Т/х «Жат Мекен»
23.20 «Егіз лебіз»
00.50 «Сана» ток-шоу
02.30 «Теледәрігер»
03.20 «Ауылдастар»

ЖЕТИСҮ

07.05 «Әсем әуен»
07.30 «Таңжарық» /ікелей эфир/
09.00 Жаңалықтар
09.30 Новости
10.00 М/ф «Тобот»
10.30 Д/ф «Кең ауқымда»
11.00 «Дәрігер кеңесі»
11.45 «Спорт»
12.00 «Шашу»
13.00 Т/х «Бәрі де анам жайлы»
14.00 К/ф «Басбұзар»
16.20 «Әсем әуен»
17.00 «Шашу» /ікелей эфир/
17.45 «Ковид-шолу»/Ковид-обзор
17.52 «Тәуелсіздік жылнамасы»
18.00 Жаңалық
18.15 Новости
18.25 «Ковид-шолу»/Ковид-обзор
18.35 «Сыралғы» /ікелей эфир/
19.20 «Күйеуге шыққым келеді» (5-серия)
19.30 Д/ф «Кең ауқымда»
20.00 «Спасая жизни»
20.15 «Ковид-шолу»/Ковид-обзор
20.30 Қорытынды жаңалықтар
21.00 Д/ф «Кең ауқымда»
21.30 Итоговые новости
22.00 «Бәрі де анам жайлы» (61-62 серия)
23.10 Новости
23.35 Жаңалықтар

ХАБАР

06.00 Т/х «Хабарлайын»
07.00 «Таңғы хабар»
10.00 «Ән әлемі»
10.30, 23.15Телехикая «Қарлығаш ұя салғанда»
12.00, 21,30 Т/х «Сырлы қала»
13.45 Телехикая «Бәсеке-2»
15.00 «Тарих.Тағдыр. Тұлға»
16.00 Российский сериал
18.00 Мегахит «Загнанный»
20.00 Қорытынды жаналықтар
20.30 «Індетпен күрескен Қазақстан». Вакциналау тарихы
20.45 «Как боролись с эпидемиями в Казахстане». История вакцинации
21.00 Итоги дня
00.45 «Әсем әуен»

АСТАНА

06.00 «Өн мен әзіл» концерттік
06.30 «Күлдірген»
07.00 Т/х «Ұрланған Тағдыр»
08.00 М/ф «Маша и Медведь»
09.50, 22.00 Т/х «Тұмарым»
10.20, 22.25 «Үзілген моншақ»
11.20, 21.00 Т/х «Ұлым»
12.20, 23.10 Т/х «Ай мен Күн»
14.00 «30 лет Независимости»
14.05 «Өмір – дастан»
14.30 М/ф «Гризли и лемминги»
15.30 Т/х «Сүлеймен Сұлтан»
17.00 Т/х «Аладдин»
18.00 Т/х «Тағдырым жазылған күн»
20.00, 01.30 «Астана times»
20.30, 03.05 «Үздік әзілдер»»
20.55 Loto 5/36
00.40 «Астерикс и обеликс против цезаря»
02.45 «KazNet»
03.50 «Интерны»
04.35 «Біздің ауыл»
05.05 «Отбасы»
05.30 «Бірегей»

ЕВРАЗИЯ

06.00, 03.05 «Әйел сыры»
06.40, 04.35 «Той заказ»
07.05, 03.50 «Той базар»
08.00 «П@утина+»
09.00 «Доброе утро»
10.00 «Роман с детективом»
12.00, 20.00 «Главные новости»
12.30 «На самом деле»
13.30 «Жди меня» Казахстан»
14.30 «Qoslike»
18.30, 02.40 «Басты жаңалықтар»
19.00 «Пендемiз ғой»
20.00 «Главные новости»
20.30 «Поле чудес»
21.55 сериал «Телохранитель»
01.45 «П@утина+»

ЕВРАЗИЯ

06.00, 05.10 «Қуырдақ»
07.00 «Оян, Qazaqstan»
09.00, 15.00 Т/х «Мезгілсіз сезім»
09.40 «Ветреная женщина»
11.00 «Неправимые»
13.00Т/х «Бастык боламын»
14.00, 02.40 Скetchком «Q-eli»
16.00 «Орёл и решка»
17.00 X/ф «Горокол на удачу»
19.00 Вечерняя программа «Студия 7»
19.30 Шоу «Ну-ка, все вместе!»
21.30«Ата-ана, бала-шаға»
22.00, 03.00 «Арам ақша. Адал махаббат»
00.00 Шоу «Маска»

ЕВРАЗИЯ

01.50 «Тәтті ару»
03.30 «KazNet»
03.50 «Әзілстан» жасарын камера
04.10 «Өн мен әзіл» концерттік

ЕВРАЗИЯ

06.00, 02.55 Т/х «Әйел сыры»
07.05, 03.40 «Той Базар»
08.00 «ТамашаCity»
09.00 «Воскресные беседы»
09.15 «Виолетта из атамановки»
13.30 «Три аккорда»
15.25 «Белая ночь, нежная ночь»
17.30 «Синичка»
19.30 «Кеш жарық, Қазақстан!»
20.55 «Отпуск по ранению»
00.45 «Что? Где? Когда?»
02.10 «П@ytina+»

КТК

07.05, 03.50-04.30 «Әйел қырық шарақты»
07.50 «Ел жүрегі -Елорда»
09.30 «Юморина»

Сенбі - Суббота, 31 шілде

ҚАЗАҚСТАН

06.05, 02.40 «Ұлы дала дүбірі»
06.35,02.00 «Ғасырлар үні»
07.20 Aqparat
07.55 «Сырлы сахна»
08.20 Д/ф «Әлемдегі ең қызық үйлер»
09.10 Т/х «Қалқанқұлақ»
09.50, 18.00 Т/«Ғашықтық дерті»
12.00«Жігіріттер»
14.00 «Айдаһар мінген шабан-доз-2»
15.30 «Текетірес»
17.10 «Дағу» шоу
20.00 «Әзіл әлемі»
22.20 Т/х «Жат Мекен»
23.20 К/ф «Дон И»
01.30 Ауылдастар

ЖЕТИСҮ

07.05 «Әсем әуен»
07.30 «Таңжарық»/ 09.00 Жаңалықтар
09.30 Новости
10.00 М/ф «Тобот»
10.30 Д/ф «Кең ауқымда»
11.00 «Сыралғы»
11.45 «Спасая жизни»
12.05 «Шашу»
13.00 Т/х «Бәрі де анам жайлы»
14.00 «Олжа»
14.30 «Ұлт құндылығы»
15.00 «Шерткіш пен тышқан» ертегісі
16.00 «Әсем әуен»
16.30 Д/ф «Кең ауқымда»
17.00 «Әсем әуен»
17.35 Д/ф «Мәдени қазыналар»
17.52 «Тәуелсіздік жылнамасы»
18.00 Жаңалық
18.15 Новости
18.30 «Қателік»
19.20 «Әсем әуен»
19.30 «Жүрек сөзі»
20.05 «Сильные духом»
20.30 Қорытынды жаңалықтар
21.00 «Тарих парақтары»
21.30 Итоговые новости
22.00 «Қазақстанда жасалған»
22.50 «Әсем әуен»
23.10 Новости
23.35 Жаңалықтар

ХАБАР

06.00 Т/х «Пәленшеевтер»
07.30 «Әзін-өзі тану»
07.40, 23.00«Әсем әуен»
08.15, 00.00Т/х «Армандастар»
10.00 «Tangu fresh»
11.00 «31 Бәлімше»
12.00 «Тракторшынаң махаббаты»
13.30 Жұлдызды жекпе-жек
15.30 «Чужое гнездо»
17.30 «Ән әлемі»
18.00 «Хит жазамыз»
19.15 «Qazaq Golden Hits»
21.00 Ақпарат арнасы «7 күн»
21.15«Хабарлас»ток-шоу
22.15 Концерт

АСТАНА

06.00, 05.30 «Өн мен әзіл»
06.30 «Күлдірген»
07.00, 05.00 «Үздік әзілдер»
08.00 М/ф «Маша и Медведь»
09.50, 22.00 Т/х «Тұмарым»
10.20, 22.25 «Үзілген моншақ»
11.20, 21.00 Т/х «Ұлым»
12.20, 23.10 Т/х «Ай мен күн»
14.00 X/ф «Астерикс и Обеликс: миссия Клеопатра»
16.40 «Алдараспан»
18.00 Т/х «Тағдырым жазылған күн»
20.00 «Из первых уст»
20.25 «100 сұхбат»
20.55 «Loto 6/49»
00.40 «Астана кеші көңілді»
02.40 «Azil keshi»
04.10 Той жыры
04.40 «KazNet»

ЕВРАЗИЯ

06.00 Т/х «Әйел сыры»
07.10, 03.15«Той базар»
08.10, 04.00 «Тамаша City»
09.00 «Ең алғашқы...»
10.20 «Ералаш»
11.00 «Фабрика грез»
11.25 «Телехранитель»
15.15 «День семьи. Любви и верности»
17.30 «Синичка»
19.30 «Кеш жарық, Қазақстан!»
20.55 «Виолетта из Атамановки»
01.05 «Манглхорн»
02.45 «П@утина+»

КТК

07.05Т/х «Үлкен үй-3»
07.50«Басты рөлде»

ЕВРАЗИЯ

17.00 «Қазақ үні»
17.35 «Полицейская служба»
17.52 «Тәуелсіздік жылнамасы»
18.00 «Спорт-тайм»
18.30 «Олжа»
19.05 «Ұлт құндылығы»
19.30 «Әкелердің әңгімесі»
20.15 «Тәуелсіздік жылнамасы»
20.30 Апта /каз/
21.30 Апта /pyc/
22.20 К/ф «Бас аспаз»
00.05 «Әсем әуен»

31 КАНАЛ

06.00 Ризамын
06.30 Әзілдер күнделігі
07.10 «Бауржан-шоу»
07.50 «Тәтті шоу»
08.50 «Өмір сахнасы»
09.30 «Готовим с Адель»
10.00 Розыгрыш от «Nalyk Bank»
10.05«Tennisshow»
10.20 «Burabas»
10.30 «What sup?»
11.30 М/с «Алладин»
12.00 М/с «Лило и Стич»
13.00 Кино «Девять жизней»
15.00X/ф «Годзилла»

08.40, 03.20, 04.30«КТК –да Қабатов»
09.40 «Юморина»
12.00 «Сестра по наследству»
16.00, 02.30 «Аталар сөзі»
19.00 «ЕЛ ЖҮРЕГІ ЕЛОРДА»
21.00 «Я тебя найду»
01.00 «Любимые дети

ЖЕТИСҮ

07.05 «Әсем әуен»
07.30 «Таңжарық»/ 09.00 Жаңалықтар
09.30 Новости
10.00 М/ф «Тобот»
10.30 Д/ф «Кең ауқымда»
11.00 «Сыралғы»
11.45 «Спасая жизни»
12.05 «Шашу»
13.00 Т/х «Бәрі де анам жайлы»
14.00 «Олжа»
14.30 «Ұлт құндылығы»
15.00 «Шерткіш пен тышқан» ертегісі

16.00 «Әсем әуен»
16.30 Д/ф «Кең ауқымда»
17.00 «Әсем әуен»
17.35 Д/ф «Мәдени қазыналар»
17.52 «Тәуелсіздік жылнамасы»
18.00 Жаңалық
18.15 Новости
18.30 «Қателік»
19.20 «Әсем әуен»
19.30 «Жүрек сөзі»
20.05 «Сильные духом»
20.30 Қорытынды жаңалықтар
21.00 «Тарих парақтары»
21.30 Итоговые новости
22.00 «Қазақстанда жасалған»
22.50 «Әсем әуен»
23.10 Новости
23.35 Жаңалықтар

31 КАНАЛ

06.00 Ризамын
06.30 Әзілдер күнделігі
07.10 «Бауржан-шоу»
08.00 «Информбюро»
9.10 «Tennis show»
09.30 «Готовим с Адель»
10.00 «Тәтті шоу»
11.00 Д/ф «Өмір сахнасы»
11.40 «Алладин»
12.40 М/с «Лило и Стич»
13.40М/ф «Лови волну»
15.40 Кино «Девять жизней»
17.30 «Годзилла»
20.10 X/ф «Анаконда»
22.00 «Лэйк Плэсид: озеро страха»
23.50 «Экстрасенсы против детективов»
01.30 «Ян Гуйфей»
02.00 Алдараспан, Нысана, Шаншар әзілдері
03.30 «1001 анекдот»
05.00 Әзіл студио

7 КАНАЛ

06.00, 04.00 «Гу-гулет»
06.30, 05.00 «Айна-online»
07.30, 18.00,03.00«Q-eli»
08.30, 02.10«Япырай»
09.00, 15.00Т/х «Мезгілсіз сезім»
10.00«Регина + 1»
12.10 «Орел и решка»
13.10 Шоу «Ну-ка, все вместе!»
16.00 Т/х «Барлау»
19.10 Т/х «Зың-зың Күлпәш»
21.00 Шоу «Маска»
23.50 X/ф «Кровью и потом: Анаболики»
05.30 «Қуырдақ»

7 КАНАЛ

06.00, 04.00 «Гу-гулет»
06.30, 05.00 «Айна-online»
07.30,18.10-02.00Скетчком «Q-eli»
08.30«Япырай»
09.00, 15.00 Т/х «Мезгілсіз сезім»
10.00«Замуж в 30»
12.10«Орел и решка»
13.00 X/ф «Гороскоп на удачу»
16.00 «Сынак»
18.10«Ұлы дала жаңұясы»
21.00 X/ф «Библиотекарь-3: проклятие иудовой чаши»
23.00 X/ф «Разведка»
05.30 «Қуырдақ»

7 КАНАЛ

06.00, 04.00 «Гу-гулет»
06.30, 05.00 «Айна-online»
07.30,18.10-02.00Скетчком «Q-eli»
08.30«Япырай»
09.00, 15.00 Т/х «Мезгілсіз сезім»
10.00«Замуж в 30»
12.10«Орел и решка»
13.00 X/ф «Гороскоп на удачу»
16.00 «Сынак»
18.10«Ұлы дала жаңұясы»
21.00 X/ф «Библиотекарь-3: проклятие иудовой чаши»
23.00 X/ф «Разведка»
05.30 «Қуырдақ»

Жексенбі - Воскресенье, 1 тамыз

ҚАЗАҚСТАН

06.05, 02.45«Ұлы дала дүбірі»
06.30 «Tolagai»
07.30 «Күміс көмей»
08.25 «Беймәлім әлем»
09.15Т/х «Қалқанқұлақ»
10.00, 18.00 Т/х «Ғашықтық дерті»
12.00 «Қазақтың жігіттері»
14.15 М/ф «Спирит: дала рухы»
15.30 «Текетірес»
17.10 «Дағу»телеолимпиада
20.00 «Жүзден жүйрік» интеллектуалды шоу
21.00 «Көңілді тапқырлар алаңы»
22.30 Т/х «Жат мекен»
23.30 «Дон И»
01.40 «Сырлы сахна»
02.15«Ауылдастар»

ЖЕТИСҮ

10.30 «Хронограф 2021»
11.00 «31 бөлімше»
12.00 Т/х «Тракторшының махаббаты»
14.15 «Хит жазамыз»
15.30 «Чужое гнездо»
17.30 «Qazaq Golden Hits»
18.30 «Ән әлемі»
19.15 Жұлдызды жекпе-жек
21.00 Ақпарат арнасы «7 күн»
21.15Концерт
01.25 «Pro Sport»

ХАБАР

06.00, 02.00 Әнұран
06.00Т/х «Пәленшеевтер»
07.30 «Самопознание»
07.40«Әсем әуен»
08.15Т/х «Армандастар»

АСТАНА

06.00 Қаламгер
06.30, 05.10 «Үздік әзілдер»
08.00 М/ф «Маша и Медведь»
10.00 «TeleBingo»
10.25, 22.00 Т/х «Тұмарым»
10.55, 22.25 «Үзілген моншақ»
12.00, 21.00 Т/х «Ұлым»
13.00, 23.10 Т/х «Ай мен Күн»
14.50 X/ф «Защитник»
17.10 «Алдараспан»
18.00Т/х «Тағдырым жазылған күн»
20.00 «Тәуелсіздік жолы»
20.25 Үздік әндер
20.45 Аялы алақан
00.40 «Bas times»

БЖЗК ЗЕЙНЕТАҚЫ ҚОРЫ
ПЕНСИОННҢЙ ФОНД

АҚПАРАТТЫҚ ХАБАРЛАМА

Ағымдағы жылы БЖЗҚ салымшыларының таза инвестициялық табысы 654 миллиард теңгеден асты

«БЖЗҚ» АҚ-ның 1 маусымдағы негізгі көрсеткіштері

Бірыңғай жинақтаушы зейнетақы қоры салымшыларының зейнетақы жинақтары 2021 жылғы 1 маусымдағы жағдай бойынша 12,7 триллион теңгеден асты. Бәрімізге белгілі, бұл сома зейнетақы жарналары мен инвестициялық табысты қамтиды.

2021 жылғы 1 қаңтардан 1 маусымға дейінгі бес айдың ішінде БЖЗҚ салымшыларының шоттарына 654,2 млрд теңге мөлшерінде таза инвестициялық табыс есептелгенін атап өту маңызды. Бұл өткен жылдың бес айымен салыстырғанда 155 млрд теңгеге немесе 31% артық. Қазақстан Республикасы Ұлттық Банкінің басқаруындағы БЖЗҚ зейнетақы активтері бойынша кірістілік жыл басынан бері5,3%, ал инфляция 3,5% болды. Соңғы 12 айда инфляция 7,2%, кірістілік 11,7% көрсетті.

Салымшылардың (алушылардың) зейнетақы жинақтарының сомасы зейнетақы активтерін инвестициялау нәтижелеріне сәйкес апта сайын қайта есептеледі және қайта бағаланады. Инвестициялық табыстың құрамына бағалы қағаздар (салымдар және басқа операциялар) бойынша сыйақы, қаржы құралдарын нарықтық қайта бағалау, валюталық қайта бағалау түріндегі кірістер, сыртқы басқарудағы активтер бойынша кірістер және т. б. кіреді.

Жалпы, барлық зейнетақы активтері БЖЗҚ-ға біріктірілген сәттен бастап Ұлттық банк қамтамасыз еткен инвестициялық табыс шамамен 5,3 трлн теңге болды. 2021 жылдың 1 маусымындағы жағдай бойынша зейнетақы жинақтарының жалпы көлеміндегі таза инвестициялық табыстың үлесі 36,1% болды.

Егер Қазақстанның жинақтаушы зейнетақы жүйесі құрылған 1998 жылдан бергі кезеңді алсақ, таза инвестициялық табыс 6,2 триллион теңгеден асты. Осы уақыт ішінде инвестициялық кірістілік өсу қорытындысымен 640,01% құрады. Ал инфляция 517,53% болды. Осылайша жинақтаушы зейнетақы жүйесі қолданысқа енгізілгенсәттен бастап 2021 жылғы 1 маусымға дейінгі кезеңде зейнетақы активтерінің нақты кірістілігі 122,48%көрсетті.

Айта кету керек, зейнетақы жинақтары – бұл ұзақ мерзімді инвестициялар, сондықтан инвестициялық табыстың мөлшерін кемінде 1 (бір) жыл кезеңінде талдаған орынды. Қысқа мерзімді деректер (күнделікті, ай сайынғы және т.б.)көрсеткіш болып табылмайды, өйткені, олар күнделікті нарықтық жағдайға байланысты.

Инвестициялық басқару мен зейнетақы активтерін есепке алудың барлық жүйесі ашық: әрбір салымшы өзінің инвестициялық табысын enpf.kz сайтындағы жеке кабинеттен немесе ұялы қосымшаның көмегімен

бақылай алады. БЖЗҚ-ның зейнетақы активтерін инвестициялық басқару және зейнетақы активтері орналастырылған қаржы құралдары туралы ақпарат Қордың ресми сайтындағы (www.enpf.kz) «Көрсеткіштер/Инвестициялық қызмет» бөлімінде жарияланып отырады.

Ұлттық банктен басқа БЖЗҚ салымшылары өз жинақтарының бір бөлігін инвестициялық портфельді басқарушы (ИПБ) компанияларға аудара алады. Қазіргі уақытта БЖЗҚ төрт ИПБ-мен зейнетақы активтерін сенімгерлік басқару туралы шарт жасады. Сіз бұл туралы ақпаратпен танысып, олардың инвестициялық декларацияларын enpf.kz веб-сайтындағы «Қызметтер» – «Инвестициялық портфельді басқарушылар тізілімі»бөлімінен көре аласыз.

БЖЗҚ-дан зейнетақы активтерін алғаннан кейін ИПБ оларды ҚР Ұлттық Банкі Басқармасының 2014 жылғы 3 ақпандағы №10 қаулысымен бекітілген Инвестициялық портфельді басқару жөніндегі қызметті жүзеге асыру қағидаларында көрсетілген және ИПБ инвестициялық декларациясында көзделген рұқсат етілген қаржы құралдарына инвестициялайды.

Зейнетақымен қамсыздандыру туралы Заңға сәйкес, ИПБ инвестициялық басқаруды жүзеге асырғаны үшін комиссиялық сыйақы алуға құқылы. ИПБ сыйақысының шекті шамасы алынған инвестициялық табыстың 7,5% аспауы тиіс. Комиссиялық сыйақының нақты шамасын жыл сайын ИПБ-ның басқарушы органы бекітеді және ол жылына бір рет қана өзгеруі мүмкін.

Салымшы зейнеткерлік жасқа толғанға дейін Ұлттық Банктің басқаруында болатын зейнетақы жинақтарына инфляция деңгейі ескеріліп отыратын сақталу кепілдігі қолданылады. Зейнетақы жинақтары ИПБ-ның басқаруына аударылған жағдайда, мемлекеттік кепілдік басқарушы компанияның зейнетақы активтерінің ең төменгі кірістілік деңгейін қамтамасыз ететін кепілдігімен алмастырылады. Кірістіліктің ең төменгі деңгейі нарықта өрекет ететін ИПБ-ның басқаруына берілген зейнетақы активтерінің орташа алынған кірістілігін негізге ала отырып есептеледі.

Айта кетейік, «Jysan Invest» АҚ сенімгерлік басқаруындағы зейнетақы активтері қызмет басталғаннан бері (2021 жылғы 15 наурыз) 4,7% деңгейінде табыстылық көрсетті. «Halyk Global Markets»АҚ сенімгерлік басқаруындағы зейнетақы активтерінің осы кезеңдегі табыстылығы-1,6%; «BCC Invest» АҚ – 2,3%. Бұл ретте инфляция осы кезең ішінде 3,5% құрады. «Сентрас Секьюритиз» АҚ зейнетақы активтерін 2021 жылдың 1 сәуірінен бастап басқарады, осы уақыт ішіндегі инвестициялық табыстылық 2,5%, ал инфляция 3,5% болды.

2021 жылдың 1 маусымындағы жағдай бойынша Бірыңғай жинақтаушы зейнетақы қоры салымшыларының шоттарында 12,7 триллион теңге зейнетақы жинақтары қалыптасты. 01.06.2020 жылдан бастап 01.06.2021 жылға дейін зейнетақы жинақтарының сомасы 1 триллионнан аса теңгеге немесе 9% өсті.

Зейнетақы жинақтарының негізгі сомасы міндетті зейнетақы жарналары (МЗЖ) есебінен жинақталды, оның мөлшері 12,4 трлн теңге (соңғы 12 ай ішіндегі өсім – 9%). Міндетті кәсіптік зейнетақы жарналары (МКЗЖ) бойынша зейнетақы жинақтарының сомасы 326,1 млрд теңге (өсім 18%), ал ерікті зейнетақы жарналары (ЕЗЖ) бойынша зейнетақы жинақтарының сомасы 2,2 млрд теңгеге (өсім 4%) жетті.

2021 жылдың бес айында БЖЗҚ салымшылары өткен жылдың сәйкес кезеңімен салыстырғанда көбірек қаражат салған. 2021 жылғы 1 маусымдағы жағдай бойынша салымшылардың шоттарына жалпы көлемі шамамен 665,6 млрд теңге зейнетақы жарналары аударылған, бұл 2020 жылдың сәйкес кезеңіндегі көрсеткіштен 236,7 млрд теңгеге немесе 55%-ға асып түсті. Жарналардың жалпы көлемінің 95,5%-ын БЖЗҚ-ға МЗЖ бойынша түсімдер құрайды, олардың сомасы – 491,5 млрд теңге (соңғы 12 ай ішіндегі өсім 20%), МКЗЖ бойынша 22,9 млрд теңге (өсім 14%) түсті, ЕЗЖ бойынша 241 млн теңге (өсім 80%) аударылды.

Зейнетақы жинақтарының айтарлықтай өсуі, салымшылардың салымынан бөлек, 2021 жылғы 1 қаңтар мен 1 маусым аралығында 654,2 млрд теңгені құраған таза инвестициялық табыстың арқасында орын алды. Ол өткен жылдың сәйкес кезеңіндегі көрсеткіштен 31% немесе 155 млрд теңгеге артық. Қазақстан Республикасы Ұлттық Банкінің басқаруындағы БЖЗҚ зейнетақы активтері бойынша кірістілік жыл басынан бастап 1 маусымға5,3% болса, инфляция 3,5% құрады. Соңғы 12 айдағы кірістілік 11,7%, осы кезеңдегі инфляция 7,2% болды.

2021 жылғы 1 маусымдағы жағдай бойынша БЖЗҚ-дағы жеке зейнетақы шоттарының саны 11,6 млн бірлікті құрады. Шоттардың ең көп саны міндетті зейнетақы жарналары (МЗЖ) бойынша ашылды, олардың саны – 10 900 756. Одан әрі МКЗЖ есебінен қалыптасқан шоттар – 523 624, БЖЗҚ-дағы ЕЗЖ есебінен қалыптасқан шоттар саны қазір 45 143 бірлікке тең.

Жыл басынан бері БЖЗҚ салымшыларына 1,5 трлн теңгеден астам төлем жасалды. Төлемдердің 1,4 трлн теңге көлеміндегі басым бөлігін біржолғы зейнетақы төлемдері (БЗТ) құрады. Жас мөлшері бойынша төлемдер екінші орында –37,4 млрд теңге. Одан әрі сақтандыру ұйымдарына аударымдар шамамен 33,8 млрд теңгені, мұрагерлік бойынша төлемдер 26,3 млрд теңгені, ҚР шегінен тыс ТТЖ кетуге байланысты төлемдер13,4 млрд теңгені, жерлеуге берілген төлемдер2,1 млрд теңгені және мүгедектік бойынша төлемдер 0,9 млрд теңге болды.

Кесте бойынша ай сайынғы орташа төлем сомасы (зейнет жасына толуына байланысты) 28 780 теңгені, ал ай сайынғы төлемнің ең жоғары сомасы 522 610 теңгені құрады. Бұл ретте, ағымдағы жылы салымшыға кесте бойынша берілген МЗЖ, МКЗЖ және ЕЗЖ-ның жиынтық төлемі 558 954,53 теңге болды.

“БЖЗҚ” АҚ баспасөз орталығы

МАМАН МІНБЕРІ

ЖЕМҚОРЛЫҚПЕН КҮРЕС – БАСТЫ МІНДЕТ

Мемлекетіміз сыбайлас жемқорлықтың ауқымы мен салдарын нақты бағалап, осы қауіпті құбылыспен қатаң әрі табанды түрде ымырасыз әрі жоспарлы күрес жүргізуді басты мақсат етіп отыр.

Қолданыстағы «Сыбайлас жемқорлыққа қарсы күрес туралы» Қазақстан Республикасының Заңының мақсаты азаматтардың құқықтары мен бостандықтарын қорғауға, сыбайлас жемқорлық көріністерінен туындайтын қауіп-қатерден Қазақстан Республикасының ұлттық қауіпсіздігін қамтамасыз етуге, сыбайлас жемқорлыққа байланысты құқық бұзушылықтың алдын алу, анықтау, олардың жолын кесу және ашу, олардың зардаптарын жою және кінәлілерді жауапқа тарту арқылы мемлекеттік органдардың, мемлекеттік міндеттерді атқаратын лауазымды және басқа да адамдардың, сондай-ақ оларға теңестірілген адамдардың тиімді қызметін қамтамасыз етуге бағытталған.

Сыбайлас жемқорлық мемлекеттігіміз бен демократиямызға төнген айрықша қауіп. Сондықтан да сыбайлас жемқорлықтың жолын кесудің және қоғамда оның кез-келген көрінісіне ымырасыздық ахуалын қалыптастырудың жағдайын жүйелі түрде жасауға атсалысуымыз керек.

Айтпақшы, Жемқорлық құқық бұзушылықты хабарлаған және басқа да жолмен жемқорлықпен күреске атсалысқан тұлға мемлекет қорғауында болады. Қажет болған жағдайда, жемқорлыққа қарсы күрес жүргізетін органдар жемқорлыққа қарсы күреске атсалысқан тұлғаның жеке қауіпсіздігін қамтамасыз етеді.

Сыбайлас жемқорлықпен күрес – Қазақстанның бүгінгі күн тәртібіндегі мәселесінің бірі. Онымен тиімді күрес жүргізу барлық мемлекеттік органдардың және Қазақстан Республикасы азаматтарының төл міндеті болуға тиіс. Сонда ғана, яғни жұмыла жұмыс істегенде ғана нәтижеге қол жеткіземіз.

Мерей ТОҚТАҒҰЛОВА,
Алматы облысының №1 кәмелетке толмағандар істері жөніндегі мамандандырылған ауданаралық сотының судьясы.

ГЕНДЕРЛІК САЯСАТ

БАРШАМЫЗ ЫҚПАЛ ЕТУІМІЗ КЕРЕК

Гендер дегеніміз – ер мен әйелдің мінез-құлқы, сондай-ақ, олардың арасындағы әлеуметтік өзара қарым-қатынасты айқындайтын, олардың әлеуметтік және мәдени нормалары мен рөлдерінің жиынтығы.

Ал, гендерлік саясат – қоғамдық өмірдің барлық саласында ер мен әйелдің теңдігіне қол жеткізуге бағытталған мемлекеттік және қоғамдық қызмет.

Гендерлік саясаттың негізгі қағидаттары Қазақстан Республикасының Конституциясымен кепілдік берілген әйелдер мен ерлердің тең құқығы мен еркіндігін белгілейді. Қазақстандағы гендерлік саясаттың міндеттеріне әйелдер мен ерлердің билік құрылымдарында теңдестірілген қатысуына қол жеткізу, экономикалық тәуелсіздіктің барлық тең мүмкіндіктерін қамтамасыз ету, өз бизнесін дамыту және қызмет бабында ілгерілеу, отбасында құқықтар мен міндеттерді тең жүзеге асыру үшін жағдайлар жасау, жыныстық белгісі бойынша зорлықтан еркін болу жатқызылады.

Елімізде гендерлік теңдік мәселелерінде белгілі бір жетістіктерге қол жеткізілді, сонымен қатар, нормативті-құқықтық база да жетілдірілуде. 2009 жылдың желтоқсанында гендерлік бағыттаушы заңнама аясында «Тұрмыстық зорлықтың алдын-алу туралы», «Ерлер мен әйелдердің тең құқықтары мен тең мүмкіндіктерінің мемлекеттік кепілдігі туралы» Заңдар қабылданды. Азаматтық қоғам ұлттық гендерлік саясатты жүзеге асыруға, өмірдің барлық саласында гендерлік теңдікке қол жеткізу механизмімен дайындауға белсенді түрде қатысуда.

Сайып келгенде, әйелдер істері жөніндегі ұйымдар қағаз жүзінде емес, іс жүзінде жұмыс істеуі керек. Гендерлік саясат ашық түрде насихатталып, тұрмыстық зорлық-зомбылық орын алған отбасы мүшелерімен әңгімелесіп, сотқа дейін жеткізбей шешу, гендерлік саясаттың жүзеге асуына баршамыздың ықпал етуіміз керек.

Айсұлу АСҚАРОВА,
Талдықорған қалалық сотының бас маманы,
сот отырысының хатшысы.

МЕДИАЦИЯ

ЖҮКТЕМЕНІ АЗАЙТУДЫҢ ЖОЛЫ

Соттарға жүктемені азайтудың басты жолы – тараптар арасындағы дауды медиация рәсімімен шешу болып табылады.

Дауды медиация жолымен немесе сот арқылы шешуді таразылайтын болсақ, сот шешімді құқық пен заңды негізге ала отырып қабылдайды, ал медиация тәртібінде тараптар өздері бірлесе отырып шешім қабылдайды. Дау сот тәртібімен қаралған жағдайда қорғаушыға төленетін шығындар, мемлекеттік баж төлемдері, сараптама жүргізу шығындары бар. Ал медиация тәртібінде тек медиаторға ғана төленетін шығындар болады. Сот тәртібімен дауды шешу ұзақ уақытты алатын болса, медиацияда азаматтық құқықтық қатынастар бойынша 30 күннен аспайтын мерзім ішінде қаралады. Осылайша дауды сотқа дейін реттеу тараптарға дауды (жанжалды) қысқа мерзімде, материалдық және моральдық аз шығындармен шешуге мүмкіндік береді. Сотта дау жария түрде ашық қаралса, ал медиация тәртібінде жабық түрде екі тараптың келіссөздерге келуі арқылы оңтайлы шешім қабылданады.

ҚР «Медиация туралы» Заңының 3 бабының талаптарына сәйкес медиацияның мақсаттары мыналар болып табылады: 1) дауды (жанжалды) шешудің медиацияның екі тарапын да қанағаттандыратын нұсқасына

қол жеткізу, 2) тараптардың дауласушылық деңгейін төмендету. Осы Заңның 4 бабының талаптарына сәйкес медиация мынадай қағидаттар негізінде жүргізіледі: 1) еріктілік, 2) медиация тарапының тең құқылығы, 3)медиатордың тәуелсіздігі мен бейтараптылығы, 4) медиация рәсіміне араласуға жол бермеушілік, 5) құпиялық.

Тараптардың бірі мемлекеттік орган болып табылатын кезде, жеке және (немесе) заңды тұлғалар қатысатын азаматтық, еңбек, отбасылық және өзге де құқық қатынастарынан туындайтын дауларға (дау-шарларға) медиация рәсімі қолданылмайды. Сыбайлас жемқорлық қылмыстар және мемлекеттік қызмет пен мемлекеттік басқару мүдделеріне қарсы өзге де қылмыстар туралы қылмыстық істер бойынша да медиация рәсімі қолданылмайды.

Сот тәртібінде қарастыруға тиіс даулардың санын қысқартып, оларды шешудің баламалы тәсілдерін қолдану, оның ішінде бітімгершілік рәсімдер – медиация әдісін қолдану адам құқықтарының әділ сақталуының кепілі.

Ертіс ОМАРОВ,
Талдықорған қалалық сотының судьясы.

АУЫЛ ШАРУАШЫЛЫҒЫ

АҚ ҰНТАҚ АУРУЫНА ЫСТЫҚ АУА РАЙЫ, ҰЗАҚ ҚҰРҒАҚШЫЛЫҚ ПЕН ӨТКІНШІ ЖАҢБЫР АУРУДЫҢ ДАМУЫНА ҚОЛАЙЛЫ ЖАҒДАЙ ТУҒЫЗЫП, ҚЫЗЫЛША ЕГІСТІКТЕРІНЕ ЗИЯНДЫЛЫҒЫН МОЛ ТИГІЗЕДІ.

ҚАНТ ҚЫЗЫЛШАСЫНДАҒЫ АҚ ҰНТАҚ АУРУЫ

Ақ ұнтақ ауруы – ең қауіпті аурулардың бірі. Ақ ұнтақ ауруын тудыратын микроорганизмдер өсімдік қалдықтарында, аналық қызылшаның басында және тұқымда қыстап шығады. Аурудың алғашқы белгілері өсімдік жапырақтарында дақтанып ақ ұнтақ өңез түрінде пайда болады. Өңез кейін жапырақтың асты-үстіне таралады. Ауру қатты дамығанда өсімдіктің сабағы мен тұқымында өңез пайда болады. Кейін жаздың екінші жартысында өңез үстінде жеміс дене клестотецийлер түзіледі.

Негізінде клейстотецийлер өсімдік қалдықтарында, тұқымда қыстайды. Аурудың кеселінен өсімдіктердің жапырақтары мезгілінен бұрын солып, сарғайып қурап, тамыр жемісі өспей, салмақтары 10-40% төмендеп, қанттылығын кемиді және тамыр жемістері қоймада тез бұзылады.

Күресу шаралары:

1.Жақсы сұрыпталған тұқым егу.

2. Ауыспалы егістікті қолдану

3.Органикалық және минералдық тыңайтқыштарды жеткілікті мөлшерде беру.

4.Аурудың алғашқы белгілері біліне бастағанда, фунгицид препараттарымен химиялық өңдеу жұмыстарын жүргізу қажет.

Г. ЖАНАДИЛОВА
ҚР АШМ АӨК МИК «РФДменБЭО» РММ
Ескелді филиалының фитопатологы

КӨҢІЛ АЙТУ

ҚОШ БОЛ, АЙТЫСТЫҢ АҚТАНГЕРІ!

ҚАЗАҚ ХАЛҚЫ ТАҒЫ БІР ДАРА ТҰЛҒАСЫНАН АЙЫРЫЛДЫ. ЖЕТІСУДЫҢ АЙТЫСКЕР АҚЫНЫ, ХАНША РАИСОВА ӨМІРДЕН ӨТТІ. ҚАЗАҚТЫҢ МАҢДАЙЫНА БІТКЕН ҚАЙСАР, ӨЖЕТ, ӨРЛІ МІНЕЗДІ, САРА АҚЫННЫҢ ІЗІН ЖАЛҒАСТЫРҒАН АЙТЫСКЕР АҚЫННЫҢ ДҮНИЕДЕН ӨТУІНЕ ОРАЙ ЕЛ ПРЕЗИДЕНТІ, ҚОҒАМ ҚАЙРАТКЕРЛЕРІ ОТБАСЫ МЕН ЖАҚЫН ТУЫСТАРЫНА ҚАЙҒЫРЫП КӨҢІЛ АЙТТЫ.

«Ханша Мұсабайқызы 1980-1990 жылдары айтыс өнері қайта жанданған тұста жарқ етіп көрінген ақындардың бірі еді. Ол мәдени құндылықтарымызды және рухани қазынамызды дәріптеп, ел ішіндегі және халықаралық жыр сайыстарында жүлделі орындарды жеңіп алды. Ел-жұрттың айрықша құрметі мен ықыласына бөленді. ЮНЕСКО сыйлығының лауреаты атанды. Жас өнерпаздарды сөз зергері болуға баулып, Жетісу өңірінде ақындар мектебін қалыптастыруға атсалысты.

Қазақтың айтыс атты әдеби мұрасын өркендетуге мол үлес қосқан Ханша Мұсабайқызының жарқын бейнесі ұмытылмайды. Халқымыз белгілі ақынның есімін әрдайым ардақ тұтады», – деп жазылған Президенттің жедел хатында.

үлес қосқан Ханша ақынның жарқын бейнесі ұмытылмайды.

Халқымыз әрқашан Ақындарының есімін ардақ тұтады.

Халқыма, Ақындарға, отбасына, туған-туыстарына, Жетісу өңірінің еліне қайғыларына ортақтасып көңіл айтамын.

Қазақтың Сары төнтегі Қуаныш ақын.

Сараның сіңлісі, Жетісудағы ақмаңдай, сақа ақындардың ішінде жалғыз әйел ақын еді. Алланың өмірімен оның да дәм-тұзы таусылды. «Күні кеше ғана, Егеубек Далғабаевтың жылдық асында бірге болып едік», – дейді Төлеужан Ғұмаров. Жаның жәнатта болсын Ханша әріптесім! Туған-тустарына, бала-шағасына қайғыларына ортақтасып көңіл айтамын. 90-жылдары айтыс көшін бірге бастаған, аққимешек киіп, сахнаның сәнін берген ақтангер едің! Қош бол! Ел анаңның құшағыннан ажырап, Жер анаңның құшағына ендің.Топырағың торқа, иманың жолдас болсын!

Айтақын БҰЛҒАҚОВ, айтыскер ақын.

қатысқаннан кейін Ақындар айтысының келешегі туралы біраз ой бөлісіп, пандемия біткен соң ұсынысымызды Ақындар Одағына ұсынуға келіскен едік...

Беу, Жалған-ай...

Қазақтың Айтыс өнерін өркендетуге мол

ТАЛДЫҚОРҒАННАН ШЫҚҚАН ӘНШІ

«Славян базары» фестивалінің бас жүлдесін жеңіп алды

Талдықорғандық әнші Рухия Байдүкен Витебскіде (Беларусь) өткен «Славян базары» халықаралық өнер фестивалінің бас жүлдесін иеленді.

«Славян базары» байқауының бас жүлдесін қазақстандық әнші Рухия Байдүкенге байқаудың қазылар алқасының төрағасы Анатолий Ярмоленко табыстады.

Байқаудың жабылу салтанатында Димаш Құдайберген өнер көрсетті. Рухия Байдүкен 1998 жылы Талдықорған қаласында дүниеге келген. Ол Қазақ Ұлттық өнер университетінде «Эстрада және вокал» мамандығында оқиды. Оның дауысы төрт жарым октаваға жетеді.

«Мен өнерге бала кезімнен құштармын, отбасымда Байдүкен атам өнерге жақын болды. 4 сыныптан бастап Талдықорған қаласындағы Өнер мектебінде вокал сыныбында білім алдым. Қазір

вокалдан сабақ беремін және менің оқушыларым – бір-біріне ұқсамайтын жеке тұлғалар. Оның арасында 5 жасар бала да бар, 30-дан асқан ересектер де бар. 22 жасымда ұстаздықты бірге алып жүру – үлкен міндет деп ойлаймын. Оның барлығы адамның өсуіне көмектеседі», – дейді жас әнші ҚазАқпарат тілшісіне берген сұхбатында. Рухия Байдүкен «Славян базары» байқауына дайындықтың қалай жүріп жатқанын айтып берді.

Айта кетейік, «Славян базары» байқауы 1992 жылдан бері өткізілуде. 2015 жылы Димаш Құдайберген, ал 2019 жылы – Өділхан Макин Қазақстан атынан қатысып, бас жүлдені иеленді.

«АЛАТАУ-АҚПАРАТ»

ЖЫР ДӘПТЕРІНЕН

КӘРІЛІК МҰНЫ

Туысқа бірге отырған кіре алмайсың.
Сандалып беталбатты жүре алмайсың
Бұрыңғы ескі көздің бәрін түгіп,
Ешкіммен езу тартып күле алмайсың.

Уақытымыз біткен кезде жөнелерміз
Әйтеуір жүз жыл өмір сүре алмайсың.
Кетті ғой берекесі қайран елдің.
Бір жерге басты қояп тура алмайсың

Ойласаң ой түбіне жете алмайсың
Қаңғырып бет албатты кете алмайсың
Шалшық су теңіз, мұхит секілденіп,
Аяғыңды аттап одан өте алмайсың.

Аяқы жіпсіз тусап кәрлік келді.
Көңіл жоқ, еш нәрсеге көз салмайсың.

Кәрі түгіл жастарды ептеп тартып,
Қара жер сен тоймайсың сен жалмайсың.

Бұрыңғы өткен өмірді көп ойлайсың
Түнім бір ұйықтамайтын ұзақ таңға
Алдыма жетпіс келді төрін жайып,
Еріксіз қамағандай тұйық жарға.

Жас өмір жарқылдаған шамдай
Бұлданып елестейді сағымдай.
Таянып отырмын тайғақ жолды,
Өуелден арнаулы тайғақ жолда

Атанбай отбасында қызымыр шал,
Сақтықпай, қарсыласпай тыныштал
Дауасы кәріліктің ауыз баққан
Жата бер тұрмысыңа бағын-дағы.

КІНДІГІМДІ КЕСКЕН ЖЕРІМ

Ауылым Қарабұлақ Алакөлдің арнасында
Елімнің өсіп жатыр мал басы да
Халқымның ниеті жақсы, пейілі кең.
Бір тойы бір тойымен жалғасуда.

Ну орман болушы еді қалы жидең,
Ішінен адасатын түйе мінген.
Құрметтер табиғатыңды туған елің,
Қамысың жас келіндей басын иген.

Өзінде туып қадіріңді білгенмін мен
Кім сүйіп сені мендей құрметтеген.
Жантайсам көк шалғының мамық болар.
Туған жер бесігімсің сен тербеген.

Туған жер маған қымбат шеңгелінде.
Бала боп сылдырмағын тергенімде,
Маған сен қызғалдақтың гүліндейсің
Тікенің батса-дағы әлде кімге.
Топырағыңнан айналайын өскен жерім,
Суыңды жалаңаяқ кешкен жерім.
Сен маған ғұмыр бойы ардақтымсың,
Кір жуып, кіндігімді кескен жерім.

Болат ТОПАШЕВ

СУДЕБНАЯ СИСТЕМА

ДАЕТ РЯД ОГРОМНЫХ ВОЗМОЖНОСТЕЙ И ПРЕИМУЩЕСТВ

В настоящее время возрастает потребность в оперативном поиске и получении информации, требуется оптимизация и ускорение любых, в том числе судебных процедур, автоматизация бизнес-процессов. Уникальность системы «Торелик» состоит в том, что она позволяет осуществить доступ ко всем необходимым в процессе отправления правосудия информационным базам государственных органов. «Торелик» позволяет выполнить сразу три задачи: эффективно организовать работу судей, облегчить и упростить доступ к судебной защите, обеспечить новые возможности для контроля и исключения человеческого фактора, в том числе любых не процессуальных контактов, вести автоматизированный учет и контроль соблюдения сроков при регистрации, рассмотрении исковых заявлений (жалоб) и в целом за соблюдением всех процессуальных сроков.

Использование информационно-коммуникационных технологий в судебной деятельности дает ряд огромных возможностей и преимуществ:

- освобождение судей и судебных работников от рутинного, непроизводительного и не требующего больших интеллектуальных затрат труда, ускорение «бизнес-процессов», формирование и использование больших по объемам и разнообразным по содержанию статистических и аналитических данных;
- повышение возможностей эффективного мониторинга и контроля за судопроизводством, как со стороны самого суда, так и со стороны общественности, что стимулирует объективное и беспристрастное отношение к организации;
- облегчение доступа к правосудию, сокращение судебных издержек и расходов на содержание судебной системы;
- повышение открытости правосудия за счет расширения доступа к актуализированной и полной судебной информации, обеспечение «обратной связи» судов с населением, что в конечном итоге влияет на степень доверия к судебной власти;
- обеспечение режима правовой определенности, через формирование и доступ к единообразной судебной практике по разрешению конкретных судебно-правовых споров, что непосредственно отражается на стабильности и предсказуемости правовых отношений.

Жандос КАЙЫРКЕНОВ,
главный специалист-секретарь судебного заседания Талдыкорганского городского суда.

ПРЕДПРИНИМАТЕЛЬСТВО

ЗАЩИТИТЬ СЕБЯ И ОКРУЖАЮЩИХ

лий медицинского назначения. А чтобы обеспечить безопасность и охрану здоровья работников с апреля месяца этого года компания начала прививочную кампанию. На сегодняшний день более 200 человек или 76% сотрудников получили вакцину. По словам Председателя правления ТОО «Dolce» с брендом «Dolce-Pharm» Сауле Макишевой, вакцинация позволит защитить себя и окружающих нас людей.

«Вакцинация – это безопасный и эффективный способ предотвращения болезней и спасения человеческих жизней, особенно сейчас в период пандемии. Если мы вакцинированы, мы защищаем не только себя, но и окружающих нас людей, а это и есть цель нашей компании – увеличить продолжительность жизни людей»,

- отметила глава предприятия Сауле Макишева.

Одной из первых поддержавших прививочную кампанию против COVID-19 Елена Фомичева. Она является начальником участка автоматки, работает в компании уже пять лет.

«Решилась на вакцину сразу, даже не сомневалась, так как понимаю, как это важно для сохранения моей жизни и здоровья. Не забываю носить маску, соблюдать социальную дистанцию», - рассказала Елена Фомичева.

Согласно данным пресс-службы областного управления здравоохранения, в Алматинской области первым компонентом привито 457 933 человек, вторым 249 370. Среди вакцинированных государственные служащие – 11 414, медицинские работники – 22 862, педагоги – 37 015, СМН – 148, и лица с хроническими заболеваниями (сахарным диабетом, хронической обструктивной болезнью легких, сердечно-сосудистой системы) – 3381 и лица из другой сферы деятельности – 340 412.

По сообщению пресс-службы областной палаты предпринимателей, в Алматинской области более 200 работников крупного фармпредприятия провакцинировались против COVID-19.

Крупный отечественный производитель медицинских изделий ТОО «Dolce» с брендом «Dolce-Pharm» с начала пандемии был на передовой в борьбе с коронавирусом. Когда в стране произошел дефицит медицинских масок и препаратов компания оперативно перешла на усиленный режим работы и в несколько раз повысив производственную мощность, увеличила объемы продукции. В их числе медицинские маски, перчатки, шапочки, средства индивидуальной защиты и другие одноразовые медицинские изделия и инструменты, специализированные хирургические и гинекологические комплекты, активированный уголь. Всего более 200 видов продукции, которые также поставляются в Россию, Кыргызстан, Узбекистан и Туркменистан.

Вместе с тем, в октябре 2020 года на территории «Dolce» был открыт новый завод по выпуску изде-

ВАЖНЫЙ АРТЕФАКТ

ПУТИН ПООБЕЩАЛ НАЙТИ И ВЕРНУТЬ ГОЛОВУ КЕНЕСАРЫ ХАНА

Президент Российской Федерации Владимир Путин обещал помочь вернуть останки Кенесары хана на родину, передает ИА «NewTimes.kz».

МИА «Казинформ» со ссылкой на советника Елбасы Айдысбайа пишет, что одним из обсуждаемых вопросов в рамках рабочей поездки Нурсултана Назарбаева в Российскую Федерацию стала тема поиска и возвращения в Казахстан священного артефакта казахского народа — останков хана Кенесары.

«В ходе переговоров Нурсултан Абишевич попросил президента России оказать содействие в этом процессе. Елбасы особо подчеркнул, что для казахского народа очень важно, чтобы останки последнего хана были захоронены на родной земле и его душа нашла

успокоение. Владимир Владимирович Путин заверил первого президента Казахстана в том, что российская сторона окажет в этом всестороннюю помощь», — сообщил пресс-секретарь Назарбаева.

По словам Путина, артефакт будет найден и возвращен народу Казахстана.

Ранее Нурсултан Назарбаев рассказал Владимиру Путину, что от коронавируса его спасла бригада российских врачей.

В начале апреля директор института истории и этнологии имени Шокана Валиханова, доктор исторических наук и профессор Зиябек Кабульдинов сообщил о возврате черепа Кенесары хана в Казахстан.

ЗАКОН

МОГУТ ЛИ КОЛЛЕКТОРЫ ТРЕБОВАТЬ ВЫПЛАТЫ С РОДСТВЕННИКОВ ДОЛЖНИКА В КАЗАХСТАНЕ

Казахстанцы пожаловались на действия коллекторских агентств, которые пытаются взыскать с них долги по кредитам, взятым их дальними родственниками. В Агентстве РК по регулированию и развитию финансового рынка объяснили, какие действия коллекторов являются правомерными и куда можно пожаловаться, если коллекторы оказывают на вас давление, передает корреспондент NUR.KZ.

В редакцию NUR.KZ обратились казахстанцы, которые жалуются на действия коллекторов. Агентство пытается взыскать с них долги их дальнего родственника. При том, что те, кого беспокоят коллекторы, не являются созаемщиками и не давали согласие на то, чтобы быть его доверенным лицом.

Более того, по словам казахстанцев, коллекторы ищут личные мобильные номера, предназначенные только для общения с семьей, и беспокоят их по телефону. Корреспонденты NUR.KZ обратились с запросом в Агентство по развитию и регулированию финансового рынка.

«Коллекторская деятельность осуществляется на основании договора, предметом которого является оказание услуг кредитору по досудебному взысканию и урегулированию задолженности, а также по сбору информации, связанной с задолженностью. Коллекторское агентство вправе запрашивать у третьих лиц информацию о должнике, ранее предоставленную должником при заключении договора банковского займа или договора о предоставлении микрокредита, а также сведения, необходимые для исполнения обязательств должником по указанным договорам. В том числе, составляющие коммерческую тайну», — сообщается в ответе Агентства.

Однако, если третьи лица не хотят общаться с коллекторами, то они имеют право отказаться отвечать на звонки и встречаться с представителями агентства.

«Взаимодействие коллектор-

ского агентства с третьим лицом осуществляется, если данным лицом не выражено несогласие на осуществление этого взаимодействия. Несогласие может быть выражено в устной форме. Если третьи лица не связаны обязательствами с кредитором в рамках договора банковского займа или договора о предоставлении микрокредита, то какую-либо ответственность за должника они не несут, равно как и обязанности по погашению задолженности по должнику перед кредитором», — пояснили в Агентстве.

В ведомстве сообщили, что за совершение коллекторским агентством недобросовестных действий, если эти действия не содержат признаков уголовного наказания деяния, а также за нарушение агентством правил осуществления коллекторской деятельности установлена административная ответственность.

Для проверки на предмет соблюдения коллекторскими агентствами законодательства РК должник или третье лицо может обратиться в Агентство с письменным заявлением следующими способами: по электронной почте: info@finreg.kz, Tal@finreg.kz; в письменной форме по адресу: А15С9Т5, Алматы, микрорайон Коктем-3, дом 21; в Управление региональных представителей Агентства (по месту жительства).

К заявлению необходимо приобщить любые дополнительные сведения, аудио- и видеозаписи. Если в результате проверки нарушения подтвердятся, к коллекторскому агентству будут применены соответствующие меры.

«В случае, если работники коллекторского агентства оказывают давление путем применения угроз, насилия, оскорбления или мошенничества, то необходимо обратиться в правоохранительные органы, поскольку ответственность за такие действия предусмотрена Уголовным кодексом РК», — рассказали в агентстве.

ПОЗДРАВЛЕНИЕ

ПОЗДРАВИЛИ КАЗАХСТАНЦЕВ

Президент Казахстана Касым-Жомарт Токаев поздравил казахстанцев с праздником Курбан айт, об этом сообщает пресс-служба Акорды.

«Дорогие соотечественники! Сердечно поздравляю вас со священным для всех мусульман праздником Курбан айт! Он превозносит такие благородные качества, как милосердие и сострадание, добро и человеколюбие. Ислам, тесно вплетенный в наши традиции, — одна из главных ценностей, способствующих усилению духовного единства страны. Курбан айт призывает к сплоченности и солидарности, укрепляет дружбу и согласие в обществе. В эти дни мусульмане совершают жертвоприношения, помогают обездоленным, заботятся о нуждающихся. Они с верой в сердце возносят просьбы о благополучии в семье, мире и спокойствии в стране. Такие благие помыслы и добрые поступки формируют атмосферу соучастия и взаимоуважения. В этом заключается глубокий смысл светлого праздника Курбан айт, возвышенные идеалы которого созвучны нашим духовным ориентирам. Пусть исполнятся все ваши искренние надежды! С праздником Курбан айт!» — отметил глава государства.

Поздравил казахстанцев и Первый Президент Нурсултан Назарбаев.

«Дорогие соотечественники! От всей души поздравляю вас со священным праздником Курбан айт! Курбан айт — светлый праздник, призывающий людей к миру и единству, добру и милосердию. Он имеет особое значение для всех казахстанцев, так как в его основе лежат моральные и духовные ценности, которые способствуют упрочению единства и уважения между людьми различных национальностей и религий. В этот светлый день мы стремимся творить благие дела, совершенствоваться духовно и помогать нуждающимся. Сегодня Курбан айт является символом добра, укрепления мира и согласия в нашей стране. Уверен, что так будет и в дальнейшем. В этот священный праздник желаю всем счастья, мира и благополучия! С праздником Курбан айт!» — указывается в поздравлении Нурсултана Назарбаева.

Полосу подготовил Ш. ХАМИТОВ

ТРИАТЛОН

ЖЕРЛЕСІМІЗ ЖЕҢІСПЕН ОРАЛДЫ

«ӨЗ ЕЛІ ӨЗ ЕРЛЕРІН ЕСКЕРМЕСЕ, ЕЛ ТЕГІ ҚАЙДАН АЛСЫН КЕМЕҢГЕРДІ» ДЕП ІЛИЯС АҚЫН БЕКЕР ЖЫРЛАМАСА КЕРЕК. БАР ҒҰМЫРЫН СПОРТҚА АРНАП КЕЛЕТІН БАҚЫТЖАН БЕКТЕ-НОВ ТАШКЕНТТЕ ӨТКЕН ТРИАТЛОННАН ЖЕҢІСПЕН ОРАЛДЫ. АРДАГЕР СПОРТШЫ 60 ЖА-СТАН ЖОҒАРҒЫЛАР АРАСЫНДА СЫНҒА ТҮСІП, ЕШКІМГЕ ДЕС БЕРМЕДІ.

Чемпионның жеңісті жолы бірінші рет емес. Бұған дейін байрақты бәсекенің барлығында жеңіс тұғырынан қол бұлғаған. Триатлон спортында "Темір адам" атанған Бақытжанға тең келетін ешкім жоқ. Жүгіруде шаша-сына шаң жұқтырмаса, суға жүзуден алдына қара салмаған, ал велосипед тебуде ешкім қуып жете алмайды. Жасы алпыстан асып кетсе де жастардан кем түспейтін Бақытжан Бектенов салауатты өмір салтын берік ұстанған жан. Осындай қажырлы еңбегі мен жеңісті күндері көп Бақытжан Бектеновті ел азаматтары құрмет-қошеметке бөледі.

Ташкенттен жеңіс туын желбіретіп келген Бақытжан Бектеновті ел азаматтары екі мәрте Еңбек Ері Нұрмолда Алдабергеновтің кесенесінің алдынан тосып алды. Қазақы салт бойынша Нұрмолда атаның басы-на тағзым жасап, жеңімпаз ұлын құттықтады. Елдің абыз ақсақалына айналған Наурыз Қылышбаев сырт елде Қазақстанның туын көтеріп, Гимнін шырқатқан Бақытжан Бектеновке бата берді. Ақсақалдың берген батасы Бақытжан спортшының алдағы жарыстарына дем беретіндей. Құрметтеуге келген азаматтар ақсақалдың ба-тасынан кейін Бақытжан Бектеновтің астына ат мінгізіп, мерейін тасытты. Бұдан бөлек «Қазақстан патриоты» деген төсбелгі тағып, абыройын арттырды. Өз кезегінде Бақытжан аға құрметке бөлеп, сый-сияпат жасаған ел ағаларына алғысын білдіріп, алдағы жарыстарда ел намысын қолдан бермейтінін жеткізді. Жарыс мұнымен аяқталып қалмайтынын айтып, алдағы жоспарларымен бөлісті.

Жалпы алға қойған үлкен үш жоспары бар екен. Ол үш этапты сынаққа түспекші. Біріншісі, осы Ташкенттегі триатлон жарысы болса, екіншісі «Бабалар жолы» деген атпен Түркістан – Қытай арасын жүгіріп өту. Яғни Түркістандағы бабалардың басына барып, одан кейін Қытай елінде жатқан Мұқалы батырдың жерленген жеріне дейін жүгіріп баруды жоспарлап отыр. Үшінші этап Жеңіс күніне арнап, Берлинге дейін жүгіру. Міне, осындай жоспарларды қолға алған Бақытжан Бектеновке ел ағалары сәттілік тіледі.

Ришад ТҰРҒАНБАЙ

БИЛЬЯРД

АРДАГЕРЛЕР
БАҚ СЫНАСТЫ

Жуырда айдыны тулаған, ақ шағаласы шулаған Алакөл ауданына қарасты Ақши ауылында облыстық бильярд спорты федерациясының, Алакөл аудандық дене шынықтыру және спорт бөлімінің ұйытқы болуымен, құрылыс саласының майталманы, белгілі кәсіпкер, спорт жанашыры, Жақсықұл Мырзахметовтың демеушілігімен ардагер спортшылар арасында «Посейдон» демалыс орнында бильярдтан жарыс өтті.

Жарыстың негізгі мақсаты – туризмді дамыту. Аталған демалыс орнында тек суға шомылып, тамақтану ғана емес, спорттық сауықтыру шарасы да қамтылған. Мұнда теннис, волейбол, футбол секілді спорттық ойындармен шұғылдануға мүмкіндік бар. Бұдан бөлек, туризмнің нағыз сапалы қызметі, келушілердің көңілін көтеруге ойын-сауық, фитнес залы, заманауи СПА, адам денсаулығына пайда-сы мол шунгит бөлмесі бар және демалушыны сергітуге арнайы мәдени кештер ұйымдастырылып тұрады. Осындай игілікті істің жар-шысы болған Жақсықұл

Мырзахметов барша халықты Алакөл жағасына демалуға шақырды. Екі күнге созылған додаға облыстың әр аумағынан 10 үміткер қатысты. Олардың дені облыс құрамасының мүшелері.

Шараның ашылу салтанатында сөз алған Алакөл ауданы әкімінің орынбасары Мәулен Төлеужанов: «Бұқаралық спорт түрлерін дамыту, салауатты өмір салтын насихаттау арқылы біз мығым да мықты, шымыр да ширақ, дені сау ұлт қалыптастырамыз. Бұл ретте спортқа ықыласы бар азаматтардың басын біріктіріп, осындай бәсекелер ұйымдастыру арқылы да талай шаруаның басын қайырмақпыз. Сонымен қатар бүгінгі жарыстың орны ерекше. Айдынды Алакөлдің жағасында «Посейдон» демалыс орнында өту туризмді дамыту, демалушыларға сапалы қызмет көрсету болып табылады», – дей келе қатысушыларға сәттілік тіледі.

Аудандық дене шынықтыру және спорт бөлімінің басшысы Алматы Садиев спорт ұғымына жалпылама тоқталып, әсіресе, қазіргі әлем халқын дүрліктіріп отырған пандемия кезінде шынығып, шымыр болудың артықшылығына тоқталып кетті.

Облыстық бильярд спорты федерациясының төрағасы Тоқтар Есімов: «Бильярд зейіннің зеректігін, сананың алғырлығын талап ететін спорт. Бұнда қателіктерге де жол жоқ. Себебі, сенің әр бұрыс соққың қарсыласыңның ыңғайына жығылып, жеңіске жетуін жеделдетуі де ықтимал. Сондықтан да барынша сақтық пен тиянақтылықты қажет қылатын бильярдта ең алдымен ақылдыны іске қосу керек. Ал біз секілді ардагер споршылар үшін бұның пайдасы зор», – деп аламан басынан шын мықтылар көрінсін деген тілегін жеткізді.

Алматы облысының Құрметті азаматы Мұхтар Жолжанов та өзінің ақжарма тілегін ақтарып, ақ батасын берді. Бас төреші ойынның өту ережелерімен таныстырып, жеребе бойынша қатысушылар жарысты бастап та кетті. Қатысушылардың ширақ қимылы мен ептілігіне қарап, құдды бір жастар ойнап жатыр ма деп қаласыз. Оңайшылықпен берілер ешкім де жоқ. Барлығы да жүлде мінберіне шығу үшін аянып қалмауда. Сенімді соққы, шыр айналған шарлар, қырағылық пен нық қадамдар. Жетпіске таяса да қадамдарын жеңіл басқан ардагер спортшыларға қарап тамсандық. Айта кетерлігі, ойын «Мәскеу пирамидасы» түрінен өтті. Ойыншылар екі үстелге бөлініп, әр қарсыласпен кезегімен бақ сынасты. Қарап тұрсаңыз бір қатысушы кемінде тоғыз мәрте ортаға шықты.

Жарыстың қорытындысы бойынша Жақсықұл Мырзахметұлы өзгелерден оза шауып, бірінші орынды қанжығасына байлады. Екінші орынның мінберіне Бақыт Туғанбаев көтерілсе, үздік үштікті Сейілхан Беков пен Тоқтар Есімов қорытындылады. «Ойын өте әсерлі әрі қызықты өтті. Шеберлігіміз де арта түскендей. Себебі, барлық қарсыласпен бақ сынасып, кім мықтыны анықтау да оңай емес. Жасымыз біраз жерге келсе де бойымыздағы қуат пен күш таусылмаған. Сол қуатымызды спортқа арнап, бүгін жарысқа түсіп отырмыз. Барлық азаматтар жақсы ойын үлгісін көрсетті. Алдағы уақытта да осы іспеттес додалар ұйымдастырып, өскелең ұрпақты да салауатты өмір салтына тартуға барымызды саламыз», – дейді жеңімпаз Ж. Мырзахметов.

Жүлдегерлерге арнайы диплом, медаль, кубок және бағалы сыйлықтар табысталды.

Алмат ЕСЕНБЕКОВ
АЛАКӨЛ АУДАНЫ

ВЕЛОШАБАНДОЗ

Жетісулық Алмат Балтабеков Нұр-Сұлтан қаласынан Талдықорғанға велосипедпен шыққан еді. «Тәуелсіздік ұрпақтары» жалпыұлттық жобасы аясында еліміздің 7 облысын басып өтіп, 3000 шақырымды бағындырды. Қорғалжын, Ұлытау, Қызылорда, Түркістан, Шымкент, Жетісай, Тараз, Алматы секілді қалаларға барып, Талдықорғанға табан тіреді.

3000 ШАҚЫРЫМДЫ
БАҒЫНДЫРДЫ

Сапарын Тәуелсіздіктің 30 жылдығына арнаған Алмат ішкі туризмді дамытуды, еліміздің көрікті жерлерін насихаттауды мақсат еткенін айта келіп:

– Қазақтың қонақжайлығы әлі күнге сақталғанына қуандым. Шатыр құрып жатқан жерімнен үйлеріне алып барып, ас-суын ұсынған жандар көптеп кезікті. «Құдайы қонақ» ұғымының маңызын жоғалтпай келе жатқанына көз жеткіздім. Тек ата салтымыз солтүстік өңірлерде ұмытылып бара жатқандай сезілді, – деп жоспары бойынша 45 күнді қамтуы керек болған сапарды 34 күнде аяқтағанын, жол жүру кезінде қиындықтарға да тап болғанын жасырмады. – Қатты найзағай соғып, дала қараңғыланып кетті. Ең жақын елді мекен кемі 20-30 шақырымнан кейін. Тіпті, бұршақ жауып, велосипедімді алыс қоюға мәжбүр болдым. Алда-жалда найзағай түссе, темірге түссін деген мақсатпен. Осылайша бір сағат күтіп отырдым. Жүк көліктерінің жол бермей, қысып кетуі, аптап ыстықта суым таусылып қалған сәттер аз болмады.

Алмат Балтабековтың айтуынша, жүріп өткен жолдарының басым бөлігінде қоқыс көп. Қолдан келгенше өзгелерге айтып, өзі де жинастырыпты. Шетелден келген туристерге шашылып жатқан қоқыс ерсі көрінері анық. Сол себепті, барлық қазақстандықты тазалық сақтауға шақырды.

Алмат Жетісудың тумасы. Илияс Жансүгіров атындағы Жетісу университетінің түлегі. Қазіргі таңда Елордада психолог мамандығымен қызмет етіп жүр. Жерлестері Талдықорғанның кіреберісінен құшақ жая күтіп алды. Облыстық жастар саясаты мәселелері басқармасы, жастар ресурстық орталығы мұрындық болған шараға Алматының ата-анасы, достары және қаламыздың спортсүйер жас велошабандоздары қатысты. Облыстық жастар саясаты мәселелері басқармасының басшысы Елдар Сапаров салауатты өмір салтын насихаттап жүрген Алмат Балтабековке Алғыс хатпен бірге сыйлық табыстады.

Мәулен ӘНЕРБАЙ

ТОКYO 2020

ҚАЗАҚСТАН
СПОРТШЫЛАРЫ
ТОКИОҒА ЖЕТТІ

Олимпиадалық делегацияның алғашқы бөлігі Жапонияға келді. Нұр-Сұлтан мен Токио арасындағы ұшу ұзақтығы 7 сағат 15 минутты құрады.

Талапқа сай делегацияның 128 мүшесі коронавирусты инфекцияға байланысты ПТР тест тапсырды. Барлық қазақстандықтар тапсырған тест теріс нәтиже берді.

Команданың әуежайдағы барлық процедурасы 4 сағатқа жуық уақытқа созылды.

«Ұйымдастырушылардың талабы бойынша барлық регламентті сақтадық. Ереже бойынша соңғы төрт сағатта спортшылар коронавирусты инфекцияға қатысты бес тест тапсырды. Қазіргі таңда олар олимпиадалық ауылға жайғасып, тынығуда. Жақын уақытта кестеге сәйкес жаттығуды бастайды», деп хабарлады Олимпиададағы Қазақстан Миссиясының басшысы Елсияр Қанағатов.

23 шілде күні Олимпиада ойындарында алғаш болып төрт қазақстандық спортшы бақ сынаиды. Садақ атудан іріктеу кезеңінде Санжар Мұсаев, Ильфат Абдуллин, Денис Ганькин сынға түссе, академиялық есуден Владислав Яковлев жарысты бастайды.

Әсел САРҚЫТ

ЖАЯУ ЖҮРУ МИҒА ПАЙДАЛЫ

Таза ауада жүру мен серуендеу мидың тынығуына пайдасы тиеді. Ғалымдар бұған дейін таза ауада серуендеу мен жаяу жүру адамның жүрегі мен қан айналымына, бұлшықетіне пайдалы дегенді дәлелдесе, енді неміс ғалымдары далада жүрудің миға пайдалы екенін дәлелдеді.

Зерттеу жүргізген – Германиядағы Макс Планк институтының ғалымдары.

Ғалымдар пандемия кезінде көшеде, далада жаяу жүруші адамдардың көбейгенін айтады. Зерттеушілер қалада тұратын 6 адамды 6 ай бойы бақылауға алып, тәжірибе аяқталар тұста миды МРТ-ға түсірген екен. 280 түсірілім жасаған.

Скан-түсірілімді тексерген ғалымдар жаяу серуендеуге көп шыққан адамның оң жақ ми бөлігінде сұр сұйықтықтың жақсарғанын байқаған. Ал мидың бұл бөлігі – адамның ойлау және когнитивті жүйесіне, істі жоспарлау мен басқаруға мүмкіндік беретін бөлік.

Ғалымдардың айтуынша, адамның психикасының бөлінуіне осы сұр сұйықтықтың азаюы себеп. Ал таза ауада жүру сұр сұйықтық нормасын реттейді. Соның әсерінен адамның миы демалып, күйзелістен арылатын көрінеді.

ҰЙЫҚТАУҒА КӨМЕКТЕСЕТІН ТАҒАМДАР

Адам ағзасы мен денсаулығына ұйқының маңызы ерекше. Ал ұйқы жақсы болу үшін тағам да дұрыс болғаны жөн.

Ғалымдар тамақ пен ұйқының тығыз байланысты екенін бұрыннан байқаған. Дұрыс тамақтанбау ұйқыны бұзады. Ал бұзылған ұйқы тамақтануға кері әсер етеді. Зерттеушілердің айтуынша, дұрыс ұйықтамаған адам майлы және көмірсуы мол тағамдарға жерік келеді. Адам ағзасы дұрыс ұйықтамай жинай алмаған энергиясын артық тамақтан алғысы келеді.

Ал дұрыс ұйықтау үшін не керек? Тамақ керек. Қандай тағам жеген жөн? Мәселе осында.

Адам ұйқысына әсер ететін – мелатонин гормоны. Оның бөлінуіне, пайда болуына бөлшек – триптофан ақуызы. Адам ағзасы бұл амин қышқылын өздігінен бөле алмайды. Ол үшін тамақ керек. Әсіресе, В дәрумені мен магний көп тамақтар қажет.

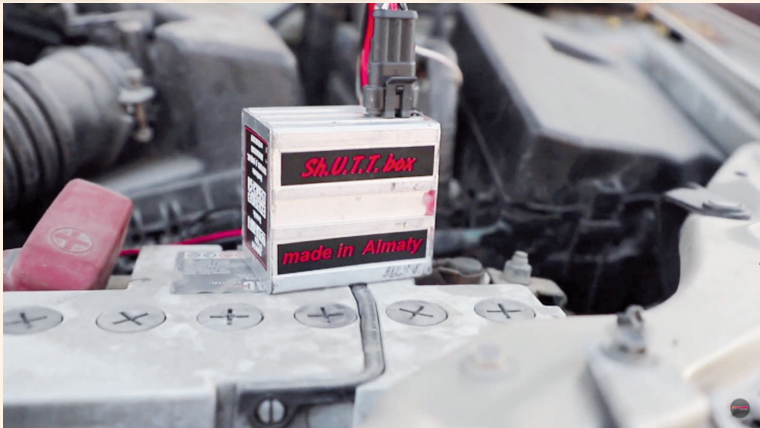
Сондықтан жатарда жылы сүт, жаңғақ, балық жеп жатқан дұрыс. Сүттің құрамында триптофан көп, В дәрумені мен магнийге бай. Ал жаңғақтың құрамында триптофанды қорытатын, сіндіретін заттар бар.

Балық – триптофан мен В дәруменінің нағыз көзі. Үнемі балық жейтін адамның ағзасына мелотанин де көп болады. Демек, ондай адамның ұйқысы тыныш.

БІЛГЕНГЕ МАРЖАН

КӨЛІККЕ БЕНЗИН ҮНЕМДЕУШІ ҚҰРЫЛҒЫ ОЙЛАП ТАПТЫ

Қазақстанның қос азаматы – Шоқан Файзоллаұлы және Тимур Тлеухан – көлік қозғалтқышының күшін арттыру арқылы жанар-жағармайды үнемдеудің жолын ойлап тапты. Ойлап тауып қана қоймай, 2017 жылы арнайы құрылғы жасап шыққан. Құрылғының атауы – «Sh.U.T.T.box» отандық инновациялық өнім. Алматы қаласында шығарылады.

Қазақстандық өнімнің ендігі жаңалығы – жақында бұл құрылғының «ҚазГидромет» РМК-ның сапалы өнім екенін растайтын арнайы сертификатын алғаны. Бұған дейін 2018 жылы Еуразиялық экономикалық одақтың қоршаған ортаға зияны жоқ, бөтен электромагниттік толқын шығармайтыны жөнінде декларацияға қол жеткізген. Ал 2019 жылы Шоқан Файзоллаұлы және Тимур Тлеухан өздері құрастырып шыққан құрылғының қазақстандық өнім екенін растайтын патент алған.

Біз ойлап шығарған құрылғының жұмыс істеу принципін басқа елдің ғалымдары да тапқан екен. Алайда оны ешкім өндіріске айналдырмаған. Ал біз нақты өнім дайындап шықтық, – дейді Шоқан Файзоллаұлы.

Құрылғының жұмыс істеу принципі

Құрылғы өте қарапайым. Жұмыс істеу принципі де сондай. Көліктің электроникасына орнатылады. Бір жақ сыммы аккумулятордың минус тұсына, екіншісі тұтандыру тетігіне тағылады.

Электр жүйесіне тағылған құрылғы генераторға импульс, яғни, күш береді. Содан моторға түсетін жүктеме азаяды да, қозғалтқыштың жұмысы жеңілдейді. Соның арқасында жанар-жағармай аз жағады әрі қозғалтқыштың күші артады. Мотор күшенбей, зорықпай жұмыс істегендіктен, іші таза-ра бастайды. Тіпті, катализаторы жоқ көліктердің өзі күш-қуаты катализаторы барларына жетіп қалады, – дейді Шоқан Оразаев.

Фарадей заңын – электромагнитті индукциясы заңы физикадан хабары аздарға да таныс. 8-9 сынып оқушылары жақсы біледі. Генераторға күш қосылса, қозғалтқыштың да күші артатыны түсінікті. Ал «Sh.U.T.T.box» құрылғысы дәл осы генераторға күш беруші бөлшек.

ҚазГидромет сынағы

Құрылғы «ҚазГидромет» РМК-ның сынағы биыл өткізілді әрі жақсы нәтиже көрсетті. Мекеменің қорытынды баяндамасына сүйенсек, құрылғыны сынақтан өткізу үшін төрт көлікке орнатқан. Олар

– Kia Sportage, Ravon Nexia R3, УАЗ 23632 Пикап, УАЗ 390995. Құрылғы орнатылмас бұрын көліктің түтіні, оның ішінде қандай зиян заттар бары, мөлшері тексеріліп алынды. Содан соң құрылғы орнатылғаннан кейінгі – 500 шақырым және 1000 шақырымнан кейінгі көрсеткіштері алынып, сонымен салыстырылды.

Бұлардың арасында УАЗ көлігі су жаңа, Ravon орташа жағдайда, ал Kia Sportage-дің катализаторы нашар (көліктің жүрісі – 120 мың км-ға жақын). Құрылғы орнатылғаннан кейін көліктің бәрі жақсы көрсеткіш көрсеткен. Яғни, көмірқышқыл газын ауаға тарату деңгейі орта есеппен 47 пайыз кеміген.

– Kia көлігі құрылғы орнатылғанға дейін көмірқышқыл газының көлемі – 0,15-0,21% болса, орнатылғаннан кейінгі көрсеткіші – 0,06% болған. Яғни, зиян қалдық таратуы 72% азайған. Бұдан байқағанымыз, катализаторы нашар жағдайда тұрған көліктің, моторы тазарып, қалдық заты шығаруы кеміген.

– Ravon-дікі басында СО – 0,19% болса, кейін 0,14%-ға түсті. Зиянды қалдық 27% азайды.

Осылайша Sh.U.T.T.box құрылғысы іштен жану қозғалтқышы орнатылған көліктерге тиімді екені дәлелденді. Өкінішке орай, Қазақстандағы көліктердің 50 пайызы – жүрісі 100 мың шақырымнан асып кеткен көліктер. Sh.U.T.T.box осы мәселені шешуге көмектеседі. Әсіресе, ескі көліктерге орнатқанда, ауаға таратын қалдық көлемін әжептәуір азайтатынын көрсетті. Орташа есеппен ауа таралатын көмірқышқыл газдың көлемі 50 пайыз азаяды, – делінген кәсіпорын қорытындысында.

Шетелге сатылып жатыр

Шоқан Оразаевтың айтуынша, осы күнге дейін құрылғының 1000 данасы шығарылды. Көбі шетелде жүрген көрінеді. Алысы – Аустралия мен Жаңа Зеландияға, батысы – Канадаға дейін жеткен. Еуропада, АҚШ-та да қолданушылар бар. Ресей, Украина, Әзербайжан мен Қырғызстан сынды ТМД елдері – тұрақты тұтынушы.

ТӘМСІЛ

ӘР ІСТІ КЕЙІНГЕ ҚАЛДЫРУ ТУРАЛЫ

Профессор дәрісті бастамас бұрын, қолына су толы стақан алды да, студенттерден:

– Мына стақанның салмағы қанша, кім біледі? - деп сұрады.

Студенттер өзара сыбырласа бастады.

– Шамамен екі жүз грамм.

– Үш жүз.

– Төрт жүз грамм.

– Шынымды айтсам, дұрыс жауапты өзім де білмеймін. Бірақ қазір бұл маңызды емес. Ендігі сұрақ мынадай: Қолымды созып, осы стақанды екі минут бойы ұстап тұрсам не болады?

– Ештеңе бола қоймас, - деп мән-жайды түсінбеген студенттер бір-біріне таңдана қарады.

– Шынында да ештеңе болмайды. Ал екі сағат ұстап тұра берсем ше?

– Қолыңыз талып қалады ғой.

– Ал күні бойы қолымнан тастамай көтеріп тұра берсем не болады?

– Қолыңыз жансызданып, сал боп қалуыңыз да мүмкін.

– Қалай ойлайсындар, күні бойы көтеріп тұрғаннан стақанның салмағы өзгере ме?

– Жоға, қайдан өзгерсін, - деп студенттер әлі түк түсінер емес.

– Біз бұл жағдайды қалай өзгерте аламыз?

– Жай ғана стақанды орнына қойсаңыз болды, - деді бір студент сенімді түрде.

– Дәл солай! – деп профессордың дауысы қаттырақ шығып кетті. – Естерінде болсын, өмірдегі кез келген қиындыққа осы стақан секілді қарау керек. Бір мәселені екі минут ойласаң, ол жадыңда тұрады. Екі сағат бойы соны ойлай берсең, жаныңды жегідей жеп жібереді. Ал күні бойы, бірнеше күн бір нәрсені ойлап бас қатыра берсең, құрдымға ұшырайсың.

Ұзақ ойлай бергеннен, мәселе шешілмейді, керісінше ұлғая береді. Бас қатыра бергенше, әрекет еткенде ғана нәтиже болады.

Мәселе бар ма, шешіңіз немесе оны ойыңыздан шығарыңыз. Күнделікті «істеуім керек еді» деп кейінге қалдырып жүрген шаруаларыңыз да осылай жиналып-жиналып басыңызды ауыртады. Сондықтан әр істі уақытылы жасап тастауды әдетке айналдырыңыз.

Материалдар massaget.kz сайтынан алынды.

Құрылтайшы
"АЛМАТЫ-БОЛАШАҚ" АҚ

Баспахана директоры
Бақберген ТҮКІБАЕВ

Бас редактор
Айтақын БҰЛҒАҚОВ

Редакция алқасы:

Сарби ӘЙТЕНОВА – редактордың орынбасары
Карина ПФАЙФЕР – тілші
Ардагүл ӘСКЕРБЕК – тілші

Кезекші редактор: К. ПФАЙФЕР

Газет Қазақстан Республикасы
Мәдениет және ақпарат
министрлігінде
2007 жылғы 27 тамызда тіркеліп,
№ 8639-Г куәлігі берілген.

Газет аптасына бір рет, жұма күні шығады.
Жарияланған мақала авторларының пікірлері
редакция көзқарасын білдірмейді.
Жарнама мен хабарландырулардың мазмұны
мен мәтініне жарнама беруші жауапты.

Газет Талдықорған қаласы, Қабанбай батыр көшесі, 32 үйде
"Алматы-Болашақ" АҚ филиалы
"Оффсет" баспаханасында басылады.

Редакция мекенжайы: 040000, Талдықорған қаласы,
Қабанбай батыр көшесі, 32-үй, екінші қабат.

Телефондары: 8(7282) 41-11-70, 41-11-42;
E-mail: alatau_offset@mail.ru, www.alatau.kz@mail.ru
Сайты: alatau_gazeti

Газет 07.08.2000 жылдан бастап шығады.

Таралымы 3554
Тапсырыс № 691

Индекс 15534